

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: TÜRKİYE VE
TAYLAND**

Züleyha Sümeyye SEYHAN

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Şuay Nilhan AÇIKALIN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI**

EKİM 2023

GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: TÜRKİYE VE TAYLAND

Züleyha Sümeyye SEYHAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EKİM 2023

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Züleyha Sümeyye SEYHAN

30.10.2023

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Uluslararası İlişkiler Programı Yüksek Lisans öğrencisi Züleyha Sümeyye SEYHAN tarafından hazırlanan Göçün Güvenikleştirilmesi: Türkiye ve Tayland Başlıklı tez çalışması 30/10/2023 tarih ve saatinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak **KABUL** edilmiştir.

Kabul

Ret

Başkan (Prof. Dr. Fırat PURTAŞ/AHBVÜ):

☐

Üye (Doç. Dr. Oğuz GÜNER/AYBÜ):

☐

Üye (Doç. Dr. Şuay Nilhan AÇIKALIN/AHBVÜ):

☐

GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ: TÜRKİYE VE TAYLAND
(Yüksek Lisans Tezi)

Züleyha Sümeyye SEYHAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ekim 2023

ÖZET

Göç, son yıllarda dünya gündemindeki en önemli meselelerden birisi olmuştur. Özünde yer değiştirmeyi barındıran göç, bireyleri, toplumları ve devletleri doğrudan etkileyen çok boyutlu bir olgudur. Bununla birlikte göç, özellikle son yıllarda insani yönünün yanı sıra güvenlikle ilişkilendirilen bir konu haline gelmiştir. Soğuk Savaş'ın son dönemlerinden itibaren devlet odaklı geleneksel güvenlik anlayışının yerini bireyleri ve toplumları kapsayan yeni güvenlik anlayışına bırakmasıyla göç konusu da bu çerçevede ele alınmaya başlanmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada göç konusu, Kopenhag Okulu'nun ortaya koyduğu yaklaşımlardan birisi olan güvenlikleştirme ile açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda, kitlesel göçler bakımından tecrübeli olan Türkiye ve Tayland ülkelerindeki göç tarihi ve göç yönetimi ele alınmış ve her iki ülkede göçün nasıl ve ne şekilde güvenlikleştirildiği üzerinde durulmuştur. Çalışmanın sonucu itibarıyla, hem Türkiye hem de Tayland'da göçün genellikle ulusal güvenlik ve sınır güvenliği bağlamında güvenlikleştirildiği anlaşılmıştır. Ancak her iki ülkede sınır komşularından yoğun ve kitlesel göçlerin yaşanması benzerlik gösterse diğer konularda göçün güvenlikleştirilmesi iki ülke açısından bazı noktalarda farklılık göstermiştir. Bununla beraber, göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde Türkiye ve Tayland'daki siyasi partilerin genel olarak farklı taraflarda yer aldığı görülmüştür.

Bilim Kodu : 114110
Anahtar Kelimeler : Kopenhag Okulu, Güvenlikleştirme, Göç, Türkiye, Tayland
Sayfa Adedi : 101
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Şuay Nilhan AÇIKALIN

THE SECURITIZATION OF MIGRATION: TÜRKİYE AND THAILAND

(M.Sc. Thesis)

Züleyha Sümeyye SEYHAN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

October 2023

ABSTRACT

Migration has been one of the most significant issues on the global agenda in recent years. Migration, involving displacement at its core, is a multidimensional phenomenon that has direct implications for individuals, societies, and states. Furthermore, especially in recent years, migration has become an issue associated with security as well as its humanitarian aspect. Since the last periods of the Cold War, when the state-oriented traditional security approach was replaced by a new security approach focusing on individuals and societies, the issue of migration began to be addressed within this new framework. Therefore, this study seeks to explain the issue of migration using securitization, one of the approaches put forward by the Copenhagen School. In line with the study's objectives, the history of migration and migration management in Türkiye and Thailand, both of which have experienced significant mass migration, is discussed with a particular emphasis on how and in what way migration is securitized in both countries. Based on the study's findings, migration in both Türkiye and Thailand is predominantly securitized in the context of national security and border security. However, despite the similarities in intense and mass migrations from neighboring borders in both countries, the securitization of migration differs in certain aspects. In addition, it has been observed that political parties in Türkiye and Thailand generally align with different stances on the securitization of migration.

Science Code : 114110
Key Words : The Copenhagen School, Securitization, Migration, Türkiye, Thailand
Page Number : 101
Supervisor : Assoc. Prof. Şuay Nilhan AÇIKALIN

TEŞEKKÜR

Tez konusunun belirlenmesinden son ana kadar bilgisini ve tecrübesini benden esirgemeyen, rehberliğiyle bu süreçte yoluma ışık tutan, sözleriyle beni her zaman cesaretlendiren, ne zaman ihtiyaç duysam kendisine kolayca ulaşabildiğim, sabrı ve anlayışıyla tezimi bitirmeme yardımcı olan değerli danışmanım Doç. Dr. Şuay Nilhan AÇIKALIN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini her zaman hissettiğim aileme teşekkürü bir borç bilirim. Duası, desteği, ve inancıyla arkamda duran kıymetli babam Mevlüt SEYHAN'a, devam etmeye zorlandığımda sözleriyle beni rahatlatan ve her daim duasını yanı başımda hissettiğim canım annem Nuray SEYHAN'a, kendisi uzakta olsa da fikirleriyle bana yardımcı olan abim Akif SEYHAN'a ve son olarak yüksek lisansım boyunca her daim yanımda bulunan, umutsuzluğa kapıldığımda beni motive eden, tez çalışmamı tamamlayabilmem için elinden gelen her şeyi fazlasıyla yapan ve bana olan inancını asla yitirmeyen canım kardeşim Psk. Betül Deniz SEYHAN'a çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	x
GRAFİKLERİN LİSTESİ.....	xi
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii
1. GİRİŞ	1
2. KURAMSAL ÇERÇEVE: KOPENHAG OKULU VE GÜVENLİKLEŞTİRME	7
2.1. Güvenlik Kavramı ve Klasik Güvenlik Yaklaşımları	7
2.2. Kopenhag Okulu.....	15
2.3. Güvenlikleştirme Yaklaşımı.....	16
2.4. Göçün Güvenlikleştirilmesi.....	24
3. TÜRKİYE VE TAYLAND'IN GÖÇ POLİTİKALARI TARİHİ	29
3.1. İki Ülkenin Göç Tarihi	29
3.1.1. Türkiye.....	29
3.1.1.1. Cumhuriyet öncesi.....	29
3.1.1.2. Cumhuriyet sonrası.....	30
3.1.1.3. 1980'lı yıllar ve sonrası.....	33
3.1.1.4. Suriye krizi ve düzensiz göç.....	34
3.1.2. Tayland	37

	Sayfa
3.1.2.1. Hindiçin savaşları ve etkisi.....	40
3.1.2.2. Myanmar krizi ve düzensiz göç.....	42
3.2. İki Ülkede Kurumsal Yapı ve Yasal Düzenlemeler	46
3.2.1. Türkiye.....	46
3.2.1.1. Yasal düzenlemeler	46
3.2.1.2. Kurumsal yapı	54
3.2.2. Tayland	57
3.2.2.1. Yasal düzenlemeler	57
3.2.2.2. Kurumsal yapı	61
4. TÜRKİYE VE TAYLAND'DA GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ.....	63
4.1. Türkiye	63
4.2. Tayland.....	72
5. SONUÇ	81
KAYNAKLAR	87
ÖZGEÇMİŞ	101

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 2.1. Geniştirilmiş güvenlik kavramları.....	10
Tablo 2.2. Güvenikleştirme unsurları	21

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Güvenlikleştirme spektrumu	18
Şekil 2.2. Güvenlikleştirme süreci	26

GRAFİKLERİN LİSTESİ

Grafik	Sayfa
Grafik 3.1. Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler	35
Grafik 3.2. Yıllara göre yakalanan düzensiz göçmen sayısı	36

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita

Sayfa

Harita 3.1. Tayland siyasi haritası 38

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ASEAN	Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği
BMMYK	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
NCPO	Ulusal Barış ve Düzen Konseyi
PKK	Kürdistan İşçi Partisi
YUKK	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

1. GİRİŞ

Tarih boyunca her dönem örneğine rastlanılan, bireyleri ve toplumları çeşitli yönlerden etkileyen göç, günümüzde üzerinde çok sayıda çalışmalar yapılan bir olgudur. Sosyal hayatın bir gerçeği olarak kabul edilebilecek göç, çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahipken farklı disiplinleri de önemli ölçüde etkilemiştir.

Göç kavramına yönelik farklı tanımlar olmakla beraber hepsinin ortak noktası, içerisinde “yer değiştirme”yi barındırmasıdır. Bir kavram olarak göç, Göç Terimleri Sözlüğünde “bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Uluslararası Göç Örgütü, 2013, s. 35). Diğer bir deyişle göç, çok çeşitli sebeplerle, kimi zaman gönüllü ama çoğu zaman zorunlu, bireyin farklı yerlere giderek yaşadığı yeri değiştirmesi olarak ifade edilebilir (Çağlar, 2018, s. 30). Bu anlamda göçün, göç edenlerin ve göç edilen yerlerin sosyal, ekonomik, siyasi hayatlarını etkileyen kısacası bireyleri ve devletleri yakından ilgilendiren önemli bir olgu olduğunu söylemek mümkündür.

Devlet, güvenlik, politika gibi konularla ilgili olan göç, son yıllarda Uluslararası İlişkiler disiplini de kendisine yer bulmuştur. Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında hem öneminin arttığı hem de Uluslararası İlişkiler dergilerinde göçe yönelik makale sayılarında ciddi bir artış olduğu görülmüştür. Yapılan bu çalışmalarda ele alınan konulardan birisi de göç-güvenlik ilişkisi olmuştur (Şirin Öner ve İhlamur Öner, 2019, s. 3).

Soğuk Savaş boyunca geleneksel güvenlik anlayışı çerçevesinde devleti esas alan güvenlik çalışmaları mevcutken Soğuk Savaş dönemi sonlarına doğru yerini yeni yaklaşımlara bırakmıştır. Bu açıdan güvenlik, Soğuk Savaş döneminde dar anlamda değerlendirilmiş ve askeri boyut dışındaki diğer meseleler yeterince göz önünde bulundurulamamıştır (Bilgin, 2010, s. 73-74). Güvenlik çalışmalarındaki değişimde “kimin güvenliği” sorusunun cevabı farklılaşırken askeri alanla ilgili olmayan konuların da ötesine geçilmeye başlanmıştır. Bu noktada göç konusu da uluslararası güvenlik için önemli bir mesele haline gelmiştir (Telatar, 2019, s. 9-10).

Çalışmada göç konusu, Kopenhag Okulu’nun önemli kavramlarından biri olan güvenikleştirme yaklaşımı ile ele alınmıştır. Kopenhag Okulu, 1980’li yıllarda geleneksel güvenlik anlayışının bir eleştirisi olarak ortaya çıkmıştır. Esasen 1985 yılında Kopenhag Üniversitesi bünyesinde kurulan Barış ve Çatışma Araştırma

Merkezi'nin güvenlikle ilgili yaptığı çalışmaları kapsamaktadır (Miş, 2011, s. 347). Barry Buzan, Ole Waever ve Jaap de Wilde gibi isimler Okul'un öncülerindendir. Kopenhag Okulu ismi ise McSweeney'in 1996 yılında kaleme aldığı makalede geçmektedir (McSweeney, 1996, s.81).

Kopenhag Okulu'nun yaptığı çalışmalardaki göze çarpan en önemli yaklaşımlar sektörel analiz, güvenlikleştirme ve bölgesel güvenlik kompleksleridir (Akgül Açıkmeşe, 2011, s. 57). Bunlardan güvenlikleştirme yaklaşımı, Ole Waever tarafından "Securitization and Desecuritization" adlı çalışmasında ortaya konmuştur. Ancak bu yaklaşımın tam olarak kavramsallaşması 1998 yılında Buzan, Waever ve Wilde tarafından yazılan "Security: A New Framework for Analysis" isimli kitapla olmuştur (Baysal ve Lülecı, 2015, s. 71).

Güvenlikleştirme Buzan, Waever ve Wilde tarafından bir meselenin politize edilmesinin aşırı bir versiyonu olarak görülmüştür. Bu bağlamda güvenlikleştirme, meselenin hayati bir tehdit gibi gösterilerek acil önlemlerin alınabilmesine ve bu durumun da meşrulaştırılmasına olanak sağlamaktadır (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 23-24). Buzan eserinde güvenlikleştirmeyi "bir şeyin, değerli olduğu kabul edilen bir öznenin varlığına yönelik bir tehdit olarak kurgulanması ve bu kurgulamanın buna mukabil alınan istisnai tedbirleri desteklemek için kullanılması" olarak ifade etmiştir (Buzan, 2008, s. 108). Bununla ilintili olarak güvenlikleştirme uygulamalarındaki en önemli noktalardan birisi söylemlerle inşa sürecidir. Böylece güvenlik dışındaki bir konu, kolaylıkla bir güvenlik meselesi haline getirilebilir (Karabulut, 2021, s. 65-66). Ayrıca bir konuyu güvenlik gündemi içine dahil etmek o konuya yönelik sunulacak çözümlerin daha hızlı ve olağanüstü olmasını kolaylaştıracığı düşünülebilir (Hisarlıoğlu, 2019, s.1).

Güvenlikleştirmenin yapılabilmesi için üç durumun gerçekleşmesi önemlidir. İlk olarak bir sorunun hayati bir tehdit gibi gösterilmesi/ kurgulanması, ikinci olarak bu sorunun çözümü için normalin dışında acil önlemler alınmasının gerekli görülmesi, son olarak ilgili hedefin ya da dinleyicilerin de bu olağanüstü duruma yönelik söylemleri onaylaması gerekmektedir. Kısaca güvenlikleştirme için hayati bir tehdit, olağandışı önlemler ve ilgili kitlenin de bu durumu kabullenmesi elzemdir (Akgül Açıkmeşe, 2011, s. 61). Bunun dışında güvenlikleştirmede üç unsur bulunmaktadır. Tehdit edilen ve hayati öneme sahip olan referans nesnesi, herhangi

bir meseleyi referans nesnesinin varlığına tehdit olduğunu öne sürerek bir güvenlik sorunu haline getiren güvenlikleştirci aktör ve ikisinden farklı olarak sektördeki durumu etkileyebilen işlevsel aktördür (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 36).

Yukarıda bahsedilen bilgiler ışığında güvenlikleştirmenin her alanda yapılabileceği anlaşılmaktadır. Nihayetinde güvenlikleştirme, herhangi bir meselenin güvenlik alanına taşınmasıdır. Göç de bu konulardan birisidir. Özellikle Soğuk Savaş sonrasında göç, hem göç etmek zorunda kalanlar hem de bu göçlere ev sahipliği yapan toplumlar açısından bir güvenlik konusu haline gelmiştir. Bu bağlamda göç genellikle kişiler, toplumlar ve devletler tarafından güvenlikleştirilmiştir. Bunun sebebi ise birey düzeyinde, kişilerin güvenlik için göç ederken diğer taraftan da güvenlikle ilgili bazı sorunlara sebep olması; toplum düzeyinde, topraklarına göç edenlerin kimlik ve kültür açısından bir tehdit olarak algılanması; devlet düzeyinde ise göçün sınır güvenliği, terörizm ve organize suçlar gibi sorunlara sebep olacağının düşünülmesidir (Telatar, 2019, s. 20). Dolayısıyla güvenlikle iç içe bir mesele olan göç çeşitli kişi, grup ve kurumlar tarafından farklı kaygılar veya tehdit algıları neticesinde güvenlikleştirilmektedir.

Çalışma kapsamında ele alınan diğer konu ise Türkiye ve Tayland'daki göç olgusu ve güvenlikleştirme sürecidir. Mevcut konumu nedeniyle Türkiye için göç yabancı bir kavram değildir. Türkiye, tarihsel olarak bakıldığında, göç alan, göç veren ve transit bir ülke olması açısından dinamik bir ülke konumundadır. Bu noktada Türkiye'nin, farklı zamanlarda önemli göç dalgalarıyla karşılaştığı bilinmektedir. Bunlardan sonuncusu ise 2011 yılı itibariyle Suriye'de yaşanan kriz neticesinde Türkiye'ye yönelik kitlesel göç hareketleridir. Bu süreç itibariyle, Türkiye'de uluslararası göçe yönelik yasa ve kurumsal yapısında bazı değişiklikler yapılmıştır. 2013 yılında çıkarılan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve akabinde kurulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (Ekim 2021 itibariyle Göç İdaresi Başkanlığı) Türkiye'nin göç konusunda ciddi ve somut adımlar attığının birer göstergesi niteliğindedir.

Güneydoğu Asya ülkelerinden biri olan Tayland, geçtiğimiz yüzyılda çok sayıda göç dalgasıyla karşılaşan bir ülke olmuştur. Örneğin 1950'li yıllarda Çin ve Vietnam'dan Tayland'a göçler olurken 1970'li yıllarda o bölgede yaşanan çatışmalar sonucu Kamboçya, Vietnam ve Laos'tan uzun süre devam eden göçler yaşanmıştır

(Muntarbhorn, 2004, s. 5-6). 1980'lı yıllar itibariyle Myanmar'da etnik gruplar ve hükümet arasında uzun süre devam eden çatışmalar ise yeni göç akınlarına sebep olmuştur. Ne var ki Tayland, uluslararası hukukta mülteci kavramının ilk kez tanımlandığı ve günümüzde çoğu ülkenin taraf olduğu 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne taraf değildir.

Genel olarak bakıldığında Tayland, özellikle 1970'li yıllarda yaşanan göç dalgası sonucu göçmenlerin durumuna yönelik ulusal düzeyde bazı düzenlemeler getirmiş fakat bu yeterli olmamıştır. Bu noktada Tayland'ın daha çok kriz bazında, ad hoc nitelikte olabilecek adımlar attığı görülmüştür (Dewansyah ve Handayani, 2018, s. 478). Ancak Tayland'da son yıllarda göçmenlere ve özellikle mültecilerin statüsünü belirlemeye yönelik bazı iyimser adımların atıldığını da söylemek mümkündür. Buna örnek olarak 2019 yılında Tayland Hükümeti tarafından kabul edilen “Ulusal Tarama Mekanizması (National Screening Mechanism)” gösterilebilir. Özellikle mültecilere daha fazla koruma sağlayacağı düşünülen ve mültecilerin statüsünü belirlemeye yönelik olan bu mekanizma, pandemi sebebiyle uzun süre ertelenmiştir (Thanawattho, Rungthong ve Arnold-Fernández, 2021, s. 62).

Sonuç olarak, dünya genelinde yaşanan düzensiz göç hareketleri göç alan birçok ülkeyi derinden etkilemiştir. Yaşanan göçler neticesinde göçmenler, genelde devletlerin kültürel, ekonomik ve demografik yapılarına tehdit olarak görülürken bu durum göç alan ülkelerin siyasi gündemlerini de etkilemiştir (Karabulut, 2021, s. 252-253). Toplumsal açıdan bakıldığında bu göçlerin kimliğe tehdit olarak görülmesi (Waeber, 2018, s. 172), göç edenlerin terörle ilişkilendirilmesi (Yılmaz, 2021), devletlerin güvenlik endişelerinin artması ve diğer ekonomik, sosyolojik, demografik, kültürel kaygılar neticesinde göç güvenikleştirilmiş ve bu doğrultuda olağanüstü önlemler alınmıştır. Dolayısıyla Türkiye ve Tayland ülkeleri de zaman zaman göçü güvenikleştirmiştir.

Bu tez çalışmasının amacı özellikle son yıllarda tüm dünya üzerinde önemi artan ve sıkça araştırmalara konu olan göç meselesinin geleneksel güvenlik anlayışına eleştiri niteliğindeki Kopenhag Okulu'nun ortaya koyduğu en önemli varsayımlarından birisi olan güvenikleştirme yaklaşımı ile ele alınmasıdır. Çalışma kapsamında iki ülke (Türkiye ve Tayland) belirlenerek göçün güvenikleştirilme süreçlerinin tartışılması amaçlanmıştır. Seçilen ülkelerin Türkiye ve Tayland

olmasındaki önemli etken ise her iki ülkenin de bölgesel anlamda çevrelerinde yaşanan istikrarsızlıklardan dolayı göç alan ülkeler olmasıdır. Bunun dışında Türkçe alanyazında Tayland ülkesi ile ilgili yeterli düzeyde çalışma bulunmadığından tez çalışmasının, alanyazına bu açıdan da katkı sunması beklenmektedir.

Bu çalışmasının amacı doğrultusunda “Türkiye ve Tayland göç konusunu nasıl güvenlikleştirmiştir?” sorusu tezin araştırma problemini oluştururken “Türkiye ve Tayland’ın göç yönetimi konusundaki kurumsallaşma süreci nasıldır?” ve “Kamuoyu, karar alıcılar ve sivil toplum kuruluşlarının güvenlikleştirme sürecindeki rolü nedir?” sorularına da yanıt aranmaktadır.

Bu tez çalışması kapsamında bazı sınırlılıklardan bahsedilmesi gerekmektedir. Öncelikle göç meselesi oldukça geniş ve derin olduğundan konunun sınırlandırılabilmesi açısından göç kavramı sadece güvenlikleştirme yaklaşımıyla ele alınmıştır. Ayrıca geçmişten günümüze kadar dünya üzerinde birçok ülke göç meselesinden doğrudan etkilenirken tez çalışmasında sadece iki ülke üzerine (Türkiye ve Tayland) yoğunlaşmıştır. Göçün güvenlikleştirilmesi kavramı seçilen iki ülkeye yönelik göç hareketlerini kapsamaktadır. Tez konusu çerçevesinde ilgili kitap, makale, tez, rapor, internet gibi I. ve II. kaynaklar üzerinden literatür taraması yapılmıştır. Çalışma boyunca meydana gelebilecek değişim ve gelişmeler çeşitli kaynaklar üzerinden takip edilmiştir. Ayrıca bu tez çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinde araştırılan durum ve ona sebep olan unsurlar, uzun süren etkileşimler sonucu olduğundan araştırmada sonuç yerine süreç baz alınmaktadır (Erçetin ve Açıkalın, 2020, s.42). Elde edilen Türkçe ve İngilizce kaynaklar nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Tezin birinci bölümü girişi oluşturmaktadır. İkinci bölümde ise ilk olarak güvenlik kavramı, geleneksel güvenlik yaklaşımları ve yeni güvenlik anlayışı üzerinde durulmuştur. Daha sonra Kopenhag Okulu ve Okul’un ortaya koyduğu güvenlikleştirme yaklaşımı ele alınmıştır. Son olarak, göç ve göçün güvenlikleştirilmesinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde, konu dahilinde seçilen Türkiye ve Tayland ülkelerinin göç tarihleri detaylı bir şekilde ele alınmış ve göçe yönelik kurumsal ve yasal düzenlemeleri üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde,

bu iki ÷lkede göçün nasıl ve ne şekilde güvenlileştirildiğı tartışılmıştır. Son olarak beşinci bölümde ise sonuca yer verilmiştir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE: KOPENHAG OKULU VE GÜVENLİKLEŞTİRME

2.1. Güvenlik Kavramı ve Klasik Güvenlik Yaklaşımları

Güvenlik, tarihin her döneminde insan hayatının vazgeçilmez unsurlarından birisi olmuştur. Bir ihtiyaç olarak değerlendirilen güvenlik (Şahin, 2020, s. 178), en temelde tehlikelerden emin olma durumudur. Dünya üzerindeki bireyleri, toplumları ve devletleri yakından ilgilendiren bir konu olan güvenliğin kavramsal olarak kökeni, Latince'deki 'securitas' kelimesine dayanırken günümüzdeki kullanımına yakın hali 17. yüzyılda devletle ilintili biçimde kullanılmaya başlanmıştır (Kardaş, 2015 s. 339).

Alanyazında çok sayıda tanımı bulunan güvenliğin esas olarak neyi ifade ettiğinin anlaşılması zordur. Güvenliğin ne olduğunun cevabı zaman ve duruma göre farklılaşırken kavramın 'türetilmiş' olması da bu muğlaklığı artırmıştır (Bilgin, 2010, s. 83). Bu noktada Brauch güvenliği "sosyal bilimlerde genel çerçeve ve boyutlara tekabül eden, bireylere, konulara, toplumsal adetler ile değişen tarihsel şartlara ve durumlara uyarlanan temel bir kavram" olarak ifade etmiştir (Brauch, 2008, s. 2). Wolfers ise güvenliği iki farklı açıdan ele almıştır: "Nesnel anlamda güvenlik, edinilmiş değerlere yönelik tehditlerin olmamasını, öznel anlamda ise bu değerlere saldırılacağına dair korkunun olmamasını ölçer" (Wolfers, 1952, s. 485). Güvenliğin somut olarak tehditlerden ve soyut olarak korkudan uzak olmayı ifade etmesi kavramın tek yönlü açıklanamayacağını göstermektedir. Nitekim Baldwin de temelde iki soruya cevap verilerek güvenliğin tanımlanabileceğini savunur: "Kimin için güvenlik?" ve "hangi değerler için güvenlik?" (Baldwin, 1997, s. 13).

Güvenlik geniş kapsamlı bir olgudur. Sadece karşı karşıya kalınan tehditlerden ya da tehlikelerden savunmacı bir yaklaşımla emin olma durumu değil aynı zamanda elde olanın korunması ve devamının sağlanmasına yönelik uğraşları da bünyesinde barındırır (Birdişli, 2014, s. 17). Vazgeçilemez bir değer olan güvenlik her yerden gelebilecek tehdit ve tehlikelerin bertaraf edilmesinin yanında güven durumunun sürdürülmesini de kapsamaktadır.

Tarihsel açıdan bakıldığında güvenliğin ve güvenlik algısının sürekli değişen ve gelişen bir hüviyete sahip olduğu görülmüştür. Karabulut bir eserinde, bazı önemli olayların güvenliğin tarih boyunca gelişim sürecinde etkili rol oynadığını ifade

etmektedir. Buna göre savaş teknolojisinde yaşanan değişim ve gelişim, dinin savaş sebepleri içerisinde belirleyici olmaya başlaması, yeni uygarlıkların ortaya çıkmasıyla savaşların tahrip etme gücünün ve tehdit algısının artması, Batı'da yaşanan köklü değişiklikler sonucu (Coğrafi Keşifler, Rönesans, Reform ve Sanayi Devrimi) sömürgeciliğin yayılması ve Batı'nın diğer devletler için bir güvenlik sorunu haline gelmeye başlaması, milliyetçilik ve diğer ideolojik akımların yükseliş geçmesi, özellikle son yüzyıldaki silahlanma yarışı, Soğuk Savaşın sona ermesi ve küreselleşmenin tüm hızıyla devam etmesi güvenlik algısını etkilemiş ve güvenliğin yapısında ciddi değişikliğe sebep olmuştur (Karabulut, 2015, s. 41-45).

Tarihteki önemli olaylar, toplum ve devletlerin güvenlik algısına yön veren bir unsur olurken Birdişli yaptığı çalışmada güvenliğin tarihsel değişimini üç ayrı dönem altında ele almıştır: İnsanlığın başlangıcından devlet anlayışının yaygınlaştığı döneme kadarki zaman Primitif Güvenlik, devletlerin yaygınlaştığı ve güvenliğin bir politika olarak değerlendirilmeye başlandığı dönemden dünya savaşlarını ve Soğuk Savaş kapsayan zaman dilimi Modern Güvenlik Dönemi ve 1990 yılından itibaren günümüzü de kapsayan dönem Post-Modern Güvenlik Dönemidir (Birdişli, 2020, s. 256-257). Yapılan çalışmalara bakıldığında güvenlik konusunun ancak modern güvenlik döneminin son kırk yılıyla post-modern dönemde çalışıldığı görülmüştür.

Güvenlik, Uluslararası İlişkiler disiplinindeki önemli bir kavramdır. Nihayetinde güvenliğin sağlanması ve bunun sürdürülebilir olması devletlerin en temel motivasyonlarından birisidir. Ancak güvenlik, çalışma alanı olarak kısa sayılabilecek bir süre önce yani İkinci Dünya Savaşı sonrasında ön plana çıkmaya başlamıştır. Bunun sebebi ise savaş öncesinden farklı olarak güvenliğin alanyazında kilit bir kavram olarak kendine yer bulmasıdır (Buzan ve Hansen, 2009, s. 1). Nitekim İkinci Dünya Savaşı öncesinde strateji ve askeri meselelerle ilgili yapılan araştırmalar askeri tarihle sınırlı kalırken sivil ilgi ve çalışmaların bu alana dahil olması ancak savaş sonrasında mümkün olmuştur (Walt, 1991, s. 213).

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra devlet güvenliği ve buna bağlı olarak ulusal güvenlik önem kazanmıştır (Telatar, 2019, s. 9). Bu doğrultuda Soğuk Savaş döneminde bir konunun askeri güçle ilgili olup olmaması onun bir güvenlik meselesi veya alçak politika olarak değerlendirilmesinde önemli bir faktör olmuştur (Baldwin, 1997, s. 9). Buna göre güvenlik meselesi temelde askeri güçle ilişkilendirilmiştir.

Çok boyutlu yapıya sahip olan güvenlik, güç mücadelesi, çatışma, savaş ve barış, ekonomik değerler, uluslararası hukuk kuralları gibi konularla farklı düzeylerde ilintili bir olgudur (Karabulut, 2015, s. 41). Uluslararası ilişkilerde de oldukça önemli olan güvenlik, iki kutuplu uluslararası sistemin ve nükleer silahlanma yarışının belirleyici olduğu Soğuk Savaş dönemi boyunca önemli bir çalışma alanı haline gelmiş ve alanyazında geniş yer tutmuştur.

İkinci Dünya Savaşından sonra başladığı kabul edilen güvenlik çalışmaları 1960'lı yıllarda durağan bir hale gelmiştir. Bu duruma çalışmaların kısır döngüye girmiş olması, Vietnam Savaşı, Soğuk Savaş'ın dönüm noktalarından birisi olan Yumuşama (Detant) döneminin başlaması gibi gelişmeler sebep olmuştur (Walt, 1991, s. 215- 216). Yumuşama döneminin odak noktası, güvenlik çalışmalarından farklı olarak ekonomi, karşılıklı bağımlılık, çevre sorunları gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştır (Baldwin, 1995, s. 124).

1970'li yılların ortasına gelindiğinde Vietnam Savaşı'nın bitmesi, International Security gibi akademik dergilerin kurulması/ yayın hayatına başlaması, bazı vakıfların güvenlik meseleleriyle ilgili merkezleri desteklemesi güvenlik çalışmaları için önemli bir dönüm noktası olmuştur (Walt, 1991, s. 126). Yine Yumuşama Dönemi'nin sonuna yaklaşılmayla iki blok arasındaki gerilimin devam etmesi güvenlik çalışmalarına olan ilgiyi artırmış ve buna bağlı olarak uluslararası güvenlik çalışmaları hız kazanmıştır. (Baldwin, 1995, s. 125).

Soğuk Savaş'ın egemen olduğu dönem boyunca ulusal güvenlik ancak askeri terimlerle tanımlanmıştır (Baldwin, 1995, s. 126). Ne var ki 1970'li yılların sonuna doğru ulusal güvenliğin yanısıra çevre ve ekonomik sorunların sınırları aşarak uluslararası hale gelmesi tehdit ve risk algısını da değiştirmeye başlamıştır (Bakan ve Şahin, 2018: 138). Böylece askeri unsurların yanında başka konular da güvenliğin kapsamına girmiştir.

Bu dönemde yaşanan gelişmeler güvenliğin genişlemesi ve derinleşmesine ilişkin bazı tartışmaları beraberinde getirmiştir. 1980'li yıllar itibariyle güvenlik kavramı daha geniş haliyle kullanılmaya başlamıştır. Buna göre güvenlik tehditleri devlet odaklı algılanmadan çıkmış çok daha karmaşık bir hüviyete bürünmüştür. Derinleşmeyle beraber ise güvenliğin öznesi artık sadece devlet değil birey ve toplumlardır. Böylece güvenlikte sektörleşme söz konusu olmuş, farklı güvenlik

anlayışları (çevre güvenliği, insan güvenliği, gıda güvenliği gibi) gelişmiştir (Kardaş, 2015, s. 339).

Soğuk Savaş'ın sonlarına doğru güvenliğin, sadece askeri güç ve unsurlardan oluşmadığının anlaşılmasıyla konu olarak göz ardı edilmiş meseleler güvenlik konusuna dahil edilmiştir. Bu meseleler sadece devletleri etkilemekle kalmamış, uluslararası sistemdeki diğer devlet dışı aktörler üzerinde de belirleyici olmuştur (Akgül Açıkmeşe, 2011, s. 47). Güvenlik anlayışındaki bu değişim ve gelişim yeni teorik yaklaşımları da beraberinde getirmiştir.

Güvenlik kavramları	Gösterilen (kimin güvenliği?)	Risk altındaki değer (neyin güvenliği?)	Tehdit kaynağı/kaynakları (kimden/neden korunma?)
Ulusal Güvenlik [siyasi, askeri boyut]	Devlet	Egemenlik, toprak bütünlüğü	Diğer devletler, terörizm (devlet dışı aktörler)
Toplumsal Güvenlik [boyutu]	Milletler, Toplumsal gruplar	Ulusal birlik, kimlik	(Devletler) Milletler, göçmenler, yabancı kültürler
İnsan güvenliği	Bireyler, insanlık	Beka, Hayat kalitesi	Devlet, küreselleşme, küresel çevre sorunları (GEC), doğa, terörizm
Çevresel Güvenlik [boyutu]	Ekosistem	Sürdürülebilirlik	İnsanlık
Cinsiyet Güvenliği	Cinsiyet ilişkileri, yerli halk, azınlıklar	Eşitlik, kimlik, dayanışma	Ataerkillik, totaliter/erkekelci kurumlar (hükümetler, dinler, elitler, kültür), hoşgörüsüzlük

Tablo 2.1. Genişletilmiş güvenlik kavramları (Brauch, 2008, s. 11)

Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla Soğuk Savaş'ın sona ermesi elbette ki tüm dünyada önemli gelişmelere yol açmıştır. Uluslararası İlişkiler disiplini açısından da oldukça önemli olan bu kırılma noktası, uluslararası sistemde ve uygulanan politikalarda köklü değişiklikler yaşanmasına sebep olmuştur. Disiplinde yaşanan

değişimlerin yanı sıra güvenliğe ilişkin tehdit ve risk algısı da farklılaşmış ve bu doğrultuda yeni tartışmalar ortaya çıkmıştır.

Güvenlik çalışmalarının gelişiminde disiplindeki teorik yaklaşımların büyük katkısı olmuştur. Teorik altyapıya ve kuramsal çerçeveye göre güvenliğin ne şekilde ve nasıl ele alındığı da farklılık göstermiştir. Böylece güvenlik sorunlarının çözümü noktasında uluslararası ilişkiler teorileri belirleyen bir faktör olmuştur.

Alanyazına bakıldığında güvenlik yaklaşımları birden fazla kategori altında değerlendirilse de temelde ‘geleneksel güvenlik anlayışı/ pozitivist yaklaşımlar’ ve ‘yeni güvenlik anlayışı/ postpozitivist yaklaşımlar’ olarak ikiye ayrılmıştır.

Geleneksel güvenlik anlayışı Soğuk Savaş Dönemi’nin büyük çoğunluğunda hakim olan düşüncedir. Ancak uluslararası ilişkiler disiplinin temel teorilerinden birisi olan idealizm de geleneksel güvenlik anlayışı içerisinde kendisine yer bulmuştur. İdealizme göre Birinci Dünya Savaşı sonrasında yeni bir savaşın önlenmesi ve barışın hakim olduğu bir dünyanın tesisi için bazı kurumsal ve hukuksal düzenlemeler yapılmasına ihtiyaç vardır (Arı, 2013, s. 22). Bu sebeple, iki savaş arası dönemde güvenliği sağlamanın yolu, askeri gücün değil uluslararası hukuk ve örgütlerin sağlayacağı düşüncesi hakim olmuştur (Baldwin, 1995, s. 119). Ancak Birinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan ve uluslararası bir örgüt olan Milletler Cemiyeti’nin iki savaş arası dönemde başarısız olması idealizmin, güvenliğin uluslararası örgütlerle sağlanabileceği görüşünü büyük oranda etkisiz hale getirmiştir (Karabulut, 2015, s. 54).

Yine idealistler, insan doğasının temelde iyi olduğu görüşünü, kötü davranışın ya da olası bir savaşın sistemin sorunlarından kaynaklandığı düşüncesini ve bu durumun ancak kollektif bir hareketle bertaraf edilebileceğini benimsemiştir (Arı, 2013, s. 24). Ancak yeni bir dünya savaşının yani İkinci Dünya Savaşı’nın önlenememesi idealizmin yerini realizme bırakmasıyla sonuçlanmıştır.

Geleneksel güvenlik anlayışının temelinde ise realist paradigma yer almıştır. Buna göre üç unsur önemini korumuştur: Devleti merkeze alan bir yaklaşım söz konusu olmuş, statükonun korunması amaçlanmış ve askeri tehditlere karşı güçlü savunma ön planda çıkmıştır (Booth, 1991, s. 318). Realist paradigmaya yakın duran Walt, güvenlik çalışmalarını savaş olgusuyla ilişkilendirirken onu "tehdit, askeri gücün kullanımı ve kontrolünün çalışılması" olarak tanımlamıştır (Walt, 1991, s.

212). Miller ise ulusal güvenlikle ilgili beş önemli noktaya değinmiştir. Buna göre, tehditin kaynağı büyük oranda diğer devletlerdir. Çoğunlukla revizyonist ülkelerin oluşturduğu bu tehditin yapısını ise karşılıklı askeri güç kapasitesi belirlemektedir. Bu sebeple ilgili askeri tehdite verilen cevap da yine askeri niteliklidir. Güvenliğin kimin tarafından sağlanması gerektiğine ilişkin sorunun cevabı devletlerin kendi kendilerini korumaları gerektiği olurken korunması gereken temel değerler de ulus-devletle ilgilidir (Miller, 2001, s. 16-17).

Bazı noktalarda realist paradigmadan ayrılan neorealist paradigmaya göre ise güvenliğe ilişkin durumlar daha çok uluslararası sistemin yapısı ve işleyişiyle ilgilidir (Baylis, 2008, s. 72; Akgül Açıkmeşe, 2011, s. 51; Karabulut, 2021, s. 62). Bu noktada Waltz, devletlerin uluslararası sistemin anarşik doğasından dolayı kendi kendine yardım etmeleri (self-help) gerektiğini ifade ederken bu durumun onları çıkarlarını korumaları noktasında rekabetçi bir tutum sergilemeye ittiğini savunmaktadır (Glaser, 2016, s.18). Ayrıca, neorealist paradigmaya göre devletlerarası sınırlı düzeyde iş birliği vardır. Bu iş birliği güvenlik rekabetine göre şekillendiğinden güç rekabetinin olmadığı ve uzun süreli barışın sağlandığı bir düzen söz konusu olamamaktadır (Baylis, 2008, s. 72).

Realist ve neorealist paradigmadaki farklılıkların yanı sıra her ikisi için de devlet ana aktördür. Bu sebeple güvenlik, devletlere yönelen tehditler etrafında şekillenmiştir. İki kutuplu dünya düzeninin hakim olduğu Soğuk Savaş döneminde devletler, güvenlik sorunlarını askeri güçle ilişkilendirmiş ve bu yönde adımlar atmışlardır.

Geleneksel güvenlik anlayışının sorgulanmaya başlanması Soğuk Savaş'ın bitmesinden öncesine tekabül etmektedir (Miller, 2001, s. 17). Özellikle Soğuk Savaş'ın son dönemlerinde dünyada yaşanan gelişmeler ve yeni sorunların ortaya çıkması güvenlik algısının değişmesine sebep olmuştur. Geleneksel güvenlik anlayışının özünü oluşturan devletin kendisine yönelik tehditler ve askeri odaklı meselelerin dışında diğer bazı konular da güvenlik konusu içerisinde değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu noktada Ullman, tehditlerin yeniden tanımlanmasının gerekliliğini vurgulamış ve askeri olmayan meseleler ile ülke içindeki sorunların, ülke sınırları dışındaki tehditlerden daha az tehlikeli olabileceği yanılışına sebep olduğunu belirtmiştir (Ullman, 1983, s. 133).

Booth ise güvenlik anlayışının genişlemesi gerekliliğinin iki sebepten kaynaklandığını ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak askeri güvenlik odağıyla ilgili sorunlardır. Örneğin güvenlik ikileminin sebep olduğu baskının farkına varılması, karşılıklı bağımlılığın güvenlik için de geçerli hale gelmesi, silahlanma yarışının devletleri daha güvenli hale getireceği düşüncesinin geçerliliğini yitirmesi ve savunma harcamalarının devletlerin ekonomisini zorlamasıdır. İkinci olarak ise askeri olmayan meselelerin de güvenliğin alanına dahil edilmesinin zorunlu hale gelmesidir. Örneğin ekonomik sorunlar, siyasi baskılar, aşırı nüfus artışı, etnik çatışma, terör, doğanın yok edilmesine bağlı sorunlar, hastalıklar bireylerin ve ülkelerin refahını tehdit eden unsurlardır (Booth, 1991, s. 318).

Yeni güvenlik anlayışı 1980'li yıllar itibariyle geleneksel yaklaşımların yerini almaya başlamıştır. Bunlardan bir tanesi eleştirel güvenlik çalışmalarının temelini oluşturan eleştirel teoridir. Eleştirel teori, Robert Cox öncülüğünde uluslararası ilişkiler disiplinde, Ken Booth öncülüğünde ise eleştirel güvenlik çalışmalarında yerini almıştır (Yaramış ve Kolasi, 2014, s. 201; Karabulut, 2021, s. 67).

Eleştirel teoriye göre analizin odak noktasında devletler değil bireyler olmalıdır. Bunun sebebi ise devletlerin, nitelik açısından birbirinden farklı olması ve güvenliğe ilişkin sorunlarda sadece çözümün değil sorunların da parçası olmasıdır. Ayrıca güvenliğin sağlanması, bireylerin özgürleştirilmesiyle yani onların normal şartlarda yapabileceklerini engelleyecek kısıtlardan özgür hale getirmesiyle sağlanabilir (Baylis, 2008: 81). Savaş, yoksulluk, siyasi baskılar vb. durumların bu kısıtlardan bazıları olduğunu vurgulayan Booth, özgürleşme ile güvenliğin madalyonun iki yüzü olduğunu ifade ederken her ikisinin teorik olarak aynı olduğuna dikkat çekmiştir (Booth, 1991, s. 319). Bu doğrultuda güvenliğin diğer konular doğrultusunda genişlemesiyle toplumların refahı ön plana çıkmış ve bireyler askeri tehditlerin dışında yoksulluk, salgın gibi sorunlardan da korunması zorunluluğu doğmuştur (Bingöl, 2020, s. 412).

İnşacı yaklaşım (konstruktivizm) ise Nicholas Onuf'un çalışmalarıyla uluslararası ilişkiler disiplinine girerken, Alexander Wendt tarafından kuramsal hale getirilmiştir (Sarı Ertem, 2012, s. 183). İnşacı yaklaşım, uluslararası hayattaki insan bilincinin rolü ve katkısıyla ilgilenmiş (Ruggie, 1998, s. 878), uluslararası ilişkiler disiplinde genel olarak ihmal edilen kimlik, düşünce, kültür gibi durumları göz

önüne almıştır (Kaya, 2008, s. 100). 1990'lı yıllarda yaygınlık kazanan inşacı yaklaşıma göre üç unsur önemlidir. Bunlardan ilki düşünsel/fikirsel yapıların maddi yapılar kadar önemli olmasıdır. Örneğin, neorealistler maddi kapasitenin dağılımına dikkat çekerken inşacı yaklaşımda fikirler merkezdedir. İkincisi, inşacı yaklaşımda kimlik ön plandadır. Nitekim aktörlerin kimlikleri doğrultusunda çıkarları ve birbiriyle ilişkileri de şekillenmektedir. Son olarak, aktörlerin ve yapıların karşılıklı olarak birbirlerini oluşturmasıdır (Agius, 2016, s. 71).

Devletlerin kimlikleri ve çıkarları arasındaki ilişki üzerinde duran Wendt, inşacı yaklaşımın önemli bir unsurunun insanların diğer nesnelere karşı, bu neslerin kendileri için sahip olduğu anlama göre hareket etmeleri olduğunu vurgulamaktadır (Wendt, 1992, s. 396-397). Nitekim devletler ya da aktörler için de aynı durum söz konusudur. Örneğin soğuk savaşın bitmesi tarafların artık düşman olmadığına karar vermesine bağlı olurken bu tarz kolektif anlamlar, eylemlere yön veren yapıları oluşturur ve devletlerin kimlik kazanmasına yardımcı olmaktadır (Wendt, 1992, s. 397). Bu doğrultuda inşacı yaklaşımın güvenliğe kimlik ve çıkar üzerinden baktığını söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra inşacı yaklaşım, güvenliğin sosyal boyutunu göz önüne alarak değişimlerin güvenlik politikalarını nasıl etkilediği üzerinde durur (Karabulut, 2015, s. 88).

Modernitenin karşısında kendisini konumlandıran postmodernistler ise, güvenliği farklı bir açıdan değerlendirmiş ve bu doğrultuda realizmi de eleştirmiştir. Postmodernist bakış açısına göre uluslararası güvensizliğe sebep olan etkenlerin başında realizm gelmektedir. Güç politikaları, savaşa sebep olabilecek durumun oluşmasına yardım ederken, gücü dengeleme çabası ise bundan farklı değildir (Baylis, 2008, s. 82). Postmodernist düşünürler, devlete karşı bireyleri ön planda tutmuş ve ulus devlet anlayışının dayattığı tek tipleştirici yapıyı reddetmiştir (Karabulut, 2021, s. 73). Gerçekliği tek bir olgu olarak değerlendirmeyen postmodernistler, realistlerin aksine, farklılıkların ve bu farklılıkların doğurduğu bilinmezliklerin politikayı şekillendireceği görüşündedir (Baylis, 2008, s. 83).

1980'li yılların sonlarına doğru feminist yaklaşımlar da uluslararası ilişkiler disiplinine girmeye başlamıştır. Uluslararası ilişkiler alanının oldukça cinsiyetçi olduğunu savunan feminist düşünürler, teorilerin ise erkek egemen düşünce biçimini benimseyen yazarlar etrafında geliştiğini savunmuştur (Tickner, 1999, s. 45).

Feminist düşünürler arasında farklı görüşler olsada, temel olarak uluslararası güvenliğin erkek egemen odaklı bir yapıda olduğunu savunur (Baylis, 2008, s. 81). Bunun yanı sıra feminist düşünürler, savaşın özellikle kadın ve siviller üzerindeki etkisine odaklanırken, bu etkileri geleneksel güvenlik anlayışından farklı olarak mikro düzeyde analiz eden, aşağıdan yukarıya doğru bir yaklaşım benimsemiştir (Tickner, 2004, s. 45).

Yukarıda bahsi geçen yaklaşımların dışında, 1980'li yıllarda ortaya koyduğu yaklaşımlarla uluslararası ilişkiler disiplininde yer edinen Kopenhag Okulundan da bahsedilmelidir. Okulun, güvenlikle ilgili meselelere getirdiği bakış açısıyla alana yaptığı katkılar yadsınamaz. Güvenliği inşa süreci üzerinden tanımlayan Kopenhag Okulu ve temel yaklaşımlarından birisi olan güvenlikleştirme sonraki kısımda detaylı şekilde anlatılacaktır.

2.2. Kopenhag Okulu

Soğuk Savaş'ın bitmesiyle o dönemde hakim olan teorik yaklaşımlar güvenlik sorunlarına yeterli çözüm sunamamıştır. Geleneksel anlayışın savunduğu askeri unsurlarla tanımlanan güvenlik bu dönemden sonra siyasi, toplumsal, ekonomik yönleriyle de değerlendirilmeye başlamıştır (Sancak, 2013, s. 132). Yeni güvenlik anlayışı da bu doğrultuda şekillenmiştir. Bu noktada Kopenhag Okulu, 1980'li yıllarda geleneksel güvenlik anlayışının bir eleştirisi olarak ortaya çıkmıştır. Esasen 1985 yılında Kopenhag Üniversitesi bünyesinde kurulan Barış ve Çatışma Araştırma Merkezi'nin güvenlikle ilgili yaptığı çalışmaları kapsamaktadır (Miş, 2011, s. 347). Barry Buzan, Ole Waever ve Jaap de Wilde gibi isimler Okul'un öncülerindendir. Kopenhag Okulu ismi ise McSweeney'in 1996 yılında kaleme aldığı makalede geçmektedir (McSweeney, 1996, s.81).

Kopenhag Okulu, güvenlikle ilgili üç önemli yaklaşımı uluslararası ilişkiler alanyazınına kazandırmıştır. Bunlar, sektörel güvenlik, bölgesel güvenlik kompleks teorisi ve güvenlikleştirmedir.

Güvenliği sadece askeri güvenlik çerçevesinde değerlendirmeyerek onu beş sektör üzerinden analiz eden Kopenhag Okulu akademisyenlerinden Buzan, Waever ve de Wilde, 1998 yılında yayınlanan *Security: A New Framework for Analysis* isimli kitabında güvenlik sektörlerini detaylı şekilde ele almıştır. İlgili eserde sektörler ve ilişkilendirildikleri alanlar şu şekilde sıralanmıştır: “Askeri sektör, baskıcı kuvvet

ilişkileri; siyasi sektör, otorite, yönetim statüleri ve tanımaya yönelik ilişkileri; ekonomik sektör, ticaret, üretim ve finans ilişkileri; toplumsal sektör, kolektif kimlik ilişkileri; çevresel sektör ise insan aktiviteleri ve gezegen biyosferi arasındaki ilişkiler ile ilgilidir” (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s.7).

Kopenhag Okulu, yaptığı çalışmalarda güvenliğin genişletilmiş bir kavram olarak ele alınmasında önemli rol oynamıştır. Buna göre güvenlik askeri, siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel olmak üzere toplamda beş sektör üzerinden değerlendirilmiş ve güvenliğin kapsamı genişlemiştir (Buzan, Waever ve Wilde, 1998). Geleneksel anlayışa göre referans nesnesi sadece devlet kabul edilirken Kopenhag Okulu ortaya koyduğu bu beş sektörün referans nesnelerinin de değiştiğini vurgulamıştır (Wilkinson, 2007, s.9).

Kopenhag Okulu’nun alanyazına kazandırdığı diğer bir yaklaşım ise bölgesel güvenlik kompleksi teorisi. Buna göre dünyadaki tüm devletler güvenlik sebebiyle birbirine bağımlıyken tehdit algısı mesafe ile ilişkilendirildiğinden bu bağımlılık düzeyi devletten devlete farklılık göstermektedir. Bunun yanı sıra anarşi, devletler arasındaki uzaklık ve coğrafi çeşitlilik ise güvenliğe ilişkin bağımlılığın yoğun olduğu bölgesel kompleksleri göstermektedir (Aktaran: Buzan ve Waever, 2003, s. 46).

Kopenhag Okulu’nun ortaya koyduğu yaklaşımlardan biri de güvenlikleştirmedir. Son yıllarda bu yaklaşım, güvenlikle ilgili meseleleri açıklamada yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Bu tez çalışmasında ise göç, güvenlikleştirme yaklaşımı çerçevesinde ele alınacağından ilgili yaklaşım bir sonraki başlık altında detaylı bir şekilde incelenecektir.

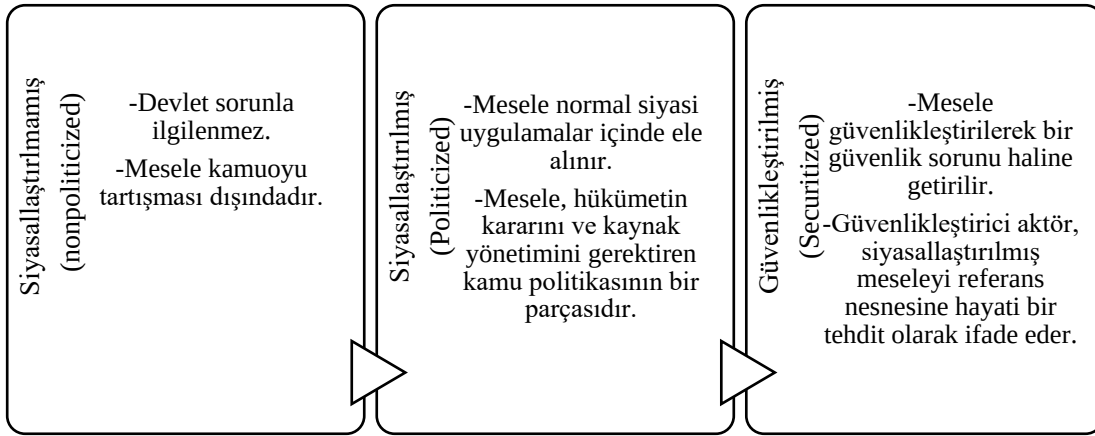
2.3. Güvenlikleştirme Yaklaşımı

Güvenlikleştirme, bir yaklaşım olarak 1995 yılında Ole Waever tarafından kaleme alınan “Securitization and Desecuritization” adlı makalesinde yer almıştır. Ancak bu yaklaşımın tam olarak kavramsallaşması 1998 yılında Buzan, Waever ve de Wilde tarafından yazılan “Security: A New Framework for Analysis” isimli eserle olmuştur (Baysal ve Lüleci, 2015, s. 71). Böylece güvenlikleştirme, uluslararası ilişkiler alanyazında yerini almış ve bu zamana kadar güvenliğe ilişkin meselelerin açıklanmasında kullanılan bir yaklaşım haline gelmiştir.

Felsefi temelini John L. Austin tarafından ortaya atılan söz edimi kuramından alan güvenlikleştirme yaklaşımı, Jacques Derrida'nın bu kurama olan eleştirisinden de etkilenmiştir. Ancak her ikisinin de hemfikir olduğu nokta, söz edimlerinin bir gerçeklik oluşturma kapasitesidir (Akgül Açıkmeşe, 2011, s. 60- 61). Bu noktada Stritzel, Kopenhag Okulu'nun çalışmalarının güvenliğin ifadesinin, güvenlik eyleminin bir parçası olduğundan hareketle söz edimleri çerçevesinde güvenlik uygulamalarını incelediğini vurgulamaktadır (Stritzel, 2007, s. 360). McDonald ise Okulun, bir konunun dil vasıtasıyla güvenlik sorunu haline gelebildiğini ve dil ile bazı aktör veya meselelerin ilgili topluluğa tehdit edici unsur olarak sunulmasıyla güvenlikleştirmenin mümkün olduğu üzerinde durduğunu ifade etmektedir (McDonald, 2008, s. 568).

Kopenhag Okulu'nun yaptığı çalışmalar dikkate alındığında güvenliğe ilişkin yaklaşımının hem genişletici hem de daraltıcı olduğunu söylemek mümkündür. Bu doğrultuda Okul'un güvenliği söz edimleri üzerinden analiz etmesi, güvenlik konularını ve aktörleri oldukça genişletirken ortaya koyduğu güvenlikleştirme yaklaşımıyla uygulamada güvenliğe ilişkin bu durumu daraltır (Williams, 2003, s. 513).

Bir meselenin siyasallaştırılmasının aşırı hali olarak görülen güvenlikleştirme, Kopenhag Okulu öncülerinden Buzan, Waever ve de Wilde tarafından bir spektrum üzerinden değerlendirilir. Buna göre bir mesele siyasallaştırılmamış (*nonpoliticized*) veya siyasi alanın dışına çıkarılmış (devletle ilgili olmayan), siyasallaştırılmış (*politicized*) veya siyasi alana dahil edilmiş (kamusal alanla ilgili olup hükümetin kararını gerektiren) ya da güvenlikleştirilmiş (*securitized*- meselenin bir tehdit gibi gösterilerek istisnai tedbirleri zorunlu kılması ve bu durumun meşrulaştırması) olabilir. Bu sorunlar spektrumun herhangi bir noktasında son bulabilirken devletlere göre de meselenin yer aldığı nokta değişebilmektedir. Örneğin bir devlet için kültür veya din güvenlikleştirilen bir konu olabilirken başka bir devlet için bu durum geçerli olmaz (Buzan, Waever ve de Wilde, 1998, s. 23-24). Bunun yanı sıra spektrum üzerindeki alanlar arasında tek taraflı olmayan geçişler de mevcuttur. Siyasallaştırılan bir konu güvenlikleştirilebilirken güvenlikleştirilen başka bir konu da yeniden siyasi alana taşınabilmektedir (Baysal, 2022, s. 108).

Şekil 2.1. Güvenlikleştirme spektrumu (Emmers, 2016 s. 170)

Kopenhag Okulu düşünürleri, güvenlikleştirmeyi bir meselenin siyasallaştırılmasının aşırı hali olarak görse de onu bir açıdan siyasallaştırılmanın karşıtı olarak da değerlendirmiştir. Çünkü siyasallaştırılma esasen bir meselenin açık bir şekilde ortaya konmasını, kararların alınabilmesini ve bu doğrultuda sorumlulukların gerekli olmasını ifade eder. Ancak güvenlikleştirme ise konunun hayati bir tehdit olarak gösterilmesi sebebiyle sıradan politikalardan ayrı olarak elitler tarafından ve öncelik dahilinde ele alınmasıdır (Buzan, Waever ve de Wilde, 1998, s. 29). Özetle, güvenlikleştirmenin siyasallaştırmadan farkı, ilgili durumun aciliyeti ve önemi sebebiyle normal politik süreçlerden bağımsız olarak meselenin değerlendirilmesi ve sıra dışı tedbirlerin alınmasıdır.

Güvenlikleştirme, temel olarak üç adımda gerçekleşir. İlk adım, bir meselenin aktör veya elitler tarafından hayati bir tehdit olarak ifade edilmesidir. Ancak bu, meselenin güvenlik sorunu haline gelmesi için yeterli tek unsur değildir. İkinci adım, hedef kitlenin veya izleyenlerin (*audience*) meseleyi önemli bir tehdit gibi sunan aktörlerin söylemlerini ve bu çerçevede alınacak sıra dışı önlemleri onaylamasıdır. Son adımda ise ilgili kaynak kullanımıyla bu acil ve olağandışı önlemlerin alınmasıdır (Collins, 2005, s. 570). Bu doğrultuda güvenlikleştirme ancak üç unsur neticesinde başarılı olabilir. Hayati tehditlerin varlığı, bu tehditler karşısında acil önlemlerin öngörülmesi ve yıkılan kuralların ilişkilere yansımalarıdır (Buzan, Waever ve de Wilde, 1998, s. 26).

Bir meselenin güvenlikleştirilebilmesi sadece ilgili meselenin hayati bir tehdit gibi gösterilmesiyle değil, ancak kitlenin de bunu o şekilde kabul etmesiyle mümkün olabilir (Buzan, Waever ve de Wilde, 1998, s. 25). Bu noktada Collins, güvenlikleştirmedeki üçüncü adıma yani acil ve sıra dışı olarak alınacak önlemlerin önemine vurgu yaparken, bir meselenin güvenlikleştirilmesinin o meseleyi sadece güvenlik alanına dahil etmek olmadığını, ayrıca aktörlerin bu duruma acil önlemlerle de karşılık verdiğini kabul etmek olduğunu savunur (Collins, 2005, s. 573).

Güvenliğin var olan değerlere yönelik tehditlere karşı hayatta kalma durumu olduğu düşünülürse bu tehditlerin sadece bir yönden gelmesi değil, sektörden sektöre değişmesi olağandır (Buzan, Waever ve de Wilde, 1998, s. 27; Wilkinson, 2007, s. 9). Bu sebeple güvenlikleştirilen alan sadece askeri odaklı olmazken söylemler aracılığıyla herhangi bir konu, güvenliğe tehdit gibi kurgulanabilir. Nitekim bu durum güvenlikleştirmenin hem tehditin boyutunun belirlenmesinde hem de bu tehditin inşa sürecinde önemli olduğunu göstermektedir (Akgül Açıkmeşe, 2011, s. 59).

Kopenhag Okulu tarafından güvenlikleştirmenin temel amacı “kimin, hangi konularda (tehdit), kimin için (referans nesnesi), neden, hangi sonuçlarla ve hangi koşullar altında güvenlikleştirdiği konusunun giderek daha kesin bir şekilde anlaşılması” olarak ifade edilmiştir (Buzan, Waever ve de Wilde, 1998, s. 32). Bu doğrultuda güvenlik sorununun söz edimlerle hayati bir tehdit olarak sunulması, hedef kitlenin durumun önemine ve aciliyetine ikna edilmesi ve gündelik hayattan farklı olarak istisnai önlemler alınması ile güvenlikleştirme gerçekleşmiş olur.

Güvenlikleştirme, güvenliğin ne olması gerektiğinden ziyade güvenliğin ne yaptığı sorusu üzerine odaklanarak güvenlik pratiklerinin analizini kolaylaştıran bir araç görevi üstlenmiştir (Taureck, 2006, s. 55). Güvenlikleştirmede güvenlik sorununun gerçek veya doğru olup olmamasına bakılmazken, yaklaşıma göre önemli olan bir meselenin nasıl güvenlik sorunu olarak var edildiğidir (Baysal ve Lüleci, 2015, s. 71, 76). Nitekim Buzan güvenlikleştirmeyi “bir şeyin, değerli olduğu kabul edilen bir öznenin varlığına yönelik bir tehdit olarak kurgulanması ve bu kurgulamanın buna mukabil alınan istisnai tedbirleri desteklemek için kullanılması” olarak tanımlamıştır (Buzan, 2008, s. 108). Özetle, güvenlikleştirme yaklaşımında

tehditin gerçekliğinden ziyade tehditin inşası ve bu süreç doğrultusunda izleyenlerin kabulüyle nasıl istisnai önlemlerin alındığı üzerine odaklanılmaktadır.

Güvenlikleştirme yaklaşımının üç temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar tehditin yöneltildiği ve hayati önemi olan referans nesnesi (*referent object*), bir konunun referans nesnesine tehdit oluşturacağını ileri sürerek güvenlikleştirmeyi gerçekleştiren güvenlikleştirici aktör (*securitizing actor*) ve diğer ikisinden bağımsız olarak sektördeki ilgili durumu veya kararı etkileyebilen fonksiyonel/ işlevsel aktör (*functional actor*)dür (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 36).

Güvenlikleştirme yaklaşımının ilk unsuru olan referans nesnesi, varlığı tehdit altında olan/ olduğu öne sürülen ve korunması gereken nesnedir. Geleneksel anlamda referans nesnesinin çoğu zaman devlet olduğunu ifade eden Okul, bu durumun askeri güvenlik için de geçerli olduğunu ancak güvenliğin değişen yapısı sebebiyle referans nesnesinin alanının genişlediğine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda herhangi bir şey ya da durum güvenlikleştirici aktör tarafından referans nesnesi haline getirebilirken bazı referans nesneleri güvenlikleştirmenin başarılı olabilmesi için daha uygundur (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 36, 40). Ayrıca güvenlikleştirme, tek bir referans nesnesi bağlamında gerçekleşmek zorunda değildir. Birden fazla referans nesnesi aynı güvenlikleştirme sürecinde tanımlanabilir (Baysal ve Lüleci, 2015, s. 78; Baysal, 2022, s. 112).

Güvenlikleştirmenin ikinci unsuru olan güvenlikleştirici aktör, korunması gereken varlığın yani referans nesnesinin tehdit altında olduğu iddiasıyla ilgili kitleyi ikna eden ve güvenlikleştirmeyi sağlayan aktörlerdir (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 36). Genellikle siyasi elitler ya da liderler, hükümetler, lobi grupları gibi aktörler bu kapsama girerken güvenlikleştirmeyi söz edimi üzerinden gerçekleştirirler (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 40). Bu doğrultuda söz ediminin herhangi bir birey ya da grup tarafından değil otorite sahibi kesimler tarafından yapılması gerektiği söylenebilir (Balamir Coşkun, 2014, s. 186).

Güvenlikleştirmenin üçüncü unsuru ise fonksiyonel/ işlevsel aktördür. Bu aktörler hem referans nesnesi hem de güvenlikleştirici aktörden farklı olarak güvenlikleştirme sürecini ve ilgili güvenlik sektörünü etkilemektedir (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 36). Buna örnek olarak güvenlikleştirmeyi birçok açıdan etkileyebilen aktör olan medya verilebilir (Baysal, 2022, s. 112).

Referans Nesnesi	Güvenlikleştirici Aktör	İşlevsel Aktör
- Varlığı tehdit altında olan/ korunması gereken - Devlet/ ulus vb.	- Güvenlikleştirmeyi gerçekleştiren aktörler - Siyasi liderler, hükümetler, bürokratlar, lobi grupları vb.	- Süreci ve ilgili sektördeki kararı etkileyebilen diğer aktörler - Medya vb.

Tablo 2.2. Güvenlikleştirme unsurları

Güvenlikleştirmeye ilgili bazı durumların açıklanması gerekmektedir. İlk olarak güvenlikleştirici adımı hangi aktörün attığı önemlidir. Genellikle hükümetlerin bu konuda üstünlüğünün olmasının yanı sıra özellikle demokratik rejimlerde yöneticinin seçilmiş olması güvenlikleştirme sürecinde ona bir meşruiyet kazandırmaktadır. İkinci olarak olağandışı önlemlerin ne olduğunun açıklanmasıdır. Aktörün hükümet olduğu durumlarda alınacak önlemler o meseleyle ilgili yasa yapımı, uygulanması veya başka şekillerde olabilmektedir. Nihayetinde bu önlemlerin alınması ancak hedef kitlenin varlığa tehdit olan meseleyi onaylamasıyla ve güvenlikleştirici aktörün durumu başka yollarla çözülemeyeceğini kurgulamasıyla mümkün olabilir. Üçüncü olarak, bu süreçte güvenlikleştirmenin hangi adımda gerçekleştiğinin belirlenmesidir. Okul bu noktada ilk iki adımın gerçekleşmesinin güvenlikleştirme için yeterli olacağı görüşündedir (Collins, 2005, s. 570- 573).

Buzan ve Waever eserinde, güvenlikleştirmeyi bir üst seviyeye taşıyarak ‘makro güvenlikleştirme’ kavramına yer vermiştir. Buna göre makro güvenlikleştirme, orta ve düşük seviyedeki güvenlikleştirmeleri bir araya getirerek daha geniş bir bakış açısı sunar. Güvenlikleştirmeden daha karmaşık bir yapıya sahip olan makro güvenlikleştirmede daha evrensel durum veya olaylar yer alır. Bu sebeple güvenlikleştirmenin ölçeği ve yayıldığı alan da makro düzeye taşınmıştır. Bu bağlamda Soğuk Savaş, makro güvenlikleştirme için önemli bir örnektir (Buzan ve Waever, 2009, s. 257).

Güvenlikleştirmeye ilgili bir başka konu ise onun sosyal sürecin bir sonucu olduğudur. Güvenlik meseleleri söz edimleri vasıtasıyla bir sosyal inşa sürecine girer ve güvenlikleştirilir (Williams, 2003, s. 513). Bu durum Kopenhag Okulu’nun güvenliğin esasen öznelarası olduğu vurgusuyla da örtüşmektedir (Buzan, Waever

ve Wilde, 1998, s. 31; McDonald, 2008, s. 566). Ayrıca güvenlikleştirmede etkin olan aktörün yanı sıra izleyenlerin de güvenlikleştirilen sorunu onaylaması politik olmanın bir göstergesidir (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 29; Baysal, 2022, s. 109). Başka bir ifadeyle, güvenlikleştirme her ne kadar bir meselenin güvenlik tehditi olarak sunulurken, ilgili kitlenin onayıyla olağanüstü tedbirlerin alınmasını gerektirse de siyasi kararı içinde barındırır.

Güvenlikleştirmenin dünyada pek çok örneği mevcuttur. Bu örnekler, kimi zaman tam bir başarıya ulaşırken kimi zaman ise kısmen başarılı olabilmektedir. Buzan eserinde bu durumu şu şekilde özetlemiştir: “Güvenlikleştirme girişimleri, yaygın başarı sağlayabilir ve sürekli olabilir (örneğin, 1947 sonrasında Batı’daki komünist/ Sovyet tehdidi), sınırlı bir başarı sağlayabilir (ABD’nin Irak’ı tehditleştirmeye yönelik son girişimi) veya başarısızlığa uğrayabilir (ABD’de Vietnam Savaşı’na yönelik desteğin azalması)” (Buzan, 2008, s. 108).

Güvenlikleştirme, güvenliğin etkilendiği durum ve şartların ortaya konmasında, karar alıcı ve seçkinlerin uluslararası güvenlik algısına nasıl yön verdiğinin açıklanmasında önemli bir unsur olmuştur. Bunun yanı sıra güvenlik, devlet dışındaki diğer olası referans nesneleri doğrultusunda ele alınırken güvenlikleştirme yaklaşımı, Soğuk Savaş sonrasındaki güvenlik ortamının anlaşılmasını da kolaylaştırmıştır (Dannreuther, 2013, s. 48). Ayrıca varlığı tehdit eden bir güvenlik sorunu tanımının yapılması güvenlikleştirmenin tek odak noktası olmazken güvenlikleştirmede rol oynayan aktörler, güvenlik sorunu haline gelen meselenin hedef kitle/izleyen tarafından kabulü ve ilgili güvenlik sorununa karşı alınacak tedbirler bu yaklaşımın açıkladığı noktalardır (Collins, 2005, s. 570).

Güvenlikleştirmeye beraber ele alınması gereken diğer önemli kavram ise ‘güvenlikdışılaştırma’dır. Güvenlikdışılaştırma, “daha önce tehdit olarak kabul edilen bir şeyin artık tehdit olarak inşa edilmemesi” olarak tanımlanmaktadır (Buzan, 2008, s. 108). Başka bir ifadeyle, güvenlikdışılaştırma, güvenlikleştirilmiş bir meselenin güvenlik alanı dışına çıkartılarak onun normal siyasi karar alma ve uzlaşma sürecine yeniden dahil edilmesidir (Williams, 2003, s. 523). Bu sebeple bir bakıma güvenlikleştirmenin tam aksi yöndeki sürecini ifade etmektedir. Böylece bir sorun ortadan kaldırılmadan, sadece güvenliğin alanı dışına çıkarılarak normalleştirilme sürecine dahil olması ve algının değişmesi öngörülmüştür (Baysal, 2022, s. 125).

Güvenlikleştirme gibi güvenlikdışlaştırma kavramı da Kopenhag Okulu tarafından ortaya konulmuştur ancak yeterli düzeyde bilgi ve analize yer verilmemiştir (Baysal, 2022, s. 119).

Her teori ve yaklaşım gibi güvenlikleştirme de çeşitli eleştirilere konu olmuştur. Bu eleştirilerden birisi Williams tarafından yapılmıştır. Williams bir çalışmada, Kopenhag Okulu'nun güvenlik ilişkilerinde söz edimlerine yaptığı vurgunun değişen iletişim araçları açısından yetersiz olduğu görüşündedir (Williams, 2003). Buna göre güvenlikleştirmeyi sadece söz eylem üzerinden yapan Kopenhag Okulu, modern medya ve görsel iletişimin güvenlik ilişkilerindeki rolünü göz ardı etmiştir (Williams, 2003, s. 524). Williams, görsel iletişim araçlarına dikkat çekerek bu araçların güvenlikleştirme süreçlerinde yer aldığı takdirde güvenlik pratiklerine ilişkin ampirik veya etik değerlendirme yapılabileceğini vurgulamıştır (Williams, 2003, s. 512). Nitekim McDonald'a göre de güvenlikleştirme 'dar' bir çerçevede ele alınmış, güvenlikleştirme sürecinde çeşitli faktörlerin önemi küçümsemiştir (McDonald, 2008, s. 571).

Diğer bir eleştiri de güvenlikleştirme sürecinde hedef kitle/izleyenlerin durumuna yeterince önem verilmemesine yöneliktir. Her ne kadar Kopenhag Okulu hedef kitlenin ikna edilmesinin güvenlikleştirme için gerekli olduğunu vurgulasa da, Balzacq'a göre, bu kitlenin yapısı ve doğası yeterince analiz edilmemiştir (Balzacq, 2005, s. 173). Ayrıca Balzacq, hedef kitlenin ikna edilmesinde güvenlik ifadelerinin dış bir gerçekliğe bağlı olmasıyla ilişkili olduğunu vurgulamaktadır (Balzacq, 2005, s. 182). Bu eleştirilerin yanı sıra Emmers ise Avrupa'nın güvenliğe yönelik kendi tecrübelerini yansıtmışından dolayı güvenlikleştirmenin Avrupa merkezli olmasıyla eleştirildiğini ifade etmiş, Okul'un siyasallaştırma ve güvenlikleştirmenin arasındaki farkın ortaya net olarak koyması gerektiğini vurgulamış ve güvenlikleştirme modelinde akademisyenlerin ve analistlerin rolünün (gözlemci ya da savunucu) belirsiz olduğuna dikkat çekmiştir (Emmers, 2016, s. 174).

Kopenhag Okulu akademisyenleri tarafından ortaya konulan güvenlikleştirme kavramı bazı eleştirilere konu olsa da bir yaklaşım olarak alanyazında yer almıştır. Bu yaklaşım, değişen güvenlik algısı ve yapısına yeni bir bakış açısı kazandırırken ortaya çıkışından bugüne kadar güvenliğe ilişkin analizlerde kullanılan bir yaklaşım olmuştur. En genel anlamıyla sıradan bir konunun yetkin/yetkili kişiler tarafından

güvenlik sorunu olarak söylem yoluyla inşa edilen ve ciddi önlemlerin alınmasını ifade eden güvenlikleştirme, hangi sektörde olursa olsun genel anlamda ülkelerin çıkarlarına göre şekillenmektedir. Bu doğrultuda güvenlikleştirme uygulamaları, ülkeler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır.

2.4. Göçün Güvenlikleştirilmesi

İçinde farklı dinamikleri barındıran göç kavramı kitleleri, nesilleri ve ülkeleri büyük ölçüde etkileyebilen hareketlerdir. Alanyazında farklı tanımları bulunan bu kavram, Göç Terimleri Sözlüğünde “bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesi” olarak ifade edilmiştir (Uluslararası Göç Örgütü, 2013, s. 35). Çeşitli sebeplerle, kimi zaman gönüllü ama çoğu zaman zorunlu, bireyin farklı yerlere giderek yaşadığı yeri değiştirmesi olarak da tanımlanabilen göç (Çağlar, 2018, s. 30), etkileri açısından bireyleri ve devletleri yakından ilgilendiren önemli bir olgudur (Açıkalın, Eminoğlu ve Erçetin, 2022, s. 33).

Göç, temelde “yer değiştirme” unsurunu içerisinde barındırırken bu durumun oluşmasında birçok sebep etkili olmaktadır. Bu sebeplerin başında ekonomik, siyasi, çevresel faktörler gelmektedir (Aydemir ve Şahin, 2016, s. 126). İnsanların ekonomik koşullara ilişkin kaygıları ve refah yaşam isteği; ülkedeki siyasi baskılar, istikrarsızlıklar, savaş, çatışma, terör olayları gibi siyasi ve güvenliğe ilişkin faktörler göç etmelerinde önemli rol oynamaktadır (Aksoy, 2012, s. 294). Bunun yanı sıra doğal nedenler ve çevresel faktörler de göç hareketlerinde etkili olmaktadır. Örneğin, kuraklık, depremler ve diğer doğa olayları, iklime bağlı değişiklikler de göçe neden olan faktörler arasında yer almaktadır (Günay, Atılgan ve Serin, 2017, s. 41).

Göç hareketlerinde birden fazla sebep etkili olurken göç çeşitleri de bu sebepler doğrultusunda farklılık göstermektedir. Göç çeşitleri, farklı kategoriler altında değerlendirilmektedir. Bu kategoriler ise göçün nereye, nasıl, hangi amaçla olduğuna, yerleşme süresine, iradeye ve mesafeye göre şekillenmektedir (Şener, 2017, s. 4). Göç kuramcılarında Petersen, bu bağlamda beş göç tipinden bahsetmektedir. Buna göre ilkel göçler, doğa olayları ve ekolojik sebeplerden kaynaklanan göçler; zoraki ya da zorunlu göçler, sosyal durumun sebep olduğu baskılar ve bireyin göç etmeye karar verme yetkisine sahip olmadığı göçler; yönlendirilen göçler, baskılar neticesinde bireylerin göç etmeye karar verme gücüne

sahip olduğu göçler; serbest göçler, bireyin isteğinin belirleyici olduğu ve göç etme kararını kendisinin verdiğı nispeten bireysel olan göçler ve son olarak kitlesel göçler ise serbest ya da öncü göçlerin ulaşım imkanlarının da artmasıyla sonraki göçlere yol açarak kitlesel hale geldiğı göçlerdir (Petersen, 1958, s. 259-264). Bunun yanı sıra göçün ülke sınırları içinde veya dışında gerçekleşmesine göre iç/dış (uluslararası) göç, irade esasına göre gönüllü/zorunlu göç, yerleşme süresi bakımından geçici/daimi (sürekli) göç, yasallık açısından düzenli/düzensiz göç gibi sınıflandırılması da mümkündür.

Göç, farklı disiplinleri etkileyen çok boyutlu ve karmaşık yapıya sahip bir olgudur. Disiplinlerarası bir mesele olan göç esasen devlet, politika, güvenlik gibi konularla da ilgili olduğundan Uluslararası İlişkiler disiplininin de çalışma sahasına girmektedir. Göç eden ve göç edilen yerler açısından en önemli meselelerden birinin güvenlik olması onun bu disiplinindeki yerini sağlamlaştırmaktadır.

Soğuk Savaş'ın sona ermesi uluslararası sistemde ve aktörlerin yapısında değişim ve dönüşüme sebebiyet vermiştir. Yeni riskleri ve tehditleri barındıran bu süreç neticesinde güvenlik anlayışındaki farklılaşma da hızlanmıştır. Soğuk Savaş'ın son dönemlerinden itibaren değişmeye başlayan devlet odaklı güvenlik anlayışından bireyleri ve toplumları kapsayan devlet dışı unsurların yer aldığı güvenlik yaklaşımlarına doğru bir evrilme söz konusu olmuştur. Bu çerçevede güvenlikle ilgili olan göç meselesi de alanyazında geniş yer bulmaya başlamıştır. Ancak göç çalışmaları ve önemi, özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra artmıştır. Bunun sebebi ise gerek 11 Eylül saldırılarında gerekse sonraki yıllarda İspanya, İngiltere ve Fransa'da gerçekleşen diğer terör saldırılarında göçmenlerin yer alması, onlara duyulan güveni azaltmış ve göçün sıklıkla terörle ilişkilendirilmesine sebep olmuştur (Adıgüzel, 2020, s. 140; Collyer, 2006, s. 256; Telatar, 2019, s. 20).

Emmers, son yıllarda artan kayıt dışı göçlerin siyasi, toplumsal ve ekonomik güvenliği etkilediğini belirtmektedir. Buna göre, kayıt dışı göçler, ülkenin sınır güvenliğinin sağlanmasının zorlaşması ve buna bağlı olarak egemenliğe tehdit oluşturmasıyla siyasi güvenliği; gerek ev sahibi ülkenin sosyal dokusunu bozacağı düşüncesi gerekse ülke refahının azalacağı ve suç oranlarının artarak toplum huzurunun bozulacağı endişesi toplumsal güvenliği; sosyal yardım ve istihdamının göçmenler sebebiyle azalacağı düşüncesi de ekonomik güvenliği ve bunların yanı

sıra kayıt dışı göçler o ülkenin kültürel kimliğini etkilemektedir (Emmers, 2016, s. 175).

Özellikle 11 Eylül sonrasında, göçmenlerin devletin egemenliği ve kimliği gibi unsurlara yönelik tehdit gibi gösterilme sıklığı artarken bu durum politik liderler tarafından da bir seçim haline gelmiştir (McDonald, 2008, s. 567). Bu noktada söylemler, öteki- biz ayrımı yapılarak göçün bir tehdit kaynağı olduğu ve sosyal homojenliğe zarar vereceği düşüncesini yaygınlaştırmaktadır (Huysmans, 2000, s. 757- 758). Göçten etkilenen ev sahibi ülkelerde sınır güvenliğinin sağlanmasının zorlaşması, terörizm ve diğer suçlarda artış olması gibi unsurlar onu bir güvenlik tehditi olarak gösterirken ülkeler ve toplumlar tarafından da güvenlikleştirilen bir konu haline getirmiştir. Örneğin, hem 11 Eylül saldırıları hem de Suriye krizi sonucunda yaşanan kitlesel göçler, göçün güvenlikleştirilmesi noktasında önemli olmuştur (Telatar, 2019, s. 20).

Kopenhag Okulu yazarları tarafından ortaya konularak geliştirilen güvenlikleştirme, bir önceki başlık altında belirtildiği gibi birçok alanda yapılabilmektedir. Bir meselenin güvenlikleştirici aktörler (genellikle siyasi elitler) tarafından referans nesnesine (korunması gerekli olan varlık) yönelik hayati bir tehdit olarak sunarak ilgili kitleyi iknası neticesinde istisnai önlemlerin alınmasını ifade eden güvenlikleştirme, göç konusunda da sıklıkla başvurulan bir yaklaşım olmuştur. Bir başka deyişle, güvenlikleştirme, göç meselesinin güvenlik alanına taşınmasıyla gerçekleşmektedir.

Şekil 2.2. Güvenlikleştirme süreci (Stengel, 2019, s. 296)

Kopenhag Okulu, göç ve güvenlikleştirme meselesini genel olarak toplumsal güvenlikle ilişkilendirmiştir (Küçük, 2021, s. 6). Sosyal güvenlik farklı olarak kimlik ve kolektifliği içeren toplumsal güvenlik, bu kimliği tehdit edilmesine karşın alınan önlemleri de ifade etmektedir (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 120). Bu bağlamda toplumsal güvenliğı tehdit eden en önemli unsurlardan biri olan göç, gerek

Buzan, Waever ve Wilde (1998, s. 121) gerekse Waever (2008, s. 158) çalışmasında, “X halkı, Y halkı tarafından istila edilmekte veya o halk yüzünden özelliklerini kaybetmektedir; X topluluğu eskisi gibi varolmayacaktır, çünkü nüfusu diğerleri oluşturacaktır. X kimliği, nüfusun yapısındaki değişim nedeniyle farklılaşmaktadır” şeklinde ifade etmektedir. Göç güvenlikleştirildiğinde toplumun kendisini ve o toplumun kimliği referans nesnesi olarak belirlenmiş olur (Küçük, 2021, s. 6).

Göçün güvenlikleştirilmesindeki iki unsurdan bahsedilebilir. Bu unsurlardan ilki, ülke sınırlarına ilişkindir. Göçmenlerin ülkeye suç ve terörizmi beraberinde getirdikleri düşüncesi neticesinde ülkeye girişlerine ve ikametlerine izin verilmemesi dış sınırlarla ilgilidir. İkinci unsur ise iç sınırları kapsamaktadır. Barışın uzun vadede korunamayacak olması ve barışa tehdit teşkil edeceği düşüncesiyle göçmenlerin vatandaşlığa ilişkin haklardan mahrum bırakılması iç sınırlarla ilgilidir (Banai ve Kreide, 2017, s. 907).

Göçün güvenlikleştirilmesi süreci ilk olarak göç ve göçmen konusunun devletler tarafından siyasi alana taşınmasıyla başlamaktadır. Böylece göç konusu gündeme taşınmış olur. İkinci olarak göçmenlerin siyasi sınırlara, ekonomiye ve toplumsal yapıya daha çok zarar verdiği söylemi siyasi elitler ve medyanın da desteğiyle ifade edilir (Çıtak, 2020, s. 8). Son olarak, ilgili toplum/ kitle söz edimi yoluyla ikna edilerek göç ve göçmenlere yönelik istisnai önlemlerin alınmasını meşrulaştırılır. Böylece göçün güvenlikleştirme tamamlanmış olur.

3. TÜRKİYE VE TAYLAND'IN GÖÇ POLİTİKALARI TARİHİ

3.1. İki Ülkenin Göç Tarihi

3.1.1. Türkiye

3.1.1.1. Cumhuriyet öncesi

Türkiye Cumhuriyeti göç tarihinin daha iyi anlaşılabilmesi için Osmanlı Devleti'nin dağılma dönemindeki hadiselerle bakmakta yarar vardır. Ülke tarihi boyunca farklı şekillerde tezahür eden göç hareketleri özellikle Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde, 19. Yüzyıl itibariyle hız kazanmıştır. Ancak göçün kitlesel hale gelmesi bu yüzyılın ikinci yarısından itibaren olmuştur. Bunun en önemli sebebinin ise bu dönemde yaşanan savaşların olduğunu söylemek mümkündür.

Genel olarak bakıldığında, Osmanlı döneminde iskan politikası gereği göçler 18. Yüzyıla kadar batıya doğru olurken gerileme döneminde ise bu göçler kaybedilen topraklar sebebiyle Anadolu'ya doğru olmuştur (Songur ve Sırtkaya, 2018, s. 29-30). Kitlesel göçlerin hız kazandığı 19. Yüzyılda Kırım Savaşı (1853-1856), 93 Harbi olarak bilinen Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878) ve Balkan Savaşları (1912-1913) göç hareketlerinde etkili olmuştur.

Kırım Tatarlarından her daim endişe duyan Rus Çarlığı, 1800'lü yılların başından itibaren farklı şekillerde Kırımlıları göçe zorlamıştır. Rusların bölgeyi Ruslaştırabilmek için ekonomik ve dini açıdan uyguladığı baskılar ve yıldırma politikaları Kırım Tatarlarını zor durumda bırakmıştır (Saydam, 2010, s. 68-69). Ancak kitlesel göçler Kırım Savaşı ile hız kazanmıştır. Nitekim Osmanlı ve Rus İmparatorluğu arasında yaşanan Kırım Savaşı (1853-1856) sonrasında o bölgedeki Tatar nüfusunun büyük bir çoğunluğu olan yaklaşık 200 bin Kırım Tatarı'nın Osmanlı Devleti'ne göç ettiği düşünülmektedir (Williams, 2000, s. 79). Ancak bu göçler sadece Kırım Tatarlarıyla sınırlı kalmamıştır. Savaş sonrasına tekabül eden 1856-1876 yılları arasında farklı dönemlerde ve sayılarda Kafkasyalıların da Osmanlı Devleti'ne sığındığı bilinmektedir (Saydam, 2010, s. 81). Yine bu yıllar arasında göçmen sayısı kesin olarak bilinmezken çeşitli çalışmalar sonucunda Rusya'dan ayrılan göçmenlerin 600 bin ila 2 milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir (Saydam, 2010, s. 90).

Kitlesel göç hareketlerine sebep olan bir diğer savaş da 1877-1878 yılları arasında gerçekleşen Osmanlı-Rus Savaşı'dır. Diğer bir adıyla 93 Harbi, iki farklı cephede (Rumeli ve Kafkas) gerçekleşirken Osmanlı Devleti'nin büyük kayıplar vermesi ve Balkanlardaki nüfuzunun azalmasıyla sonuçlanmıştır. Daha önceki Kırım Savaşı sonucunda göç etmek zorunda kalan Tatar ve Kafkaslar Osmanlı tarafından Rumeli'ye yerleştirilseler de 93 Harbi sonrasında yeniden yerlerinden edilmişlerdir (Tepekaya, 2006, s. 477). Nitekim savaş sonucunda Doğu Rumeli ve Bulgaristan olmak üzere ayrılacak topraklarda savaşın başında yaklaşık bir buçuk milyon Müslüman yaşamaktaydı. Ancak savaşın bitmesinden çok kısa bir süre sonra yaklaşık bir milyon Bulgar Müslümanı yerinden edilirken bunlardan en az 500 bini Osmanlı topraklarında devamlı olarak kalmıştır (McCarthy, 2012, s. 107-108).

Balkan tarafından gelen kitlesel göç hareketlerinin bir başka sebebi de 1912-1913 yıllarındaki Balkan Savaşlarıdır. Osmanlı topraklarındaki siyasi değişim ve ulus devletlerin kurulması göç hareketlerini etkilerken savaş öncesinde başlayan bu göçler, savaşların sonrasında hız kazanmıştır (Songur ve Sırtkaya, 2018, s. 26). Balkanlar'daki nüfus dağılımı bu zorunlu göçler neticesinde ciddi şekilde değişmiştir.

Nihayetinde Osmanlı Devleti'nin son dönemleri olan 19. Yüzyıl ve 20. Yüzyılın başlarında yaşanan savaşlar ve yapılan zulümler neticesinde Kırım, Kafkasya ve Balkanlar'dan Osmanlı topraklarına kitlesel göçler gerçekleşmiştir. Anadolu'ya doğru yapılan bu göçlerin kitlesel halde ve zorunlu olması ilgili bölgelerdeki nüfus dağılımını büyük oranda etkilerken Osmanlı Devleti'nin durumu yönetmesini de zorlaştırmıştır.

3.1.1.2. Cumhuriyet sonrası

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde özellikle 19. Yüzyıl itibariyle yoğunluk kazanan göç hareketleri Cumhuriyetin kurulmasından sonra da devam etmiştir. Bu minvalde Türkiye'ye yapılan göçler farklı şekillerde tasnif edilse de tarihsel açıdan şu şekilde özetlenebilir (Sirkeci ve Yüceşahin, 2014, s. 5):

- 1910'lı yıllar itibariyle Türk ya da Müslümanların eski Osmanlı topraklarından Türkiye'ye göçü.

- 1960'lı yıllar itibariyle Bulgaristan ve Kıbrıs gibi ülkelerden Türklerin zorunlu göçü.
- 1970'li yıllar itibariyle komşu ülkelerde ya da yakın yerlerde yaşanan çatışmalar ve şiddet olayları neticesindeki zorunlu göçler.
- 1980'li yıllar itibariyle yurtdışında yaşayan Türklerin Türkiye'ye göçü.
- 1990'lı yıllar itibariyle yabancı uyrukluların Türkiye'ye göçü.

Cumhuriyetin ilanından sonra genç bir devlet olan Türkiye, göç hareketlerine ev sahipliği yapmaya devam etmiştir. Türkiye'ye yönelik göç hareketleri, Cumhuriyetin kuruluşuyla ulus inşasının bir unsuru olarak düşünülen nüfusun homojenleştirilmesini ve bu sebeple yakın ülkelerdeki etnik Türklerin Türkiye'ye gelmesini içermektedir (İçduygu ve Aksel, 2012, s. 7). Bu kitlesel göçler Türkiye Devleti'nin izni dahilinde gerçekleştiğinden düzenli göçler olarak nitelendirilmiştir. Ancak özellikle 1980'li yıllardan sonra Türkiye'nin göç alan bir ülke haline gelmesiyle yabancıların düzensiz olarak yaptığı göçler yoğunluk kazanmıştır (Adıgüzel, 2020, s. 81-85).

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki en önemli kitlesel göçlerin başında Türkiye-Yunanistan nüfus mübadelesi gelmektedir. Lozan Barış Konferansı'nda ele alınan mübadele konusu 30 Ocak 1923 yılında imzalanan ve 19 maddeden oluşan "Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol" ile sonuçlanmıştır. Sözleşmeye göre Türkiye'deki Ortodoks Rumları ile Yunanistan'daki Müslümanlar mübadeleye tabi tutulmuştur (Fırat, 2018, s. 332). Her ne kadar iki taraf mübadelede anlaşmış olsa da mübadelenin gönüllü ya da zorunlu olması konusunda ve mübadelenin kapsamı noktasında fikir ayrılıkları olmuştur (Tepealtı, 2019, s. 93). Mübadele zorunlu olarak gerçekleştirilirken bir kısım ise nüfus mübadelesinden muaf tutulmuştur. Buna göre yerleşik (etabli) olan İstanbul Rumları ile Batı Trakya'daki Müslüman nüfus mübadeleye tabi olmamıştır (Fırat, 2018, s. 332). Ancak mübadelenin gerçekleştirilmesi kolay olmamış, tarafların ilgili maddeyi farklı yorumlamasından kaynaklanan sorunlar ortaya çıkmıştır. Türkiye en fazla sayıda Ortodoks Rumu'nu Yunanistan'a göndermeyi hedeflerken, Yunanistan ise hem ekonomik hem de siyasi amaçları sebebiyle olabildiğince fazla Rum'u İstanbul'da yerleşik bırakmayı istemekteydi. Bu durum tarafları politikalarında katılaşmaya itmiş, sorunun çözülmesi ancak 1930 yılında gerçekleşmiştir (Fırat, 2018, s. 339).

Din esasına göre yapılan mübadele sonucunda Anadolu'dan Yunanistan'a yaklaşık 1 milyon 200 bin Ortodoks Rum ve Yunanistan'dan Anadolu'ya 500 bin civarında Müslüman göç etmek zorunda kalmıştır (Adıgüzel, 2020, s. 83).

Yine cumhuriyetin ilk dönemlerinde Balkanların farklı bölgelerinden göç akınları gelmeye devam etmiştir. Örneğin, 1925 yılında imzalanan Türk- Bulgar İkamet Sözleşmesi sonucunda o tarihten 1949 yılına kadar 200 binden fazla Bulgar Türkü'nün Türkiye'ye göç ettiği bilinmektedir (Adıgüzel, 2020, s. 82). 1950 yılına gelindiğinde ise Bulgaristan'ın Türkiye'ye nota vererek 250 bin Bulgar Türkü'nü Türkiye'ye göndermek istemesi sonucunda bir yıl içerisinde 150 binden fazla Bulgar Türkü Türkiye'ye göç etmiştir (Şimşir, 2012, s. 246).

Kitlesel göçler sadece Bulgar Türkleriyle kalmamış, özellikle Yugoslavya ve Romanya'dan da Anadolu'ya göçler olmuştur. Örneğin, 1923-1933 yılları arasında Yugoslavya'dan Türkiye'ye çoğu serbet göçmen olan yoğun göçler yaşanmıştır (Oğuz Uzuner, 2021, s. 54). Bu Türk ve Müslüman nüfus göçlerinin en önemli sebepleri arasında başta toprak reformunun neden olduğu ekonomik sorunlar, siyasi istikrarsızlıklar ve sosyokültürel nedenler gösterilebilir (Öksüz, 2010, s. 183; Oğuz Uzuner, 2021, s. 55). Romanya'dan Anadolu'ya yapılan göçlerde ise Romanya Hükümeti'nin Türk nüfusunun çoğunlukta olduğu Dobruca bölgesindeki demografik dağılımı düzenlemek için başka bölgelerden getirdiği Romenleri yerleştirmesi ve bu doğrultuda 1924 yılında toprak kanunu çıkarması etkili olmuştur. Çıkarılan bu kanun ve ekonomik neticeleri topraklarının bir kısmını Romenlere vermek zorunda bırakılan Türkler üzerinde baskı oluşturmuştur (Öksüz, 2010, s. 180-181). Bu sebeple 1938 yılına kadar azımsanmayacak miktarda göç akımları olmuştur.

Özetle Cumhuriyetin ilk yıllarındaki yoğun kitlesel göçleri Balkanlardan gelen göçler oluşturmuştur. Akgündüz'ün aktardığı verilere göre Cumhuriyetin kurulduğu 1923 yılı ile 1960 yılları arasında Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya ve diğer ülkelerden Türkiye'ye gelen göçmen sayısı bir milyon iki yüz binden fazladır (Akgündüz, 1998, s. 112). O dönemde ülke nüfusu düşünüldüğünde farklı ülkelerden gelen göçmen sayısı oldukça fazladır.

1960'lı yıllardan sonra ise Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçmen gelmeye devam etmiştir. 1968 yılında imzalanan "Türkiye-Bulgaristan Yakın Akraba Göçü Anlaşması" 1969 yılında yürürlüğe girmiş ve sonraki on yıllık süreçte 130 bin

göçmen Türkiye'ye gelmiştir (Şimşir, 2012, s. 361). 1985 itibariyle Bulgarlaştırma ve isim değiştirme politikası sebebiyle Jivkov Hükümeti Türkler üzerindeki baskıyı artırmıştır (Sarınay, 2011, s. 358). Bununla yetinmeyen Jivkov Hükümeti o yıllardan itibaren direniş gösteren Türk azınlığını göçe zorlamıştır. Bulgar Türkleri'nin Türkiye'ye sınır dışı edilmesi bu dönemin en büyük kitlesel göç olayı olarak tarihe geçmiştir. 1989 yılında yaklaşık üç ay içerisinde 300 binden fazla Bulgar Türkü Türkiye'ye zorla göç ettirilmiştir (Şimşir, 2012, s. 439-441; Adıgüzel, 2020, s. 84). Genel olarak bakıldığında ise, 1923-1990 yılları arasında 700 binden fazla Bulgar Türkü'nün Türkiye'ye göç ettiği düşünülmektedir (Sarınay, 2011, s. 359).

Türkiye, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana yukarıda bahsi geçtiği gibi farklı zamanlarda, farklı ülkelerden birden fazla kitlesel göçe maruz kalmıştır. Bu kitlesel göçlerin çoğu ikili anlaşmalar ile düzenlenmiştir. Düzenli sayılabilecek bu göçler 1980'li yıllara kadar devam etmiştir. Elbette ki bu süreçte serbest göçlerin de miktarı azımsanmayacak boyuttadır.

3.1.1.3. 1980'li yıllar ve sonrası

Tarihsel olarak bakıldığında, Türkiye göç alan, göç veren ve transit bir ülke olması açısından dinamik bir ülke konumundadır. Mevcut konumu nedeniyle uluslararası göç yolları güzergahı üzerinde bulunan Türkiye, özellikle Asya ve Afrika kıtalarında yaşanan istikrarsızlıklar sonucunda Avrupa'ya göç etmek ya da iltica etmek isteyen insanların tercih ettiği ülkelerden biri olmaktadır. Bu sebeple Türkiye'nin küresel göç hareketlerinden ve özellikle düzensiz göçlerden oldukça etkilendiğini söylemek mümkündür (Adıgüzel, 2020, s.80). Öyle ki Türkiye'nin, farklı zamanlarda önemli göç dalgalarıyla karşılaştığı bilinmektedir.

Esasen 1970'li yılların sonundan itibaren Türkiye'ye yakın ya da komşu ülkelerinde yaşanan İran İslam Devrimi, Sovyetler Birliği'nin Afganistan işgali, Irak'taki siyasi istikrarsızlıklar akabindeki İran- Irak Savaşı ve Sovyetler Birliği'nin dağılması gibi olaylar sonucunda Türkiye düzensiz kitlesel göçlere maruz kalmıştır. Bu göçler köken olarak Türk veya Müslüman olmayan yabancıları kapsarken, Türkiye'nin sadece göç alan bir ülke değil aynı zamanda transit bir ülke haline gelmesine de neden olmuştur (İçduygu, Erder ve Gençkaya, 2014, s. 230; Adıgüzel, 2020, s. 85).

1979 yılındaki İran İslam Devrimi sonucunda yaşanan karışıklık neticesinde İran'dan oldukça yoğun bir göç dalgası gelmiştir. Türkiye'nin geçici süre kalmaları şartıyla ülkeye vizesiz giriş vermesi üzerine 1980 ile 1991 yılları arasında yeni rejimden kaçarak Türkiye'ye sığınan İranlı göçmen sayısının yaklaşık 1 buçuk milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir (Kirişçi, 2000, s. 11). Bu göçmenlerin çoğu rejim değişikliği sebebiyle Avrupa veya Amerika'daki üçüncü bir ülkeye gitmek için Türkiye'yi transit ülke olarak kullanmak isteyen kişilerdir (İçduygu ve Aksel, 2012, s. 12). Yine bu dönemde Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgal etmesi sonucunda Türkiye, Afganistan'dan gelen transit göçmenlere ev sahipliği yapmıştır (Baykal ve Yılmaz, 2020, s. 642).

İran- Irak Savaşı sonrasında ise Irak'tan iki büyük kitlesel göç hareketi olmuştur. Savaşta İran tarafını destekleyen Kürtler, Irak ordusunun baskısı sebebiyle 1988 ile 1991 yılları arasında kitlesel göçler halinde Türkiye'ye sığınmıştır. Bu sebeple Irak'tan toplamda 600 bin civarında insanın Türkiye'ye göç ettiği düşünülmektedir (Kirişçi, 2000, s. 12; Mannaert, 2003, s. 3). 1990'lı yılların devamında ise Avrupa'da yaşanan bazı olaylar neticesinde Türkiye göç almaya devam etmiştir. Yugoslavya'nın dağılması ve Bosna Hersek'te yaşanan trajedi sebebiyle 1992-1995 yılları arasında yaklaşık 25 bin Bosnalı Müslüman Türkiye'ye sığınmış ancak çoğunluğu evlerine geri dönmüştür. 1999 yılındaki Kosova Savaşı da Türkiye'ye olan göçleri artırmıştır (Mannaert, 2003, s. 2).

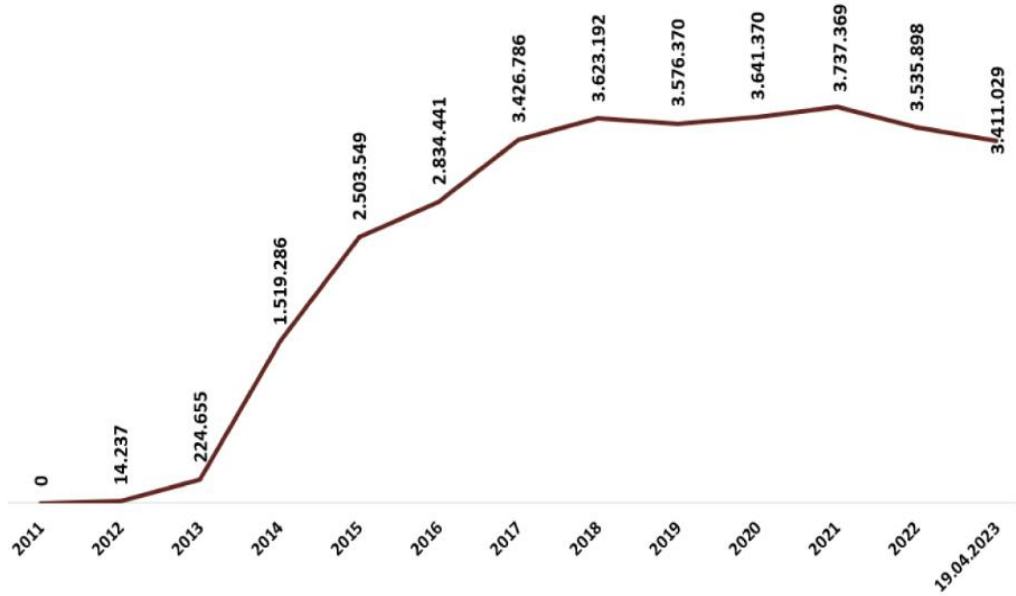
3.1.1.4. Suriye krizi ve düzensiz göç

2010 yılının Aralık ayında Tunus'ta bir gencin kendisini yakmasıyla başlayan ve Arap Baharı olarak adlandırılan halk hareketleri, Arap coğrafyasının büyük çoğunluğunda etkili olmuştur. Mısır, Libya, Yemen ve diğer birçok ülkeyi etkisi altına alan Arap Baharı, her ülkede farklı sonuçlar doğurmuştur. Önceleri demokrasi yanlısı gösteriler ve protestolar şeklinde başlayan süreç çatışmalara ve iç savaşa dönmüştür. Ülkeleri derinden sarsan olaylar neticesinde bazı ülkelerde rejim değişikliği olurken bazılarında ise iç karışıklıklar günümüze kadar devam etmiştir.

Arap Baharı sürecinde, olayların sığıradığı ülkelerden biri olan Suriye'de ise iç karışıklıklar 2011 yılı itibariyle başlamıştır. Önceleri rejim karşıtı eylemler şeklinde başlayan süreç zamanla iç savaşa dönmüş ve Suriye halkı, yönetimin sert tepkisiyle karşılaşmıştır. Suriye rejiminin sert karşılığı sonucunda şiddet olaylarının tırmanması

ile çok sayıda sivil hayatını kaybetmiştir. Hayatından endişe eden Suriye halkı, durumun daha da kötüleşmesiyle kitleler halinde ülkelerini terk etmek zorunda kalmıştır. Sınır komşusu olan Suriye'de çatışmaların artması Türkiye'yi de etkilemiştir.

Osmanlı dağılma dönemi ile Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren farklı zamanlarda kitlesel göçlerle karşılaşan Türkiye, yaşanan kriz sebebiyle 2011 yılından itibaren Suriye'den gelen kitlesel göç hareketlerine maruz kalmıştır. Şiddet olaylarının ve bölgesel çatışmaların artmasıyla milyonlarca insan bu süreçte Türkiye'ye sığınmıştır (Açıkalın, Dağhan ve Olgun, 2021, s. 396). Günümüzde Türkiye, Suriyeli göçmenlere en fazla ev sahipliği yapan ülke konumdadır. Bunun sebebinin ise coğrafi yakınlık ve Türkiye'nin açık kapı politikası izlemesi olduğu söylenebilir (Harunoğulları, 2018, s. 301). Nisan 2011 tarihinde başlayan bu göç akınları uzunca bir süre devam etmiş ve sığınan göçmenlere “geçici koruma statüsü” verilmiştir.

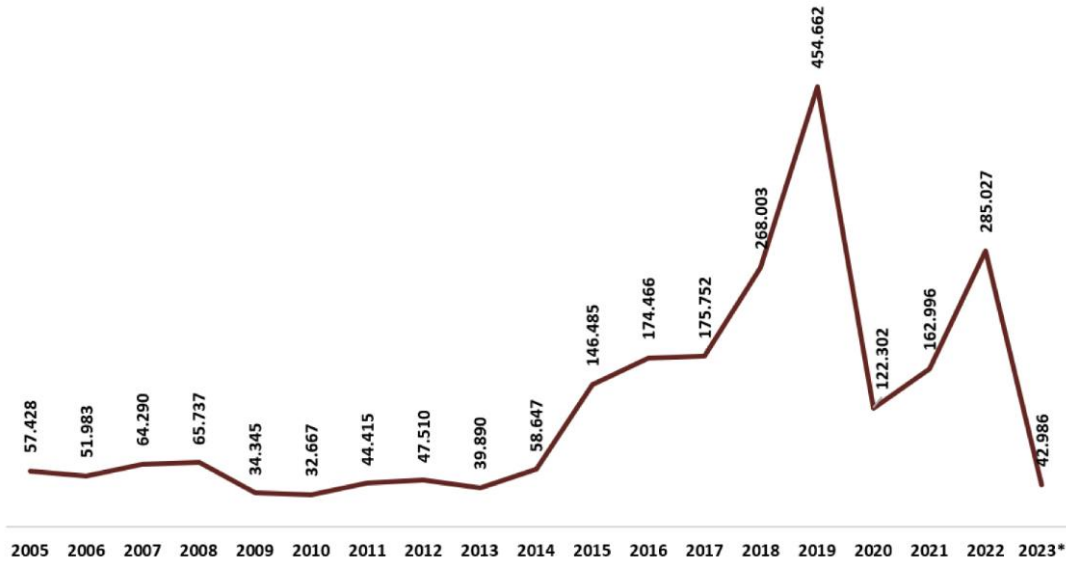

Grafik 3.1. Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023a)

Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre (Grafik 3.1) Nisan ayı itibariyle Türkiye'de geçici koruma kapsamında bulunan Suriyeli sayısı yaklaşık 3.4 milyondur. Veriler dikkate alındığında Suriye'de iç karışıklıkların başladığı 2011 yılından sonra 14 binle başlayan göçmen akımı, onuncu senesi olan 2021 yılında 3.7

milyon kişi ile en yüksek rakama ulaştığı görülmektedir. Dolayısıyla Suriye'nin sınır komşusu olan Türkiye, dünyada en fazla Suriyeli göçmene ev sahipliği yapan ülkedir. Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar birden fazla kitlesel göçe maruz kalan Türkiye, Suriye krizinden sonra on yıldan daha az bir sürede 4 milyona yakın Suriyeli göçmene ev sahipliği yapmıştır. Bu rakam, ülkenin nasıl bir kitlesel göç hareketiyle karşılaştığının anlaşılması noktasında önemli bir unsur olmuştur (Ceylan ve Uslu, 2019, s. 212).

Suriye krizi ve yakın ülkelerde yaşanan karışıklıklar sebebiyle Türkiye'nin son yıllardaki gç istatistiğinin önemli bir kısmını düzensiz göçler oluşturmaktadır. Bu bağlamda düzensiz göçmen olarak Türkiye'de bulunan üç grup insandan söz edilebilir. Bunlardan ilki özellikle Avrupa'nın yanı sıra diğer batı ülkelerine göç ederken Türkiye'yi bir geçiş ülkesi olarak gören düzensiz göçmenler, ikincisi Türkiye'de kalmaya izni olmayan ancak buna rağmen ülkeye gelen düzensiz göçmenler, son olarak mültecilik başvurusu kabul edilmeyen ve ülkeyi terk etmesi beklenen ancak kalmaya devam eden sığınmacılardır (İçduygu ve Aksel, 2012, s. 21).

Grafik 3.2. Yıllara göre yakalanan düzensiz göçmen sayısı (Gç İdaresi Başkanlığı, 2023b)

Gç İdaresi Başkanlığı'nın 2005 yılı ile Nisan 2023 tarihleri arasında yakalanan düzensiz göçmen sayısı verilerine göre (Grafik 3.2), özellikle 2014 yılı itibariyle göçmen sayısında büyük oranda artış görülmüştür. Bu yıldan itibaren

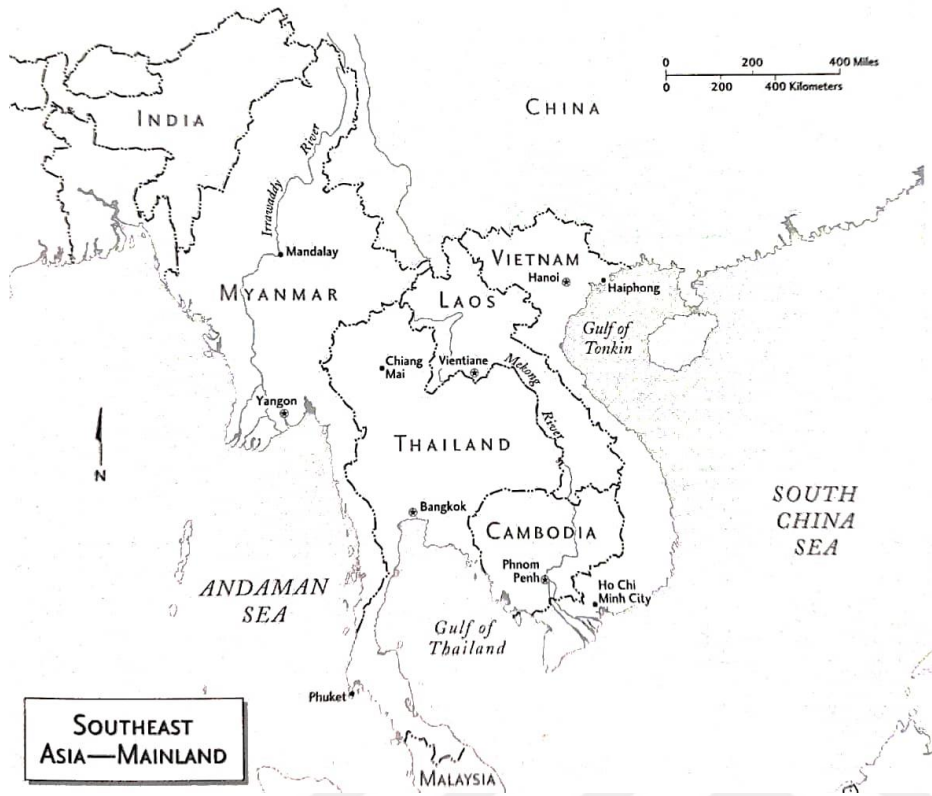
artarak devam eden yakalanan düzensiz göçmen sayısı, 2019 yılında yaklaşık yarım milyona ulaşmıştır. Düzensiz göçler genel olarak Suriye krizi sonrasında artmıştır. Ancak yakalanan düzensiz göçmenler sadece Suriye uyruklu olmayıp Afganistan, Irak, Pakistan, İran gibi ülke vatandaşlarından oluşmaktadır.

Sonuç olarak Türkiye, yukarıda bahsi geçen çok sayıda kitlesel ve serbest göçle karşılaşmıştır. Tarihsel olarak bakıldığında komşu ve yakın ülkelerde yaşanan olumsuz durumlar ve çatışmalar, Türkiye'ye olan kitlesel göç akınını artırmıştır. Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren yapılan nüfus mübadelesi, yıllarca süren Bulgar Türkleri'nin Anadolu'ya göçü, İran-Irak Savaşı sonrasındaki Irak'tan gelen kitlesel göçler ve son olarak Suriye'de yaşanan iç savaş neticesinde kitlesel göç akınları Türkiye'nin göç tarihini anlama noktasında oldukça önemlidir. Bu sebeptir ki göç, Türkiye'nin gündemindeki en önemli meselelerinden birisidir.

3.1.2. Tayland

Güneydoğu Asya ülkelerinden biri olan Tayland, Hindin Yarımadasının merkezinde yer alan ve bu bölgede uzun geçmişi olan bir ülkedir. Coğrafi konum olarak batıda Myanmar, kuzeyde Laos, doğuda Kamboçya ve güneyde Malezya ülkeleriyle sınır komşusudur. Batıda Andaman Denizi'ne, doğuda Tayland Körfezi'ne açılan Tayland, coğrafi olarak bölgenin merkezinde yer almaktadır.

19. yüzyıl itibariyle Hindin bölgesinde nüfuz sahibi olmaya başlayan Avrupalı sömürgeci güçleri tarafından koloni olmayan tek Güneydoğu Asya ülkesi olan Tayland'ın kelime anlamı 'özgür ülke' demektir. Ülke ismi 1939 yılından önce Siam iken daha sonra Tayland olarak değiştirilmiştir (Özay, 2021, s. 140-141). Resmi adı Tayland Krallığı olan ülke, parlamenter monarşi ile yönetilmektedir. Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) kurucu üyelerinden olan Tayland, bölgedeki önemli ülkelerden birisidir.

Harita 3.1. Tayland siyasi haritası (Levinson ve Christensen, 2002, s. xxi)

Tayland, Güneydoğu Asya'daki sınır ötesi göçlerde en önemli güzergahlardan birisidir. Bu göçmenlerin çoğu Kamboçya, Laos, Myanmar, Vietnam gibi komşu ülkelerden gelmektedir. Günümüzde 3 milyondan fazla göçmenin yaşadığı bilinen Tayland'da, yine komşu ülkelerden gelen binlerce mülteci ve sığınmacı da ikamet etmektedir (Julchoo ve diğerleri, 2021). Ülke tarihi göz önüne alınırsa Tayland'ın yüzyıllardır sığınmacılar için bir sığınak olduğu bilinmektedir. Örneğin, yaklaşık iki yüz yıl öncesinde, Tayland'a (o zamanki adıyla Siam) önemli şahsiyetlerin liderliğinde sığınma amacıyla gelen Vietnamlılar, ülke tarafından oldukça olumlu karşılanmıştır (Muntarbhorn, 2004, s. 5). Yine 19. yüzyılın başlarından 1940'lı yıllara kadar Tayland'a çok sayıda Çinli göçü olmuştur. Bu göçler Tayland kralları tarafından da göçmenlerin asimile olmaları (Tay isimleri alma, Tay dili konuşma vb.) teşvik edilmiştir (Levinson ve Christensen, 2002, s. 455).

Uzun bir göç tarihine sahip olan Tayland, 20. yüzyılının başlarından itibaren birden fazla göç dalgasıyla karşılaşmıştır. Bu göç dalgalarından birisini Çinliler oluşturmaktadır. 1918'den İkinci Dünya Savaşı sonrasında da devam eden bu göçler ekonomi temelli olurken Tayland'ın moderleşmesine katkıda bulunmuştur. 1957

yılında Skinner'ın yaptığı çalışmada 1918-1955 yılları arasında 2 milyondan fazla Çinli'nin Tayland'a göç ettiği düşünülmektedir (Burusatanaphand, 1995, s. 44).

1932 yılında yapılan devrim ile mutlak monarşiden parlamenter monarşi yönetimine geçmesiyle ülkede Çinlilerin asimile edilmesine yönelik politikalar kademeli olarak artırılmıştır (Jiang, 1966, s. 57). Çinlilere yönelik bu politikalar dönem dönem hafiflese de uzun bir süre devam etmiştir. Örneğin, İkinci Dünya Savaşından sonra 'Tay için Tay ekonomisi' anlayışını benimseyen Tayland, ülke içindeki yabancıların ekonomik faaliyetlerini yakından izlemiştir. Bu süreçte özellikle Çinli sermaye sahiplerine ekonomik özgürlük verilirken siyasi özgürlükleri kısıtlanarak Tayland vatandaşı olmaları için baskı yapılmıştır (Burusatanaphand, 1995, s. 49). Bu doğrultuda ülkedeki Çin asıllı Taylandlıların bugünkü popülasyonun önemli bir kısmını oluşturduğunu söylemek mümkündür.

20. yüzyılın ilk yarısında kitlesel olarak Tayland'a göç eden diğer bir etnik grup ise Vietnamlılardır. Bu göçmen akını, 1912-1945 yılları arasında yaklaşık otuz yıllık bir dönemde gerçekleşmiştir. Orta Vietnam'dan gelen göçmenlerin çoğu Fransız yönetimine karşı isyan eden kişilerden oluşmaktadır. 1912-1937 yılları arasında ülkeye giriş yapan Vietnamlılar, bu dönemde Tayland'da göçmen yasası bulunmadığından doğrudan Tayland vatandaşı olmuştur (Varophas, 1966, s. 234). Bunun dışında İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından Fransa'nın Hindişin bölgesini yeniden işgal etmesiyle Laos'ta yaşayan 45 binden fazla Vietnamlı Tayland'a göç etmiştir. Hindişin'deki savaşın bitmesi sonucunda Vietnamlıların geri ülkesine döneceğini düşünen Tayland yetkilileri ilk başlarda bu durumdan rahatsız olmamıştır. Ancak 1950 yılında Tayland hükümetinin komünizm karşıtı tutum benimsemesi ve Vietnamlı sığınmacıların komünizm etkisinde kaldığı düşüncesi sonucunda Tayland hükümeti Vietnam ile geri gönderme anlaşması yapmıştır. Yapılan anlaşma sonucunda 1960 ile 1964 yılları arasında Tayland'daki yaklaşık 35 bin Vietnamlı sığınmacı ülkesine geri gönderilmiştir (Poole, 1967, s. 324-325).

Hindişin bölgesinde yaşanan istikrarsızlıklar ve uzun yıllar süren savaşlar bölgede yaşayan sivil halkın kitleler halinde başka ülkelere göç etmesine sebep olmuştur. Bu duruma zemin hazırlayan iki önemli unsur bulunmaktadır. Bunlardan ilki, İkinci Dünya Savaşı sonrasında çoğunluğu Fransa sömürgesinde olan bölgede bağımsızlık hareketlerinin artmasıyla Fransa ve diğer kolonyel güçlerin bu durumdan

rahatsız olmasıdır. İkinci unsur ise özellikle 1960'lı ve 1970'li yıllarda Soğuk Savaşın getirdiği doğu ve batı bloğu arasındaki düşmanlıktır. Bu iki unsur, bölgede yer alan Vietnam, Laos ve Kamboçya ülkelerinde büyük mülteci krizlerine sebep olmuştur (Hein, 2013, s. 1811). Tayland ise Soğuk Savaşın hakim olduğu dönemde kritik konumu sebebiyle tampon bölgesi olmuş ve bu süreçte mülteciler için güvenli bir sığınak haline gelmiştir.

3.1.2.1. Hindiçin savaşları ve etkisi

20. yüzyılda Güneydoğu Asya'da yaşanan üç Hindiçin Savaşı, kitlesel göç akınlarının uzun süre devam etmesine yol açmıştır. 1946-1991 yılları arasındaki bu savaşlar Hindiçin bölgesindeki ülkeleri derinden etkilemiştir. Bu savaşlardan ilki olan Birinci Hindiçin Savaşı, Fransız güçleri ile Vietnam'daki Viet Minh kuvvetleri arasında gerçekleşmiştir. 1946 yılından 1954 yılına kadar süren bu savaş, Fransız sömürsüne karşı bir bağımsızlık mücadelesi halini alırken Viet Minh'in Dien Bien Phu'daki kesin zaferiyle sonuçlanmıştır. 1954 yılında Cenevre Konferansında imzalanan anlaşma ile Vietnam, kuzey ve güney olmak üzere ikiye bölünmüştür. Komünist Viet Minh, Kuzey Vietnam'a hakim olurken güneyde ise ABD'nin desteğini alan anti-komünist hükümet kurulmuştur. Bu süreçte Fransa'nın sömürgesinde bulunan Laos ve Kamboçya ülkeleri de bağımsızlığını ilan etmiştir (Leifer, 2001, s. 135). Savaş sırasında binlerce kişi hayatını kaybederken savaş sonrasında 800 binden fazla Kuzey Vietnamlı, Güney Vietnam'a göç etmiştir (Hein, 2013, s. 1812).

İlk savaşın devamı niteliğindeki İkinci Hindiçin Savaşı ise ABD destekli Güney Vietnam hükümeti ile Sovyetler Birliği ve Çin'in yardımını alan komünist Kuzey Vietnam arasında çatışmalar olarak başlamış, sonraki yıllarda ABD'nin de dahil olmasıyla savaş halini almıştır. Vietnam Savaşı olarak da bilinen bu savaş 1955-1975 yılları arasında yaşanmıştır. 1975 yılına gelindiğinde Kuzey Vietnam, Güney Vietnam'ı ele geçirmiş ve ülke komünist yönetim altında birleşmiştir (Leifer, 2001, s. 135-136).

Yaklaşık yirmi yıl süren İkinci Hindiçin Savaşı sonunda büyük kayıplar verilmiş ve komünist rejimin zaferinin ardından Laos, Kamboçya ve Vietnam'dan diğer ülkelere kitlesel göçler yapılmasına sebep olmuştur. Komşu ülke Tayland ise o yıldan itibaren değişen yoğunlukta mülteci akınları ile karşı karşıya kalmıştır. 1975

yılından sonra Tayland, siyasi baskı, işkence ve savaştan kaçan bir milyondan fazla Hindiçinli insanı ülkesine kabul etmek zorunda kalmıştır (Chantavanich ve Rabe, 1990, s. 66). 1975'ten sonraki Hindiçin mülteci hareketleri, o bölgede yaşanan daha önceki göçlerden farklı olarak bölgesel kaygıların, uluslararası ilginin ve diplomatik faaliyetlerin odak noktası olmuştur (Frost, 1980, s. 347).

Üçüncü Hindiçin Savaşı ise 1978 yılının Aralık ayında Vietnam'ın Kamboçya'yı işgal etmesiyle başlamıştır. Vietnam, kısa bir sürede Kamboçya'yı ele geçirmiş ancak çatışmalar on yıldan fazla devam etmiştir. 1989 yılında Vietnam Kamboçya'dan çekilirken Üçüncü Hindiçin Savaşı 1991 yılında resmen sona ermiştir (Leifer, 2001, s. 136). Savaşın devam ettiği yıllar Hindiçin bölgesinde yoğun mülteci göçlerinin yaşanmasının önünü açmıştır. Çin müttefiki Kamboçya'yı işgal eden Vietnam, Çin'in saldırısıyla karşı karşıya kalmıştır. Laos'taki Hmonglar, Vietnam'daki etnik Çinliler, Kamboçya'daki Vietnamlılar ve diğer etnik azınlıklar bu süreçte büyük zarar görmüştür. Bölgede yer alan Tayland ülkesi de hem çatışmalardan hem de mülteci akınlarından oldukça etkilenmiştir (Hein, 2013, s. 1813).

Tayland, 1975 yılından sonra genel olarak üç ülkeden mülteci akınıyla karşılaşmıştır. İkinci Hindiçin Savaşı'ndan sonra komünist liderin Laos'un kontrolünü ele geçirmesinden sonran binlerce etnik Laolu Mekong Nehri'ni geçerek Tayland'a sığınmıştır. Diğer bir etnik grup olan Hmonglar da savaş sonrasında Vietnam güçlerinin baskısı sebebiyle Tayland'a göç etmek zorunda kalmıştır. BMMYK'nın Mayıs 1979 verilerine göre Tayland'da 73 binden fazla Laolu, 50 bin Hmonglu ve 13 bin civarında Laos'un diğer bölgelerinden gelen mülteciler bulunmaktadır (Frost, 1980, s. 363). Ancak Tayland'a yapılan bu göçler, Üçüncü Hindiçin Savaşı'nın başlamasından sonra Kamboçya'dan gelen yoğun mülteci akınının dünyanın ilgisini çektiği kadar önemli görülmemiştir. Tayland'ın en fazla sayıda mülteciye ev sahipliği yapan, komünist olmayan Güneydoğu Asya ülkesi rolünün çok az kabul görmesinin sebebi ise yapılan bu göçlerin niteliğidir. Göçlerin karadan olması ve Laoların kültürel olarak Kuzeydoğu Taylara yakın olması bu durumun oluşmasında etkili olmuştur (Osborne, 1980, s. 47).

1979 yılının ortalarından sonra Hindiçin bölgesinden büyük göçler başlamıştır. Bu göçlerin bir kısmı Vietnam'dan deniz yolu ile başka ülkelere yapılmıştır. O

yıllarda 270 binden fazla Vietnamlı botlarla Malezya, Hong Kong, Endonezya, Tayland, Filipinler ve Singapur'a sığınmıştır. Aynı dönemde 500 binden fazla Kamboçyalı ve 160 binden fazla Laoslunun Tayland'a göç ettiği bilinmektedir. Bu göçler sonraki yıllarda da devam etmiştir (Hein, 2013, s. 1813).

Tayland hükümeti, 1979 yılının Haziran ayında yaklaşık 42 bin Kamboçyalı mülteciyi ülkesine geri göndermiştir. Ancak Tayland'a geçen sürekli artan insan akışı, kısıtlayıcı politikaların uygulanamayacağını anlaşılmaya sebep olmuştur. Vietnam'ın Kamboçya'yı işgali sonrasında Tayland halkının bu insanlara duyduğu sempati ve daha önce geri gönderilen Kamboçyalılar, Tayland hükümetinin yeni bir politika benimsemesini beraberinde getirmiştir. 1979 yılının sonlarına doğru benimsenen açık kapı politikasıyla hiçbir mültecinin geri çevrilmemesi, Tayland'a girişinin engellenmemesi ve geçici ilticanın verilmesi amaçlanmıştır. İki yıl sonra 'insani caydırıcılık' çerçevesinde Tayland sınırının yeni gelenlere kapatılması politikası benimsense de mülteci akını farklı yoğunluklarda devam etmiştir (Chantavanich ve Rabe, 1990, s. 69-70). Bu çerçevede BMMYK'nın verilerine göre, 1975 ile 1995 yılları arasında Tayland'a bu ülkelerden denizden ve karadan toplam 750 binden fazla mülteci gelmiştir (UNHCR, 2000).

3.1.2.2. Myanmar krizi ve düzensiz göç

Hindiçin Savaşlarından büyük oranda etkilenen Tayland, bölgede yıllarca süren istikrarsızlıklar sonucunda komşu ülkeler Laos, Kamboçya ve Vietnam'dan gelen yüz binlerce göçmene ev sahipliği yapmıştır. Bu süreçte Tayland, sınır komşusu Myanmar'da (o zamanki adıyla Burma) yaşanan iç karışıklıklar sebebiyle günümüze kadar, belirli aralıklarla devam eden göçmen akınlarıyla da karşı karşıya kalmıştır. Myanmar hükümeti ile etnik azınlıklar arasında yıllardır süregelen bu çatışmalar, kitlesel göçlerin en önemli sebebini oluşturmuştur.

1948 yılında İngilizlerden bağımsızlığını kazanan Myanmar'da etnik gruplar aradığı özerkliği elde edememiştir. Bu durum yıllarca süren gerginliğe ve isyana sebep olmuştur. 1962 yılında askeri yönetimin hükümeti devralmasıyla gerginlikler çatışmaya dönerken, 1984 yılında bu durumdan etkilenen yaklaşık 10 bin Karenli sivil Tayland'a sığınmıştır. O yıllarda Laos, Kamboçya ve Vietnam'dan gelen göçmenlere ev sahipliği yapan Tayland, daha büyük insani krizin etkilerini zaten hissetmiştir. Daha fazla göçmenin Tayland sınırını geçerek ülkeye girmesinden

endişelenen Tayland Hükümeti, 1984 yılında Myanmar'dan gelen ilk göçmen grubuna yönelik büyük adımlar atmaktan kaçınarak göç yönetimini minimal düzeyde tutmuştur (Cottrell, 2015, s. 28-29). Bu durumun geçici bir sorun olduğunu düşünen Tayland Hükümeti sonraki yıllarda göçmenlerin sınır boyunca yerleşmesine izin vermiştir. Ne var ki Tayland, göçmenlerin yalnızca geçici yerleşimine izin verse de yıllar içinde uzun süreli ve oldukça karmaşık mülteci sorununun başlangıcı olmuştur (Moretti, 2015, s. 73).

Myanmar askeri güçlerinden kaçarak Tayland'a sığınan göçmenlerin ülkeye geçici olarak yerleşmesine izin verilmiştir. Ancak göçlerin artarak devam etmesi Tayland Hükümeti tarafından yeni adımların atılmasını beraberinde getirmiştir. 1990'lı yıllarda 100 binden fazla göçmenin yerleştiği Tayland- Myanmar sınırındaki kampların çoğunluğunu Karen ve Karenni etnik grupları oluşturmuştur. Süreç devam ederken uzun bir süre BMMYK'nın geçici kamplarda görev almasını istemeyen Tayland Hükümeti, 1998 yılında örgütün bu kamplarda çalışmasına resmi olarak izin vermiştir (Moretti, 2015, s. 73).

Myanmar'da yaşanan silahlı çatışmalar ve yapılan hak ihlalleri 1990'lı yıllardan sonra da devam etmiştir. Bu sebeple Tayland'da güvenli sığınak arayan Myanmarlıların sayısı günden güne artmıştır. 1990'lı yılların ortasında Tayland sınırını geçen göçmen sayısı 90 binleri aşarken bu sayı 1990'lı yılların sonunda 120 bini aşmıştır. Tayland Hükümeti, çatışmalardan kaçan yerinden edilmiş kişilere izin verirken sınır boylarında geçici barınak olarak kamplar kurmuştur (Huguet ve Punpuing, 2005, s. 11).

Tayland sınırındaki etnik gruplarının düşmesiyle Myanmar ordusu 1997 yılında ilk kez tüm sınır bölgesinde kontrol sahibi olmuştur. Bu durum daha çok göçmeni Tayland sınırından geçmeye zorlarken Myanmar ordusunun sınırdaki kamplara yaptığı saldırılar Tayland Hükümeti üzerindeki baskıyı artırmıştır. Sınır güvenliğinin zayıflamasından endişelenen Tayland, o dönemde sınırdaki yer alan 35 kampın kontrolünü sıkılaştırmıştır. 1999 yılında ise Hükümet, BMMYK iş birliğiyle ilk defa bu göçmenleri kayıt altına almaya başlamıştır (Cottrell, 2015, s. 32-33).

Göçmenlerin BMMYK iş birliğinde kayıt altına alınmaya başlaması, onların uluslararası tanınırlığa sahip olmasını sağlarken Tayland Hükümeti tarafından da üçüncü bir ülkeye yerleşmelerinde önemli rol oynayacağı görüşünü pekiştirmiştir.

Ancak 2005 yılının sonlarına doğru Tayland, göçmenlerin kayıt işlemlerini durdurmuştur. Bunun sebepleri arasında bir taraftan kamplardaki sığınmacıların, kayıt ve yeniden yerleştirme uygulamasına rağmen hala sınırda kalmaya devam etmesi, diğer tarafta ise bu uygulamanın daha çok sığınmacıyı kamplara çekeceği endişesi gösterilebilir (Lego, 2018, s. 193). 2005 yılı sonrasında da Myanmar'daki çatışmalar ve hak ihlalleri sebebiyle sınırdan göç akışı devam etmiştir. Ancak bu göçmenlerin çoğu resmi olarak kayıt altına alınmamıştır (Thailand Burma Border Consortium, 2012, s. 8). Bu süreçte ise gayri resmi kayıtlar, mülteci kampı komiteleri tarafından tutulmuştur. 2013 yılına kadar süren ve bir tür tarama prosedürü uygulanarak tutulan bu kayıtların 60 bin kişiye ulaştığı düşünülmektedir (Lego, 2018, s. 194).

Myanmar'da yıllardır süren iç çatışmadan etkilenen bir diğer etnik grup ise Rohingyalardır. Yaşanan çatışmalar ve hak ihlalleri sebebiyle yaşadıkları yeri terk etmek zorunda kalan Rohingyalar, Tayland'a hem kara hem de deniz yoluyla giriş yapmıştır. Bazı Rohingya mültecileri, Tayland'ı nihai varış noktası kabul ederken, çoğunluğu Tayland'ı Malezya ve Endonezya gibi ülkelere bir geçiş rotası olarak kullanmaktadır (Equal Rights Trust, 2014, s. 14). Ancak bu süreçte Tayland'ın uyguladığı göç politikasının Rohingyalara ev sahipliği yapmaktan yana olmadığı bilinmektedir. Özellikle denizlerdeki sert denetimi ve uyguladığı politika çoğu zaman uluslararası kamuoyundan eleştiri almıştır (Yesmin, 2016, s. 88-90).

Tayland'ın Rohingya mültecilerini destekleme konusundaki isteksizliğinin en büyük sebebi Rohinyaların 'vatansız' olarak kabul edilmeleri olduğu düşünülmektedir (Al Imran, 2022, s. 1000). Yasal statü ve resmi belgelerinin eksikliği sebebiyle Rohingyalara, Tayland hükümetinin yanı sıra uluslararası kuruluşlar tarafından da koruma sağlanamamıştır (Chaijaroenwatana ve Haque, 2020, s. 210). Yine de yirmi yılı aşkın bir süredir Tayland kayıt dışı Rohingyalılara ev sahipliği yapmaktadır. Yasal statüleri göz önüne alındığında Rohingyaların sayısının tahmin edilmesi güç olsa da bu sayının 3 bin kişi olduğu düşünülmektedir (Equal Rights Trust, 2014, s. 17). Ayrıca, 2013 yılında yaklaşık 2 bin Rohingya mültecinin Tayland'a girişine izin verilmiştir. Tayland'da sığınma hakkı tanınan Rohingyaların bazıları mülteci kamplara yerleştirilirken diğerleri göçmen gözaltı merkezlerinde tutulmuştur (Equal Rights Trust, 2014, s. 16; Al Imran, 2022, s. 998).

Sonraki yıllarda ise Tayland'ın katı politikası sebebiyle Rohingya mülteci sayısında kayda değer bir artış olmadığı görülmüştür (Al Imran, 2022, s. 997).

Günümüzde Tayland-Myanmar sınırı boyunca dokuz mülteci kampı bulunmaktadır. Kamplardaki nüfusun yüzde doksanını Karen ve Karenni etnik grupları oluştururken yüzde onu ise diğer etnik grupları kapsamaktadır (The Border Consortium, 2022, s. 10). 2021 yılı sonunda bu kamplarda kalan toplam kişi sayısı 90 bini geçmiştir (The Border Consortium, 2022, s. 8). BMMYK verilerine göre ise Aralık 2022 tarihi itibarıyla Tayland'da 90 binin üzerinde Myanmarlı mülteci, 550 binden fazla kayıtlı olmayan yerliler ile çoğunluğu dağlık bölgelerde yaşayan etnik azınlık gruplarını kapsayan vatansız bulunmaktadır (UNHCR, 2022). Ancak bahsi geçen verilere bakıldığında Rohingya mültecilerine ilişkin kesin bir veri bulunmadığından kamplarda kayıtlı mülteci olarak yaşayan net kişi sayısı bilinmemektedir (Al Imran, 2022, s. 994).

Tayland'daki göçmen stoğunu oluşturan en önemli kaynak ise işçi göçleridir. Ülke, yıllardır Kamboçya, Laos, Myanmar gibi ülkelerden gelen işçi göçmenlere ev sahipliği yapmaktadır. Uzun göç geçmişine sahip Tayland, özellikle 1990'lardan itibaren ekonomideki iyileşme sebebiyle komşu ülkelerden gelen göçmen işçiler için önemli bir varış noktası haline gelmiştir. Bu dönemde orta gelirli bir ülke olarak ortaya çıkan Tayland, işgücü göçü açısından gönderen ülkeden göç alan ülkeye geçiş yapmıştır. İşgücü açığını kapatmak isteyen Hükümet, komşu ülkelerden gelen düzensiz göçmen işçileri kayıt altına almaya başlamıştır. Bu sebeple Tayland'da günümüzde yaklaşık 3.9 milyon işçi göçmeni olduğu ve bu göçmenlerin ülkenin toplam işgücünün yaklaşık yüzde onunu temsil ettiği tahmin edilmektedir (Thailand Migration Report 2019, s. 1-14).

Özetle Tayland, uzun yıllar Güneydoğu Asya'da şiddet ve baskı sebebiyle ülkesinden kaçanlar için sığınılan bir ülke olmuştur. Tayland, özellikle 1975'li yıllardan sonra Kamboçya, Laos ve Vietnam'dan gelen mülteciler ile 1980'li yıllarda Myanmar'daki çatışmalardan kaçan sığınmacılara ev sahipliği yapmıştır. Çok sayıda işçi göçmenin yaşadığı ülkede göç hareketlerinin karmaşık bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür (Equal Rights Trust, 2014, s. 13-14). Göç tarihi dikkate alındığında Tayland, çok sayıda kitlesel ve serbest göçle karşılaşmıştır. Komşu ülkelerde yaşanan savaş ve çatışmalar ülkeyi olumsuz etkilerken bu durum kitlesel

göçleri de artırmıştır. Bu sebeple günümüzde de göç meselesi Tayland için önemini korumaktadır.

3.2. İki Ülkede Kurumsal Yapı ve Yasal Düzenlemeler

3.2.1. Türkiye

3.2.1.1. Yasal düzenlemeler

Türkiye’de göç, tarihsel olarak Cumhuriyetin kuruluşundan öncesine dayanmaktadır. Ne var ki kitlesel göç dalgaları Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren belirli aralıklarla günümüze kadar sürmüştür. Farklı coğrafyalarda yaşanan savaşlar ve çatışmalar sebebiyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan göçmenler için Türkiye sığınılan bir ülke olmuştur. Dolayısıyla Türkiye, özellikle son yıllarda göç alan, göç veren ve üçüncü bir ülkeye gitmek isteyenler için transit ülke haline gelmiştir. Göçün dinamik yapısı ve ülkenin mevcut konumu Türkiye’de göç yönetimini önemli hale getirmiştir.

Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Türkiye’nin göç politikalarını şekillendiren üç önemli unsurun bulunduğunu söylemek mümkündür. Bunlardan ilki, kurulduğunda henüz genç bir ülke olan Türkiye’nin ulus-devlet anlayışı ekseninde milli kimlik ve aidiyet temelli politikalar benimsemesidir. Örneğin, bu doğrultuda, 1934 yılında kabul edilen 2510 sayılı İskân Kanunu çerçevesinde Türkiye’ye ancak “Türk soyundan meskün veya göçebe” olan kişilere göç edebilme hakkı tanınmıştır. Soğuk Savaş döneminde, Türkiye’nin NATO’ya üye olmasıyla birlikte sınır kapılarını büyük oranda kapatarak göç politikalarını güvenlik çerçevesinde oluşturması, göç politikalarını şekillendiren ikinci önemli unsur olmuştur. Üçüncü unsur ise Türkiye’nin Cenevre Sözleşmesi’ni çekince koyarak imzalaması ve bu doğrultuda politika oluşturmasıdır (ORSAM, 2012, s. 15). Bu unsurların yanı sıra iki diğer faktör de göç politikalarını şekillendirmede belirleyici olmuştur. Göç politikalarının Avrupa Birliği’ne üyelik sürecinde uyumlu hale getirilmeye çalışılması ve 2011 yılı itibarıyla Suriye’deki iç karışıklıklar sebebiyle Türkiye’nin yoğun kitlesel göçlere maruz kalması göç politikalarını etkilemiştir (Örselli ve Babahanoğlu, 2016, s. 2065).

Cumhuriyet’in kuruluşundan sonra göçmenlere yönelik ilk yasal düzenleme 1934 yılında kabul edilen 2510 sayılı İskân Kanunu’dur. Bu kanunun 3. Maddesinde

muhacir ve mülteci tanımına yer verilmiştir. Buna göre, Türkiye’ye yerleşmek maktasıyla gelen, “Türk soyu ve Türk kültürüne bağlı” kişiler muhacir; Türkiye’ye yerleşme maksadı olmayan, zaruri sebepler neticesinde geçici süre oturmak için sığınan kişiler mülteci olarak tanımlanmıştır (Resmi Gazete, 1934). Bu kanun, o dönemdeki kitlesel göçlerin muhtevası sebebiyle Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olma esasını önelemiştir. Türkiye’ye göç eden kişilerin iskânlarını düzenleyen kanun, göçmen türlerini Türk soyundan olma ve Türk kültürüne bağlılık esasına dayandırdığından sınırlı bir yapıya sahiptir. Kanundaki sınırlayıcı durum günümüzde göç yönetimi açısından oldukça yetersiz kalmıştır (Erkiral Tavas, 2022, s. 294). Bu kanun 2006 yılında 5543 sayılı kanunla değiştirilmiştir. Yeni kanunun 3. maddesinde, Türk soyundan olma ve Türk kültürüne bağlı olma ilkesinde bir değişiklik olmazken “serbest göçmen”, “iskânlı göçmen”, “münferit göçmen”, “toplu göçmen” gibi göçmen türleri belirtilmiştir (Resmi Gazete, 2006).

Türkiye’de göçmenlere yönelik yasal düzenlemelerin temelini oluşmasında etkili olan en önemli uluslararası sözleşme 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi’dir. Türkiye, uluslararası mülteci hukukunu düzenleyen bu sözleşmeye taraf ve sözleşmenin ilk imzacılarından birisidir. Cenevre Sözleşmesi’nin 1. Maddesinde mülteci tanımı şu şekilde yapılmıştır:

1 Ocak 1951’den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen kişi (BMMYK ve İçişleri Bakanlığı, 2005, s. 59-60).

Sözleşmenin devamında taraf devletlere “1 Ocak 1951’den önce Avrupa’da meydana gelen olaylar” ya da “1 Ocak 1951’den önce Avrupa’da veya başka bir yerde meydana gelen olaylar” ibareleri doğrultusunda seçim yapabilecekleri beyan edilmiştir (ORSAM, 2012, s. 18).

Mülteci tanımını birçok unsura bağlayan Cenevre Sözleşmesi’nde iki önemli husus bulunmaktadır. Birinci husus, mülteci tanımı zaman kısıtlamasına tabidir. Buna göre, 1 Ocak 1951 tarihinden önce meydana gelen olaylar neticesinde kişilerin mülteci olarak kabul edileceği belirtilmiştir. İkinci husus ise her ne kadar taraf

devletlerin tercihine bırakılsa da coğrafi sınırlamaya tabi olmasıdır. Buna göre sözleşme, mülteci olma şartını 1 Ocak 1951 tarihinden önce Avrupa’da ya da Avrupa dışında başka bir yerde yaşanan olaylara bağlamıştır (Parlak ve Şahin, 2015, s. 69).

Sözleşme’yi 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalayan Türkiye, 29 Ağustos 1961 tarihinde onaylamıştır. Ancak Türkiye, Sözleşme’yi mecliste onaylarken bir deklarasyon yayımlayarak sözleşmeye ilişkin çekincesini belirtmiştir. Buna göre, Türkiye “1 Ocak 1951’den evvel cereyan eden hâdiseler” ibaresini “1 Ocak 1951’den önce cereyan eden hâdiseler” şeklinde anladığını ifade etmiştir (Resmi Gazete, 1961). Sözleşme’ye coğrafi açıdan sınırlama getiren Türkiye, Avrupa dışından gelen kişileri mülteci olarak kabul etmemektedir.

1951 yılında imzalanan Cenevre Sözleşmesi’nden sonra ihtiyaç duyulması sebebiyle bazı maddelerinde değişiklik öngörülmüştür. Bu sebeple taraf devletler, Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair 1967 Protokolü’nü imzalamıştır. 1967 New York Protokolü olarak da bilinen bu protokol ile Cenevre Sözleşmesi’ndeki zaman sınırlaması kaldırılmıştır. Ancak Türkiye, zaman kısıtlaması kaldırılmış olsa da coğrafyaya ilişkin çekincesini sürdüreceğini belirtmiştir (ORSAM, 2012, s. 18). Avrupa ülkeleri dışından gelen kişilere mülteci statüsü tanımayan Türkiye bu tutumunu günümüze kadar devam ettirmiştir.

Türkiye, bu sözleşme ve ek protokolüne taraf olsa da uzun bir süre iç hukukunda göçmen ve iltica konularına yönelik bütüncül bir mevzuat ortaya koyamamıştır. Bu süreçteki uygulamaları ise diğer bazı kanunların (İskan Kanunu, Pasaport Kanunu gibi) hükümleri doğrultusunda yürütmüştür (Parlak ve Şahin, 2015, s. 71). Ancak yakın ve komşu ülkelerde 1980’li yıllar sonrasında yaşanan karışıklık ve çatışmalar sebebiyle Türkiye, kitlesel göç dalgaları ile karşı karşıya kalmıştır. Bu göç dalgaları sonucunda uygulamalarda sorun yaşanması, Türkiye’de göç konularına yönelik yasal düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmıştır (Bulut, Akın ve Karakaya, 2018, s. 213; Polat, 2021, s. 153). 1994 yılında yürürlüğe giren İltica Yönetmeliği, hem kitlesel göç akınlarına hem de giderek daha kısıtlayıcı hale gelen Avrupa göç politikalarına bir yanıt niteliğindedir. Bunun yanı sıra Türk iltica prosedürleri açısından bir temel kabul edilen bu yönetmelik ile statü belirleme görevi fiilen Türkiye İçişleri Bakanlığı’na devredilmiştir (Mannaert, 2003, s. 7).

1994 yılında kabul edilen “Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile iç hukuktaki iltica mevzuatına yönelik boşluk büyük oranda giderilmiştir. 1994 Yönetmeliği ile sığınmacı tanımı belirlenmiş ve mülteci tanımındaki coğrafi kısıt devam etmiştir (İren, 2018, s. 113). 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolü’ndeki tanımlar saklı kalmak üzere yönetmelikte mülteci şu şekilde tanımlanmıştır:

Avrupa'da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancı (Resmi Gazete, 1994).

Diğer bir kavram olan sığınmacı ise yönetmelikte şu şekilde ifade edilmektedir:

İrki, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancı (Resmi Gazete, 1994).

1994 Yönetmeliği ile Türkiye, Cenevre Sözleşmesi’nin getirdiği mültecilere yönelik yükümlülükleri sığınmacılar açısından da kabul etmiştir (ORSAM, 2012, s. 19). Böylece Avrupa’dan gelerek üçüncü ülkeye gitme işlemlerini sürdüren kişiler mülteci, Avrupa dışından gelen kişiler ise sığınmacı olarak tanımlanmış ve ülkede geçici süre kalmalarına izin verilmiştir (Kartal ve Başçı, 2014, s. 283). Bu dönemde Türkiye her ne kadar Avrupa dışındaki ülkelere gelenleri sığınmacı olarak kabul etse de eski Osmanlı coğrafyasından gelen göçmenlere açık kapı politikasını uygulamıştır (Polat, 2021, s. 152).

Türkiye’nin göç politikalarında belirleyici olan unsurlardan birisi de Avrupa Birliği’ne uyum sürecidir. Bu kapsamda, 2001 yılında Katılım Ortaklığı Belgesi imzalayan Türkiye, 2003 yılında belgenin yeniden gözden geçirilmesi sonrasında Avrupa Birliği mevzuatının benimsenmesi noktasında ulusal program takip etmiştir. Bu belge kapsamında kısa vadede yasadışı göçle mücadele ve Avrupa Komisyonu ile geri kabul anlaşmasının görüşülmesi amaçlanırken orta vadede ise yasadışı göçle

mücadele noktasında Avrupa Birliği müktesebatının ve uygulamalarının kabulü ve yürürlüğe koyulmasının yanı sıra sığınma meselesinde uyum, coğrafi kısıtın kaldırılması, sığınma başvurularında değerlendirme süreci, sığınmacılar için konaklama ve sosyal desteğin sağlanması gibi hususlar ön plana çıkmıştır (BMMYK ve İçişleri Bakanlığı, 2005, s. 6). Bu belge ile 1951 Cenevre Sözleşmesi'ndeki coğrafi kısıtın kaldırılması meselesi yeniden gündeme gelirken Türkiye'nin göç mevzuatının ve kurumsal örgütlenmenin oluşturulmasında Avrupa Birliği'nin yönlendirdiği görülmektedir (Polat, 2021, s. 154-155).

2003 yılında revize edilen Katılım Ortaklığı Belgesi ile aynı yıl içerisinde İltica Strateji Belgesi ve Göç Strateji Belgesi hazırlanırken Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı da yürürlüğe girmiştir (BMMYK ve İçişleri Bakanlığı, 2005, s. 7). Bu konudaki diğer bir önemli düzenleme ise 2005 yılında onaylanarak yürürlüğe giren “İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı”dır. Hazırlanan Eylem Planı'nda göç ve iltica alanında birim oluşturulması, bu alanda personel eğitimin ve istihdamının sağlanması, yeni yatırımların artırılması, iltica bilgi sistemin oluşturulması, kabul, barınma ve geri gönderme merkezlerinin tesis edilmesi gibi konular ön plana çıkmıştır (Altunok, 2019, s.227).

2005 yılından sonra da Avrupa Birliği müktesebatıyla uyumun sağlanması amacıyla göç ve iltica konularında adımlar atılmaya devam etmiştir. Ayrıca göçe ilişkin meseleler hükümet programları, Ulusal Eylem planı, Kalkınma Planları, İlerleme Raporları, İçişleri Bakanlığı Stratejik Planı, Göç Strateji Belgesi, İltica Strateji Belgesi, İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı ve diğer kuruluşlar tarafından hazırlanan raporlar içerisinde yer bulmuştur (Altunok, 2019, s.220).

Türkiye'nin göç yönetim sürecinde belirleyici olan kanun ve yönetmelik gibi bazı hukuki metinler şu şekilde sıralanabilir (Korkmaz Özcan, 2021, s. 3815; Erkıral Tavas, 2022, s. 294; Göç İdaresi Başkanlığı, 2023c; Göç İdaresi Başkanlığı, 2023d):

- 1934 tarih ve 2510 sayılı İskân Kanunu (2006 yılında yerini 5343 sayılı aynı kanun almıştır),
- 1950 tarih ve 5682 sayılı Pasaport Kanunu,
- 1950 tarih ve 5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun (mülga),

- 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu,
- 5901 sayılı Türk Vatandaşlık Kanunu,
- Mülteci Misafirhaneleri Yönetmeliği,
- 1994 tarihli Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik,
- Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Uygulama Yönetmeliği,
- Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği,
- Türkiye'de Oturan Yabancıların Nüfus Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik.

Yukarıda bahsi geçen bazı kanun ve yönetmelikler, Suriye krizi sonrasında yaşanan yoğun kitlesel göçleri yönetme noktasında yeterli olamamıştır. Suriye vatandaşları, Arap Baharı sürecinde 2011 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklıklar sonucunda kitleler halinde Türkiye’ye göç etmeye başlamıştır. Türkiye’ye yönelik göçlerin hızlanması ve yoğunlaşması neticesinde ülkeye göç eden kişilerin yasal durumunun belirlenmesi, haklarının düzenlenmesi ve önemli ihtiyaçlarının karşılanması zorunlu hale gelmiştir. Bu süreçte açık kapı politikası benimseyen Türkiye, Suriye’den göç ederek ülkeye sığınan göçmenleri “misafir” olarak tanımlamıştır. Ancak hem uluslararası hukukta hem de Türkiye’nin göç mevzuatında böyle bir statünün bulunmaması göç yönetiminde zorluklara sebep olmuştur. Yeni yasal düzenlemelerin zorunlu hale gelmesi sonucunda 4 Nisan 2013 tarihinde 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) kabul edilmiştir. Bu kanun mülteci statüsünün yanı sıra şartlı mülteci, ikincil koruma statüsünü kapsayan uluslararası koruma çeşitleri ile geçici koruma statüsünü de kapsamaktadır (İren, 2018, s. 114).

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, yürürlüğe girdiği 2013 yılı itibariyle daha önce geçerli olan Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun ile Pasaport Kanunu’nun ilgili maddelerini yürürlükten kaldırmıştır. Bu kanun, günümüz göç yönetiminin temelini oluştururken yabancılar hukuku alanında da önemini korumaktadır (Erkiral Tavas, 2022, s. 305). Yayımlandığı tarih itibariyle beş kısım ve 126 maddeden oluşan YUKK, yabancılar, uluslararası koruma

ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kuruluşu ile görevlerini kapsamaktadır (Resmi Gazete, 2013). Ancak günümüze kadar YUKK'da birden fazla değişiklik yapılmış ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları mevzuattan çıkarılmıştır.

Birinci maddesinde belirtildiği gibi yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslarını bütün olarak düzenleyen bir kanun olan YUKK'da kabul ve barınma merkezleri ile geri gönderme merkezleri, uluslararası koruma ve çeşitleri, geçici koruma, uyum gibi alanlar da düzenlenmiştir (Resmi Gazete, 2013). Ayrıca bu doğrultuda, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik de 2016 yılında yürürlüğe girmiştir.

Önceki mevzuatta yapılan mülteci ve sığınmacı ayrımı YUKK ile değişmiştir. Buna göre daha önce sığınmacı olarak tanımlanan kişiler yeni kanunla birlikte şartlı mülteci olarak tanımlanmıştır. YUKK'un 62. maddesine göre şartlı mülteci, 1994 Yönetmeliği'ndeki sığınmacı tanımı ile aynı olup bu kişiler üçüncü bir ülkeye yerleşene kadar Türkiye'de kalmalarına izin verileceği ibaresi yer almaktadır (Ekşi, 2016, s. 51).

Kanun kapsamında mülteci ve şartlı mülteci arasında bazı temel farklılıklar da bulunmaktadır. Bunlardan ilki, mülteci statüsü ancak Avrupa'da meydana gelen olaylardan etkilenecek gelenler için tanımlanırken, şartlı mülteci statüsü Avrupa'nın dışında yaşanan olaylardan etkilenecek gelen kişileri kapsamaktadır. İkinci olarak, şartlı mülteci statüsüne sahip olan kişiler, üçüncü ülkeye yerleştirilirler. Son olarak, statüye sahip olan kişilere bu süreç boyunca Türkiye'de geçici ikamet izniyle kalmalarına izin verilir (Ekşi, 2016, s. 52).

Uluslararası koruma çeşitlerinden biri olan ikincil koruma statüsü de ilk defa YUKK ile iç hukukta yer almıştır (Ekşi, 2016, s. 53). Kanunun 63. maddesi altında düzenlenen ikincil koruma statüsüne sahip olan kişiler şu şekilde tanımlanmaktadır:

Mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde; ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak, uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına

yönelik ciddi tehditle karşılaşacak, olması nedeniyle menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişi (Resmi Gazete, 2013).

Geçici koruma statüsü ise YUKK'un 91. maddesinde düzenlenmiştir. Bu statü ise ilgili kanunla "ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara" verileceği belirtilmiştir (Resmi Gazete, 2013). Geçici koruma bireysel başvuruların dışında kitlesel göç ve sığınma durumlarında verilen bir statüdür. Bu sebeple Suriye'de yaşanan kriz sonrasında kitleler halinde Türkiye'ye sığınan Suriye vatandaşları bu statü kapsamında yer almaktadır (Yıldız ve İzmirlioğlu, 2022, s. 29-30). 2013 yılında yürürlüğe giren YUKK'da yer alan geçici koruma statüsünün uygulaması ise 2014 yılında kabul edilen Geçici Koruma Yönetmeliği ile sağlanmıştır. Bu yönetmelikte geçici koruma kapsamındaki kişilere uygulanacak usul ve esaslar yer alırken bu kişilerin yararlanacağı sosyal haklar hukuki güvence altına alınmıştır (İren, 2018, s. 115).

Özetle, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar farklı zamanlarda ve yoğunlukta göç hareketleriyle karşılaşan Türkiye, iç hukukunda göç yönetimine yönelik çeşitli düzenlemeler yapmıştır. Bu düzenlemeler, 1951 Cenevre Sözleşmesi ile 1967 New York Protokolü ve Avrupa Birliği müktesebatıyla paralellik göstermektedir. Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 New York Protokolü'nde belirttiği coğrafyaya ilişkin çekincesini günümüze kadar sürdürmüştür. Son yıllarda ise ulusal göç politikasını etkileyen en önemli unsur Suriye krizi olmuştur. Suriye'de yaşanan insanlık dramı sonucunda kitleler halinde Türkiye'ye göç eden Suriyeliler ülkedeki göç mevzuatının yenilenmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu kapsamda, 2013 yılında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) yürürlüğe girmiştir. Günümüzde yasada bazı değişiklikler yapılırken, uygulama noktasında yeni yönetmelikler çıkarılmıştır. Yukarıda bahsi geçen tüm yasal düzenlemeler Türkiye'nin göç yönetiminde nasıl ve ne ölçüde yol aldığını açıkça göstermiştir.

3.2.1.2. Kurumsal yapı

Göç yönetimi çerçevesinde yapılan yasal düzenlemeler, kurumsal yapılanmayı da beraberinde getirmiştir. Ancak yakın tarihe kadar göç politikalarını uygulamada görevli, işlevsel bir kurumsal yapının bulunmadığı görülmektedir. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren birçok kez kitlesel göç akınlarıyla karşılaşan Türkiye’de, göç alanının yönetimi farklı kurum ve kuruluşlar tarafından yapılmıştır. Örneğin, düzensiz göçmenlerin kontrol altına alınması, toplama merkezlerine yerleştirilmesi ya da sınır dışı edilmesi gibi konularda İçişleri Bakanlığına bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü’nün Yabancılar Şubesi ve Valilikler görevliydi (Demirhan ve Aslan, 2015, s. 46).

1980’li yıllarda yaşanan olaylar neticesinde İran, Irak, Afganistan gibi ülkelerden gelen göçmenler, Türkiye’de kalıcı olarak kalmayı değil Türkiye’yi Avrupa’ya gitmek için bir güzergah olarak görmüştür. Bu sebeple düzensiz göçle mücadele ön planda olmuştur. 2010’lu yıllara kadar transit ülke konumunda olan Türkiye, özellikle Suriye’de yaşanan karışıklıklar sonucunda yoğun göç dalgalarıyla karşılaşmıştır. Hedef ülke konumuna gelen Türkiye göç yönetiminde düzenli bir kurumsal yapıya ihtiyaç duymaya başlamıştır (Baykal ve Yılmaz, 2020, s. 645). Avrupa Birliği’ne adaylık sürecinin getirdiği uyum kapsamında insan haklarının temel alındığı, göç yönetiminde güvenliğin esas olduğu, göçün her aşamasını içine alan yeni bir yönetim anlayışının gerekli olması sebebiyle göç yönetiminin tek elden ve uzman bir kuruluş tarafından yapılması önemli hale gelmiştir (Erkiral Tavas, 2022, s. 312).

Göç ve yabancı hukuku noktasında temel sayılabilecek bir yasa olan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUHK) 2013 yılında yürürlüğe girmiştir. Yasa ile aynı zamanda göç yönetiminden sorumlu olacak İçişleri Bakanlığı’na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün kuruluşu, görevi ve yetkisi aynı yasa ile belirlenmiştir. Yasanın çıkarılmasından bir sene sonra faaliyete geçerek Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen göçe ilişkin işlemleri devralan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2015 yılında tüm altyapı, donanım, mevzuat çalışmalarını tamamlayarak 81 ilde eşzamanlı teşkilatlanmayı gerçekleştirmiştir (Altunok, 2019, s. 233).

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 103. maddesiyle düzenlenen Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün kuruluşunu içeren madde, 2018 yılında anayasada yapılan bazı değişiklikler sonucunda 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır. İlgili hüküm, akabinde yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 158. maddesinde yeniden düzenlenmiştir. Buna göre Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün amacı “Göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye’ye giriş ve Türkiye’de kalışları, Türkiye’den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek”tir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023e).

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, kuruluşundan itibaren Türkiye’de göç yönetiminin uygulama ve yürütülmesinde oldukça önemli bir misyon üstlenmiştir. Ancak Genel Müdürlüğü’n daha etkin ve hızlı karar alabilmesi, yasanın uygulanmasında sıkıntıların giderilmesi, idari kapasitenin artırılması, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde koordinasyonun etkin bir şekilde sağlanabilmesi gibi sebeplerle bazı değişiklikler öngörülmüştür. Bu doğrultuda, 2021 yılında yayımlanan 85 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Müdürlüğün statüsü değiştirilmiş ve Göç İdaresi Başkanlığı’na yükseltilmiştir (Erkiral Tavas, 2022, s. 314).

Göç İdaresi Başkanlığı’nın görevleri ise genel olarak şu şekilde sıralanabilir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023e):

- Göç alanına ilişkin mevzuatın ve idari kapasitenin geliştirilmesi konularında çalışmaların yürütülmesi ve Cumhurbaşkanınca belirlenen politika ve stratejilerin uygulanmasını izlenmesi ve koordine edilmesi,
- Göçle ilgili işlemlerin yürütülmesi,
- 2006 tarihli ve 5543 sayılı İskân Kanununda Bakanlığa verilen görevleri yürütülmesi,
- İnsan ticareti mağdurlarının korunmasına yönelik işlemlerin yürütülmesi,
- Türkiye’de bulunan vatansız kişilerin tespitinin yapılarak bu kişilerle ilgili işlemlerin yürütülmesi,
- Uyum süreçleriyle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi,
- Geçici korumaya yönelik işlemlerin yürütülmesi,

- Düzensiz göçle mücadelede kolluk birimleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması, çeşitli önlemlerin geliştirilerek uygulanması ve uygulamanın takip edilmesi,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının göç alanına yönelik faaliyetlerinin düzenlenmesine ve projelendirilmesine yardımcı olunması, proje tekliflerini değerlendirilmesi, yürütülen çalışma ve projelerin izlemesi, bu çalışma ve projelerin uluslararası standartlara uygun şekilde yürütülmesine destek verilmesi.

Göç İdaresi Başkanlığı'nın teşkilatlanma yapısı incelendiğinde merkezi, taşra ve yurtdışı teşkilatının olduğu görülmektedir. Göç İdaresi Başkanlığı bünyesinde ayrıca Uyum ve İletişim Genel Müdürlüğü, Uluslararası Koruma Genel Müdürlüğü, Yabancılar Genel Müdürlüğü, Düzensiz Göçle Mücadele ve Sınır dışı İşleri Genel Müdürlüğü ve Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü bulunmaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023f).

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 105. maddesiyle kurulan bir diğer yapı ise Göç Politikaları Kuruludur. Ancak 2018 yılında yapılan bir değişiklikle Göç Kurulu olarak yeniden yapılandırılmıştır. İçişleri Bakanlığının çağrısı ile toplanan Göç Kurulu "Türkiye'nin yabancılarla ilgili göç stratejilerini belirlemek, koordinasyonunu ve uygulanmasını takip etmekle görevli olup İçişleri Bakanının başkanlığında, İçişleri Bakanlığınca belirlenecek bakanlık ve kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşur" (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023g).

Son yıllarda Türkiye'de göç yönetimine yönelik önemli adımlar atılmıştır. Daha önce yapılan yasal düzenlemeler, Suriye krizi sonrasında tarihinde hiç olmadığı kadar yoğun bir göçle karşılaşan Türkiye'nin göç yönetiminde yeterli olmamıştır. Bu sebeple, 2013 yılında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu yürürlüğe girmiş ve uygulamaya yönelik yeni yönetmelikler çıkarılarak ulusal göç mevzuatı daha işlevsel hale getirilmiştir. Atılan adımlar doğrultusunda çıkarılan ilgili yasa ile aynı zamanda Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 2014 yılında faaliyete geçen Göç İdaresi Genel Müdürlüğü günümüze kadar göç ve yabancılarla yönelik işlemleri tek elden yürüten yetkili kurumdur. 2021 yılında gerekli görülmesi sebebiyle müdürlüğün statüsü başkanlığa yükseltilerek Göç İdaresi Başkanlığı halini

almıştır. Kurum günümüzde göç yönetiminde etkin bir şekilde çalışmaya devam etmektedir.

3.2.2. Tayland

3.2.2.1. Yasal düzenlemeler

Güneydoğu Asya ülkelerinden biri olan Tayland, geçtiğimiz yüzyılda çok sayıda göç dalgasıyla karşı karşıya kalmıştır. Hindiçin bölgesinde yaşanan istikrarsızlıklar Tayland'ı önemli ölçüde etkilerken bu bölgedeki savaş, çatışma ve hak ihlalleri kitlesel göçlerin yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Uzun yıllar süren Hindiçin Savaşları ve Myanmar'da yaşanan kriz sebebiyle Kamboçya, Laos, Vietnam ve Myanmar'da milyonlarca insan yerinden edilmiş ve birçoğu ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. Bölgede yer alan Tayland ise uzun süre komşu ülkelerden kara ve deniz yoluyla sınırı geçerek ülkeye sığınan göçmenlere ev sahipliği yapmıştır.

Tarihsel süreçte yoğun göçlerle karşılaşan Tayland'da geçmişten günümüze kadar bazı yasal düzenlemeler yapılmıştır. Ancak bu yasal düzenlemelerin 20. yüzyılın başlarından itibaren uygulamaya koyulduğu görülmektedir. Modern ulus inşası döneminde Tayland, 1911 yılında Vatandaşlığa Kabul Yasası (The Naturalization Act Ror Sor 130) ve 1913 yılında Vatandaşlık Yasası (The Nationality Act B.E. 2456) kabul etmiştir (Patomsirak, 2023, s.1-2). Bu iki yasa 'Tayland vatandaşlığı' algısını güçlendirirken ülkeye daha önce göç eden kişilere de belirli koşullar altında vatandaşlık hakkı tanımıştır. Özellikle 1952 yılına kadar yürürlükte kalan Vatandaşlık Kanunu, Tayland'a göç eden kişileri ve farklı etnik kökene mensup insanları birleştirmiştir (Saisoonthorn, 2006, s. 43).

20. yüzyılın başlarında Tayland'a göç eden grupların çoğu Çin, Hindistan ve Vietnam'dan gelmiş ancak göçmenler, dönemin şartları nedeniyle kendi ülkelerinde resmi kayıtları olmadığından günümüz tanımıyla 'vatansız' olarak kabul edilmiştir. Uzun süre yürürlükte kalan Vatandaşlık Yasası (1913) ile bu göçmenlerin çoğu Tayland vatandaşlığı almış ve birçok insan için vatansızlık sorununu ortadan kaldırmıştır (Saisoonthorn, 2006, s. 43-44). Göçmenleri de kapsayan ve ilk önemli adımlardan birisi olan bu yasa, önce 1952 yılında daha sonra 1965 yılında yeni bir yasa ile değiştirilmiştir. 1965 yılında kabul edilen yeni Vatandaşlık Yasası'nda (The

Nationality Act B.E. 2508) dört defa değişiklik yapılsa da günümüzde son hali geçerliliğini korumaktadır (Patomsirak, 2023, s. 9).

Tayland, uluslararası hukukta mülteci kavramının ilk kez tanımlandığı ve günümüzde çoğu ülkenin taraf olduğu 1951 tarihli Cenevre Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme’ye ve 1967 New York Protokolü’ne taraf değildir. Bu durum, Tayland’ın, Sözleşme’deki mültecilerin korunmasına yönelik ilkelere bağlı olmadığını göstermektedir (Chantavanich ve Rabe, 1990, s. 68). Tayland’ın uluslararası hukukta mültecilerin statüsünü düzenleyen ve mültecilerin korunmasına yönelik küresel düzeyde bir araç olan bu iki anlaşmaya taraf olmaması, BMMYK’nın da ülkedeki varlığı ve faaliyetini kısıtlamıştır (Moretti, 2015, s. 71).

Tayland’ın 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne ve 1967 New York Protokolü’ne taraf olmamasının temel sebebi Muntarbhorn’un belirttiği gibi sözleşmelerin, ülkenin ulusal egemenliğine ve ulusal güvenliğine kısıtlama getireceği düşüncesidir. Bununla birlikte, sözleşme gereği maddelerin uygulanmasında herhangi bir anlaşmazlık olması durumunda sorunun Uluslararası Adalet Divanı’na götürüleceği belirtilmiştir. Ancak geçmişte Uluslararası Adalet Divanı’nın kararı Tayland açısından olumsuz sonuçlanmıştır. Bu durum Tayland’ın sözleşmelere doğrudan katılmasının önünde engel olmuştur (Al Imran, 2022, s. 990).

Mülteci kavramının tanımının yapıldığı 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne ve ek düzenlemeleri içeren 1967 New York Protokolü’ne taraf olmayan Tayland, ‘mülteci’ teriminin kullanılmasını sistematik olarak reddetmiş ve yerine kendi ulusal tanımlarını oluşturmuştur. Örneğin, Tayland, savaş ve çatışmalar sebebiyle Hindişin’den ülkesine gelen göçmenleri mülteci olarak kabul etmemiştir. Ayrıca 1979 yılından önce Tayland’a sığınan kişiler “yerinden edilmiş kişiler (*displaced persons*)” ve 1979 yılından sonra göç edenler ise “yasadışı göçmen (*illegal immigrants*)” olarak belirtilmiştir (Chantavanich ve Rabe, 1990, s. 68). Bununla birlikte, Tayland’da mülteci terminolojisi ve yasal mülteci koruması mevcut değildir. Özellikle 1990’lı yılların sonundan itibaren Tayland’ın göç politikası gereği mülteci yerine ‘savaştan kaçan yerinden edilmiş kişiler’ ve mülteci kampları yerine ‘geçici barınaklar’ terimleri kullanılmıştır. Bu kişilerin resmi statüleri ise ‘yasadışı göçmen’dir (Lang, 2001, s. 3). Ülkeye gelen tüm sığınmacı ve mültecilerin yasadışı göçmen olarak kabul edilmesi bu kişilerin gözaltı, tutuklama veya sınır dışı etme gibi

önlemlere tabi tutulmasını beraberinde getirmiştir (Moretti, 2015, s. 71). Ancak bu süreçte Myanmarlı göçmenler fiilen ‘mülteci’ olarak kabul edilmiştir. Bu sebeple Tayland’ın göç yönetiminde genel politikası, yerinden edilmiş kişileri insani temelde kabul ederek onlara yardım etmek ve geçici barınaklar sunarak koşullar izin verene kadar göçmenlerin geri gönderilmemesini sağlamaktır (Lang, 2001, s. 3).

Uzun yıllar yoğun göç alan Tayland’da belirli bir mülteci yasası olmadığından mültecilere ilişkin durumlar, 1979 yılında kabul edilen Göç Yasası (the Immigration Act) ile sağlanmaktadır (Al Imran, 2022, s. 989). Bu yasa ile mülteci gruplar da dahil olmak üzere belirli grupların Tayland’a kabul edilmesi ve ülkede kalmasını düzenleyen kurallar kabul edilmiştir (Huguet ve Punpuing, 2005, s. 7). Yasaya göre Tayland vatandaşı olmayan kişiler ‘yabancı’ olarak tanımlanmıştır (Al Imran, 2022, s. 990). Ayrıca 1979 yılında kabul edilen bu yasa, belgesi (pasaport, vize vs.), desteği, aşısı olmayan ve ülkenin barışı ve güvenliği için tehlikeli olan kişilerin girişini yasaklamıştır (Murshid, 2012, s. 105; Chantavanich ve Rabe, 1990, s. 68). Yine de bazı özel koşullar altında, kabinenin onayıyla yabancıların veya yabancı grupların bu yasadan muaf olabileceği belirtilmiştir. Bu durum, Tayland hükümetinin göçmenlere yönelik aldığı kararlarda belirleyici olurken, çoğu zaman *ad hoc* nitelikte karar alınmasına sebep olmuştur (Al Imran, 2022, s. 991).

Yoğun göçlerle karşılaşan Tayland bazı dönemlerde göç politikasında değişiklik yapmıştır. Örneğin 1970’li yılların sonlarına doğru açık kapı politikası benimseyen Tayland, bu tutumunu 1980 yılı itibarıyla değiştirmiştir. Tayland, kitlesel göçlerin oldukça yoğun olduğu 1979 yılında Kamboçya’dan sınırı geçerek ülkeye sığınan göçmenleri insani ilkeler çerçevesinde kabul etmiştir. Ancak Tayland, 1980 yılı itibarıyla açık kapı politikasını terk ederken insani caydırıcılık ve geri itme gibi bazı uygulamaları benimsemiştir. Bu uygulamalarla ülkeye yeni gelenlerin akışını durdurmayı ve bu doğrultudaki teşviklerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan Tayland, yeniden yerleştirmeyi de durdurmuştur. O dönemde hükümetin benimsediği bu yeni politika amacına ulaşmış ve yeni gelen nüfusunda azalma olmuştur. Tayland her ne kadar katı politika uygulamalarını sürdürse de kendi ülke güvenliğini de göz önünde bulundurarak insani ilkeleri korumak adına çeşitli adımlar atmıştır. Örneğin, uluslararası toplumun yardımı karşılığında Hindiçinli mültecilere geçici sığınma hakkı vermiştir (Chantavanich ve Rabe, 1990, s. 70).

Tayland, 1990'lı yılların sonunda Myanmar sınırından geçerek sınır kamplarında kalmak isteyenlerin statülerini belirlemek amacıyla bir prosedür oluşturmuştur. İl Kabul Kurulları (Provincial Admissions Boards) kuran Tayland, sığınmacıların statüsünün belirlenmesinde sadece çatışmalardan ve iç savaşın sonucundan kaçan kişileri içereceğini belirtmiştir. Bu kapsama giren sığınmacılar kamplara alınmış ve onlara geçici sığınma hakkı verilmiştir. Bu süreçte Tayland, BMMYK ile işbirliği yapmayı kabul ederek BMMYK'nın statü belirleme prosedüründe gözlemci olarak yer almasına ve sınır nüfusuna erişmesine izin vermiştir (Muntarhorn, 2004, s. 7). Ancak bu uygulama 2004 yılında askıya alınmış ve işlevselliğini yitirmiştir (Moretti, 2015, s. 74).

Tarihsel süreçte yoğun kitlesel göçlerle karşılaşan Tayland'ın ulusal hukukunda mültecilere yönelik doğrudan bir yasa ve koruma mekanizması bulunmamaktadır. Ancak son yıllarda atılan bazı adımlar ülkenin göç politikasında iyimser bir yaklaşım benimsediğini göstermiştir. 2016 yılında Tayland başbakanı, mültecilerin statüsünü belirlemeye yönelik bir mekanizma kurulacağı ve mülteci çocukların göz altına alınmasına son verileceği sözünü vermiştir (Thanawattho, Rungthong ve Arnold-Fernández, 2021, s. 62; Coddington, 2020, s. 593). Nitekim, 2017 yılının başında Tayland Kabinesi bir mülteci tarama merkezinin kurulmasını onaylamıştır. Bu adımı olumlu karşılayan BMMYK ise teknik destek yardımı vermeyi teklif etmiştir (Severson, 2020).

Tayland'ın göç politikalarını şekillendirmesi açısından diğer bir önemli adım ise 24 Aralık 2019 tarihinde Hükümet tarafından kabul edilen “Ulusal Tarama Mekanizması (National Screening Mechanism)”dır. Mültecilere daha fazla koruma sağlayacağı düşünülen düzenlemenin amacı baskı ve zulüm sebebiyle kendi ülkelerine dönemeyen yabancıları yönetmektir. Mekanizmayı kuran yönetmelik, 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne yönelik bir taahhüt vermekten de kaçınmıştır (Stover, 2021). Bu sebeple statünün elde edebilmesini belirlemeye yönelik kriterler, mülteci statüsü için uluslararası kabul görmüş kriterlerle doğrudan uyumlu değildir. Ayrıca bu mekanizma kapsamındaki durum belirlemeleri pandemi sebebiyle uzun süre ertelenmiştir (Thanawattho, Rungthong ve Arnold-Fernández, 2021, s. 62). 2020 yılı boyunca salgın nedeniyle Tayland'a göç akışı önemli ölçüde yavaşlamıştır. Bu

sebeple yeni mekanizmanın yoğun bir mülteci akını karşısında henüz test edilmediğini söylemek mümkündür (Stover, 2021).

Geçtiğimiz yüzyılda komşu ülkeler Kamboçya, Laos, Vietnam ve Myanmar'dan çok sayıda yoğun göçle karşılaşan Tayland, bu göçlerden önemli ölçüde etkilenmiştir. Ülkede doğrudan mültecilere ilişkin yasa bulunmadığından mülteci konusu 1979 tarihli Göç Yasası ve 1965 tarihli Vatandaşlık Yasası çerçevesinde değerlendirilmektedir (Al Imran, 2022, s. 989). Ne var ki mültecilerin durumunun belirlenmesi, koruma altına alınması gibi meseleler işlevsel bir tarama mekanizmasını zorunlu kılmıştır. Bu sebeple 2019 yılında Kabine tarafından onaylanan ve 2020 yılında hayata geçirilen Ulusal Tarama Mekanizması önemli bir adım olarak görülmektedir.

3.2.2.2. Kurumsal yapı

Güneydoğu Asya'daki önemli göç güzargahlarından birisi olan Tayland, son yüzyılda çok sayıda göç dalgasıyla karşılaşmıştır. 20. Yüzyılın başlarında Çinli ve Vietnamlı gruplar Tayland'a göç ederken, 2. Dünya Savaşı sonrasında Hindişin bölgesinde yaşanan savaşlar sonucunda Laos, Kamboçya ve Vietnam'dan yüz binlerce kişi ülkeye göç etmek zorunda kalmıştır. 1980'li yıllar itibariyle komşu ülke Myanmar'daki istikrarsızlıklar ve iç savaş neticesinde ülkede yaşayan etnik gruplar sınırı geçerek Tayland'a sığınmıştır. Bu sebeple Tayland'ın göç konusunda oldukça tecrübeli olduğunu söylemek mümkündür.

Uzun bir göç tarihine sahip Tayland, tarihsel süreçte göç yönetimine ilişkin çeşitli yasal düzenlemeler yapmıştır. 1979 yılında kabul edilen Göç Yasası bu süreçte önemli bir adım olurken yapılan yasal düzenlemelerden sonuncusu ise 2019 yılında onaylanan Ulusal Tarama Mekanizması'dır. Göç yönetimi oldukça karmaşık olan ve çoğu zaman *ad hoc* niletikte adımlar atan Tayland, zaman zaman bu politikalarında değişikliğe gitmiştir. Ancak ülkenin son yıllarda yaptığı yasal düzenlemeler göç meselesindeki ciddiyetini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte yapılan düzenlemeler, kurumsal yapılanmayı da beraberinde getirmiştir.

20. yüzyılın başlarından beri yoğun göçlerle karşılaşan Tayland'ın, göç meselesine yönelik ilk ve en önemli kurumsal yapısı Göçmenlik Bürosu (The Immigration Bureau)'dur. İçişleri Bakanlığı'na bağlı Tayland Göçmenlik Bürosu, 1930'lu yıllarda kurulmuş ve yabancıların Tayland'a göçünün denetlenmesi

amaçlanmıştır (Chantavanich, 1999, s. 164). Göç yönetiminde etkin rol oynayan Göçmenlik Bürosu, ülkede göçmenlere yönelik tüm faaliyetleri yürütmektedir. Göçmenlik Bürosu aynı zamanda 2019 yılında kabul edilen ve uygulamaya geçirilen Ulusal Tarama Mekanizması'nda da önemli görevler üstlenmektedir. Tayland Kraliyet Polisi'ne bağlı Göçmenlik Bürosu, bu mekanizmanın işlemlerini sağlayan komitenin sekreteryası olarak rol almaktadır.

Sonuç olarak, bölgesel göç güzergahlarından biri olan Tayland işçi ve mülteci göçleri açısından göç alan, göç veren ve mültecilerin üçüncü ülkelere yerleşmeleri açısından ise transit bir ülkedir. Ülkedeki göç meselesinin oldukça karmaşık olması bu konuda düzenleme yapılmasını da zorlaştırmaktadır. Mülteci hukukuna ilişkin en önemli uluslararası sözleşme olan 1951 tarihli Cenevre Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme'ye ve 1967 New York Protokolü'ne taraf olmayan Tayland, göç yönetimi konusunda daha çok kendi ulusal hukukuna bağlı kalmaktadır. Bununla birlikte düzenlemelere ilişkin son yıllarda atılan bazı adımlar uluslararası kamuoyu tarafından olumlu karşılanmıştır. Bu süreçte kurumsal yapı olarak Göçmenlik Bürosu, göçmenlere yönelik faaliyetleri yürütse de ülkede sadece sığınmacı ve mültecilere yönelik özel bir kuruluş bulunmamaktadır.

4. TÜRKİYE VE TAYLAND'DA GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ

Tarih boyunca bireyleri, toplumları ve devletleri çeşitli yönlerden etkileyen göç olgusu, birçok boyutuyla karmaşık bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Siyasi, ekonomik, kültürel unsurları içinde barındıran göç, devletlerin de politikalarını şekillendirmesinde belirleyici olmuştur. Uluslararası göç hareketlerinin etkisinin ve yoğunluğunun artmasıyla toplumlar ve devletler için önemli bir gündem maddesi haline gelen göç (Mandacı ve Özerim, 2013, s. 106) aynı zamanda uluslararası bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır.

Soğuk Savaş'ın sona ermesi, uluslararası sistemde köklü değişiklikler yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Kavramların yeniden tanımlandığı bu süreçte, uluslararası ilişkiler disiplininin en önemli konularından birisi olan güvenliğin de yeniden ele alınması gündeme gelmiştir. Devlet odaklı geleneksel güvenlik anlayışı yerini birey ve toplumları içeren devlet dışı unsurların da yer aldığı yeni güvenlik yaklaşımlarına bırakmıştır. Yeni riskleri ve tehditleri barındıran bu süreçte güvenlik tehditleri arasında göç, en önemli temalardan birisi haline gelmiştir. Uluslararası göçlerin özellikle Soğuk Savaş sonrasında artmasıyla nüfus hareketlilikleri devletler tarafından 'güvenlik' bağlamında değerlendirilmiştir (Gök, 2016, s. 68).

Göçün güvenlik alanına taşınması genellikle güvenlikleştirme yaklaşımıyla gerçekleşmektedir. Güvenlikleştirme, Kopenhag Okulu'nun güvenlikle ilgili alanyazına kazandırdığı en önemli yaklaşımlardan birisidir. Güvenlikleştirme temelde bir meselenin, siyasi seçkinlerin söylemleri aracılığı ile 'sorun' olarak tanımlanması (göç, terörizm vb.) ve otoritenin (genellikle hükümetler) bu doğrultuda istisnai önlemler almasına izin vermesidir. Özetle, bir şey güvenlik sorunu olarak adlandırılırken ilgili durumla başa çıkmak için siyasi önlemlerin alınmasını öngörür (Banai ve Kreide, 2017, s. 905-906). Güvenlikleştirme aynı zamanda, son yıllarda göç meselesinin açıklanmasında kullanılan temel yaklaşımlardan birisidir.

4.1. Türkiye

Güvenlikleştirme, toplumdaki herhangi bir sorunun nasıl ve ne şekilde bir güvenlik sorunu haline getirilebileceğini açıklamada önemli bir yaklaşım olmuştur. Kopenhag Okulu'na göre bu süreç ancak söz edimi yoluyla olmaktadır. Buna göre sorunlar kendiliklerinden değil, ancak tespit edildiği takdirde bir güvenlik tehdidi olabilir ve güvenlikleştirme, aktörlerin tercihleri doğrultusunda

gerçekleştirilmektedir (Bilgin, 2010, s. 82-83). Örneğin göçün güvenlikleştirilmesi, göçün etkisi ve sonuçları itibarıyla bir sorun olarak fark edilip aktörler tarafından ifade edilmesi ile yapılmaktadır.

Genel olarak göç güvenlikleştirilirken bazı koşulların yerine getirilmesi önem arz etmektedir. İlk koşul, göç konusunun ilgili toplumda varoluşsal bir tehdit olarak sunulmasıdır. Genellikle göçmenlerin araçsallaştırıldığı bu adımda onların devlete veya topluma zarar verdiği düşüncesi ifade edilir. İkinci koşul, referans nesnesinin varlığıdır. Korunması gerekli olan varlığı ifade eden referans nesnesi, çoğunlukla toplum veya devletin kendisidir. Diğer önemli koşul ise hedef kitlenin ikna edilmesidir. Çoğu zaman toplum, hedef kitle olarak nitelendirilmektedir. Toplumun karar alıcılar tarafından, göç meselesine ilişkin unsurların zararı üzerine ikna edilmesi sonucunda istisnai önlemlerin alınması bir zorunluluk haline gelmektedir. Böylece ilgili ülkede göçe yönelik çeşitli önlemler normal politik süreçlerin dışında alınmaktadır (Demirtaş, 2019, s. 2-3).

Dünya üzerinde göç alan tüm ülkeler gibi Türkiye de zaman zaman göçü güvenlikleştirmiştir. Geçtiğimiz yüzyılda çok sayıda yoğun göçle karşılaşan Türkiye, güvenlik endişesinin yanı sıra ekonomik, demografik, sosyolojik vb. kaygılar sebebiyle göçü güvenlikleştirerek istisnai önlemler almıştır. Türkiye’de göçün güvenlikleştirilmesinin dört güvenlik teması üzerinden incelenmesi mümkündür. Bu temalar, ulusal güvenlik, iç güvenlik, ekonomik güvenlik ve kültürel güvenlidir. (Huysmans, 2000, s. 758; Mandacı ve Özerim, 2013, s. 111).

Güvenlik temalarından birisi olan ulusal güvenlik, devletin güvenliğini temsil etmektedir. Buna göre, ilgili ülke yoğun göçlerden etkilenmiş ve göç, devletin güvenliğine bir tehdit olarak inşa edilmiştir. Yoğun ve kontrolsüz göçlerin arttığı dönemlerde devletler, durumu ulusal güvenliğe bir tehdit olarak nitelendirmekte ve çoğu zaman söylemler aracılığıyla göçü güvenlikleştirmektedir. Güvenlikleştirme, göç alan ülkelerde göçün siyasi, ekonomik ya da sosyal bir güvenlik tehdidi olarak gösterilmesi aracılığıyla yapılırken bunun sonucunda toplumlarda yabancı korkusu ve ırkçılık artmaktadır (Kaygusuz, 2021, s. 68).

Ulusal güvenlik, genel anlamda geniş kapsamlı bir ifade olurken içerisinde sınır güvenliği ve terörü de barındırmaktadır. Göç alan, göç veren ve transit bir ülke olan Türkiye’de göçün güvenlikleştirilmesindeki en önemli güvenlik temasının

ulusal güvenlik olduğunu söylemek mümkündür. Buna örnek olarak İran-Irak Savaşı sonrasında Türkiye'ye yoğun göçlerin yaşanması verilebilir.

İran- Irak Savaşı'nın 1988 yılında sona ermesinin ardından Irak birlikleri, Türk sınırlarına yakın yerlerdeki Iraklı Kürtlere baskı yapmıştır. Baskılara dayanamayan binlerce Kürt, Türkiye ve İran sınırlarına akın etmiştir. Türk Hükümeti başlangıçta sınırları kapatmıştır. Yıllardır PKK ile mücadelesi sebebiyle Türk kamuoyunun Kürtlere karşı negatif tutumu ve gelen Kürtlerin ekonomik sorunlara yol açacağı düşüncesi bu kararın alınmasında etkili olmuştur. Sınır kapılarının kapatılmasındaki diğer önemli etken ise, Kürtlerle beraber PKK'lıların da ülke içine sızacağı endişesidir. Ancak uluslararası baskıların da artmasıyla Türkiye bu politikasından vazgeçerek kapıları açmıştır (Fırat ve Kürkçüoğlu, 2015, s. 138). Bu karar başlangıçta siyasi partiler ve medya tarafından da kabul görmüştür. Baskılar sebebiyle ülkesini terk ederek Türkiye'ye sığınan Kürtler, insancıl bir yaklaşımla karşılanmıştır.

O dönemde, Özal Hükümeti'nin Irak'tan gelen Kürtlere yönelik tutumu olumlu olsa da bu durum askeri elitler tarafından bir güvenlik tehditi olarak algılanmıştır. Bunun sebebi ise gelen kişilerin PKK ile bir bağlantısının olacağı düşüncesidir. Örneğin, 1988 yılının eylül ayında kapıların açılmasından sonra dönemin Asayiş Kolordu Komutanı Hulusi Sayın bir açıklamasında herhangi bir PKK sızmasına karşı Türkiye'ye giriş yapan kişilere yönelik soruşturma yapıldığını ve bu doğrultuda güvenlik önlemlerinin alındığını ifade etmiştir. Bu sebeple sığınmacılara sıkı aramalar yapılmış ve bu kişiler 'geçici misafir' olarak kabul edilmiştir (Öztiğ, 2016). Güvenikleştirme, askeri tedbirlerin sıkılaştırılmasıyla gerçekleşmiştir.

Göç konusu, sıklıkla terörizmle ilişkilendirilmesi sebebiyle ulusal güvenlik kapsamına girmektedir. Bu duruma en iyi örnek Suriye krizi sonrasında yaşanan zorunlu kitlesel göçler ve etkileri verilebilir. 2011 yılında Suriye'de başlayan iç karışıklıkların savaşa dönmesi sebebiyle milyonlarca insan ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. Suriye'nin sınır komşusu Türkiye ise bu durumdan en çok etkilenen ülke olmuştur. Başlangıçta açık kapı politikası benimseyen Türkiye, zamanla politikasında değişikliğe gitmiştir. Geçici koruma kapsamına alınan Suriyeli sayısı günümüzde 3 milyondan fazladır.

Suriye’de yaşanan iç savaş sebebiyle denetimin yetersiz olması, PKK ve diğer terör örgütlerinin faaliyetlerine fırsat verirken Türkiye açısından sınır güvenliğinin sağlanmasını zorlaştırmıştır. Türkiye’nin açık kapı politikası uyguladığı süreçte bazı terör örgütü militanlarının ülkeye giriş yaptığı bilinmektedir (Ağır ve Sezik, 2015, s. 107-110). Ayrıca 2011 yılından sonra Türkiye’de artan terör olayları bu durumu desteklerken güvenlik endişesini de artırmıştır. Bu sebeple açık kapı politikasının yanı sıra, sınırlardaki kontrollerin sıkılaştırılması, gelen kişilere geçici kimlik verilmesi, suça karışan kişilerin doğrudan sınır dışı edilmesi gibi alınan önlemler devletin bu konuyu güvenlik bağlamında değerlendirdiğini göstermektedir (Bayır ve Aksu, 2020, s. 331).

2015 yılına kadar güvenlik tehdidini genel olarak ‘dışarıda’ tanımlayan ve Suriyelilere karşı iyimser bir tutum sergileyerek konuyu güvenlikdışılaştıran Türkiye, bu yıldan sonra denetimli açık kapı politikası uygulamaya başlamıştır. Artan güvenlik kaygıları, ülkeye giren kişilerin sayısının artmasıyla sorunların daha karmaşık hale gelmesi, toplumsal ve siyasal tepkiler, terör saldırıları gibi unsurlar konunun söz ve eylemlerle inşa edilerek güvenlikleştirme sürecine evrilmesine sebep olduğunu söylemek mümkündür (Bayır ve Aksu, 2020, s. 336).

Ulusal bir güvenlik meselesi haline göç, sınırların güvenliğini ve devletin bekasını tehdit ettiği konusunda endişeye sebep olmuştur. Bu doğrultuda siyasetçiler ve diğer aktörler, göçün güvenlikleştirilmesi noktasında söylem ve alınan önlemlerle sürece katkı sunmuştur. Türkiye örneğinde, terör olaylarının artması ve göçlerin yoğunlaşması sebebiyle sınır güvenliğinden endişe duyan hükümet, Suriye sınırına güvenlik duvarı örmüştür (Demirtaş, 2019, s. 5). Yasa dışı geçişlerin önlenmesi ve düzensiz göçlerin kontrol altına alınması amacıyla Suriye sınırına örülmesi planlanan 911 kilometre uzunluğundaki güvenlik duvarının 837 kilometrelik kısmı 2021 yılında tamamlanmıştır. Ancak sadece Suriye sınırına değil, Türkiye’nin doğu sınırına da güvenlik duvarı örülmüştür. Bu konuya ilişkin görüşünü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bir televizyon programında “Şu anda gerek İran kapısından gerek Irak’tan duvarlarımızı ciddi oranda yükseltiyoruz. Buralardaki yükselen duvarlar, bu düzensiz göçün ülkemize girmesini engellemek için. Tamamıyla sınırlarımız bu surlarla, bu duvarlarla örülüyor” şeklinde ifade etmiştir (Ergan, 2021).

Suriye ve Afganistan’da yaşanan gelişmeler sonucu Türkiye, düzensiz göçle mücadelesini sınır güvenliği üzerinden sürdürmüştür. Bu sebeple doğu ve güneydoğu sınırlarına bin kilometreden daha uzun olan güvenlik duvarı örmüştür. Güvenlik duvarının yanı sıra çeşitli güvenlik sistemleriyle ve keşif/gözetleme araçlarıyla sınır güvenliğini artıran Türkiye, düzensiz göçün engellenmesini amaçlamıştır (Karadağ, 2022). Özetle, ülkenin bütünlüğü, sınır güvenliği, terör gibi konuların yer aldığı ulusal güvenlik, göç konusunun güvenlikleştirilmesiyle sağlanmıştır.

Göçün güvenlikleştirilmesi, iç güvenlik teması üzerinden de yapılmaktadır. İç güvenlik, göçmenlerin, devletin iç güvenliğini ve göç alan ülkede yaşayan insanların güvenliğini tehdit ettiğine yönelik algıyı ifade etmektedir. Toplum güvenliğinin ön planda olduğu bu temada göçmenler çeşitli suçlarla ilişkilendirilmiş ve çoğu zaman potansiyel suçlular olarak görülmüştür (Mandacı ve Özerim, 2013, s. 123-124). Türkiye özelinde ise, ülkede Suriyeli sayısının artmasıyla bazı siyasi parti liderleri bu konuda çeşitli söylemlerde bulunmuştur. Siyasi elitlerin konuya ilişkin söylemleri, toplumda göçmenlere yönelik algının şekillenmesinde önemli olmuştur. Örneğin Devlet Bahçeli bir konuşmasında Suriyelilerin iç güvenliği tehdit ettiği düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir: “Suriyelilerin çıkardığı olaylar gün be gün fazlalaşmaktadır... Suriyelilerin neden olduğu sosyal uyumdaki açmazlar, sınır il ve ilçelerimizdeki asayişsizlik ve ahlaki problemler toplumsal huzurumuzu tehdit etmektedir” (Bahçeli, 2016). Suriyelilerin toplumdaki güvensizliğin sebebi olduğunu ifade eden siyasi elitler, bu durumu iç güvenliğe bir tehdit olarak algılamaktadır.

İç güvenlik temasında kamuoyunun algısı önemli bir unsurdur. Bu konuda Erdoğan yaptığı bir çalışmada, toplumda güvenlik kaygısının yüksek olmasının bir şekilde siyaseti etkileyeceğine dikkat çekmiştir. Ayrıca Türkiye’de güvenlikleştirmenin toplumdan yani tabandan kaynaklanan, aşağıdan yukarıya doğru bir süreç olduğunu ve sonraki dönemlerde bu durumun ülkede göçmenlere yönelik siyasetin değişmesine sebep olabileceğini vurgulamıştır (Erdoğan, 2020, s. 76). Dolayısıyla toplumdaki negatif algının göçün güvenlikleştirilmesinde etkili bir unsur olduğu söylenebilir.

Güvenlikleştirme sürecinde, ekonomik güvenlik teması da önemini korumaktadır. Göçün ekonomiyle ilişkisi düşünüldüğünde bu tema, göçmenlerin ekonomik güvenliğe tehdit olduğu algısı üzerine kurulmuştur. Göçmenlerin göç

ettikleri yerde yani ‘ait olmadıkları bir toplulukta’ refah sisteminden faydalandığı (Huysmans, 2000, s. 768), işgücü piyasasında yük olduğu ve bu sebeple geldikleri ülkenin ulusal ekonomisine zarar verdiği düşüncesine dayanmaktadır (İlğit ve Çetiner, 2019, s. 501). Bunun yanı sıra göçmenlerin istihdam piyasasında tehdit olarak algılanması, sosyal güvenlik yapısına zarar vermesi, göçmenlerin yasadışı olarak çalışması, doğrudan vergilendirme yapılamaması, göçmenlerin aileleriyle birlikte eğitim ve sağlık masraflarının olması, hükümetin bu kişilere bütçe ayırması gibi unsurlar göçün ekonomik güvenlik bağlamında güvenlikleştirilmesine sebep olmaktadır (Mandacı ve Özerim, 2013, s. 116).

Türkiye’de ise Suriyelilerin ekonomiye etkisi konusunda iki yaklaşım öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki, Suriyeli göçmenlerin iç pazara ve Türkiye ekonomisine olumlu katkısı üzerinedir. Suriyeli göçmenlerin bazı sektörlerde işgücü açığını kapattığı (Toğral Koca, 2016, s. 69), Suriyelilerin Türkiye’deki en büyük yabancı yatırımcı grubunu oluşturduğu (İçduygu ve Diker, 2017, s. 27) ve bu doğrultuda ekonomiye fayda sağladığı yönünde görüşler mevcuttur. Ayrıca Suriyelilerin gelişinin erkeklerin toplam istihdamı üzerinde etkisi olmadığı ancak kadın istihdamı üzerinde negatif etkisi olduğu anlaşılmıştır (Aksu, Erzan ve Kırdar, 2022, s. 19).

İkinci yaklaşım ise Suriyeli göçmenlerin işgücü piyasasına ve yerel halkın istihdamına bir tehlike olduğu konusunda güvenlikleştirilmesidir. Kayıt dışı işgücü piyasasına yönelen Suriyelilerin tarım, tekstil, inşaat gibi alanlarda ucuz işgücü sunduğu görülmektedir. Bu durum yerli işçilerde, Suriyelilerin kendi işlerini ellerinden aldığını, vergiden muaf iş yerleri kurarak ve ücretleri düşürerek sisteme zarar verdikleri algısını oluşturmaktadır (Toğral Koca, 2016, s. 68). Nitekim bazı çalışmalar (Del Carpio ve Wagner, 2015; İçduygu ve Diker, 2017; Pinedo-Caro, 2020; Aksu, Erzan ve Kırdar, 2022), Suriyeli göçmenlerin kayıt dışı piyasada yerli işçiler açısından olumsuz bir etkiye sahip olduğu yönündeki genel görüşü desteklemektedir. Suriyelilerin gelişiyile kayıt dışı piyasada bir arz şoku yaşanmış, göçmenlerin sağladığı ucuz işgücü, işverenleri yerli işçileri Suriyelilerle değiştirmeye teşvik etmiştir. Dolayısıyla Suriyelilerin kayıt dışı ekonomide yer almaya başlaması toplumsal gerilimin artmasına sebep olmuştur (İçduygu ve Diker, 2017, s. 32).

Ülkedeki Suriyeli göçmen sayısının artması ekonomik güvenliğe bir tehdit olarak görülmüş ve mesele, bazı siyasiler tarafından hedef haline getirilmiştir.

Örneğin Meral Akşener Suriyelilerin ülke ekonomisine zarar verdiğine ilişkin görüşünü partisinin grup toplantısında şu şekilde ifade etmiştir: “İş Suriyeli mültecilere gelince Türkiye’nin kaynağı çok... Suriyelilere sağlık hizmeti ilaç doğum bedava, Türk vatandaşları ise sigortasını ödeyebilirse sağlık hizmeti alıyor. Suriyelilere istediği yere dükkan açma hakkı veriliyor. Bir kuruş vergi vermiyor. Türkler iflas edince dükkanlarını Suriyeliler alıyor...” (Yeniçağ, 2018). Bir başka konuşmasında ise “...Güç bela kazandığı ekmeğini ülkeye kontrolsüzce sokulan milyonlarca sığınmacıyla paylaşmaktan artık bıktı” ifadesini kullanmıştır (Akşener, 2022). Bunun gibi söylemler, ekonomik güvenlik teması çerçevesinde göçün güvenlikleştirilmesine katkı sunmaktadır.

Ekonomik güvenlik temasıyla yakından ilişkili olan son tema ise kültürel güvenlik temasıdır. Kültürel güvenlik teması, Kopenhag Okulu’nun ortaya koyduğu sektörel güvenlik yaklaşımında toplumsal güvenlik bağlamında değerlendirilmektedir. Nitekim Kopenhag Okulu, özellikle göçün güvenlikleştirilmesi konusunu toplumsal güvenlik içinde ele almaktadır (Küçük, 2021, s. 7). Toplumsal güvenlik “bir topluluğun kimliğine yönelik algılanan bir tehdide karşı savunulması” olarak tanımlanmaktadır (Waewer, 2008, 153). Bu doğrultuda göçmenler, göç ettikleri toplumun kimliğine ve kültürel yapısına bir tehdit olarak algılanırken göçmenlerin toplumun homojen yapısına zarar vereceği düşüncesi oluşturulmaktadır (Mandacı ve Özerim, 2013, s. 119).

Göç, toplumsal güvenliğe tehdit olduğu düşünülen konuların başında gelmektedir. Göçün toplumun kültür ve yapısına zarar verdiği yönündeki görüş şu şekilde açıklanmaktadır: “X halkı, Y halkı tarafından istila edilmekte veya o halk yüzünden özelliklerini kaybetmektedir; X topluluğu eskisi gibi varolmayacaktır, çünkü nüfusu diğerleri oluşturacaktır. X kimliği, nüfusun yapısındaki değişim nedeniyle farklılaşmaktadır” (Buzan, Waever ve Wilde, 1998, s. 121; Waever 2008, s. 158). Bu sebeple göç, toplumsal homojenliği azaltan ve ulusal geleneğe zarar veren temel faktörlerden birisi olarak tanımlanmaktadır (Huysmans, 2000, s. 758).

Kültürel güvenlik temasına göre göç, ev sahibi halkın etnik, kültürel, dilsel ve dinsel yapısını değiştirerek toplumsal kimliğe ve kültüre tehdit oluşturmaktadır. Göçlerin yoğun ve kitlesel halde gerçekleşmesi mevcut toplumun kendi dokusunu yeniden üretme kabiliyetini tehdit ederek kültürün zamanla yok olması riskini

taşımaktadır (Buzan, 1991, s. 447). Dolayısıyla göçün güvenlikleştirilmesi, ‘istila’, ‘diğerleri’, ‘kimlik’ gibi unsurları içinde barındıran söylemler aracılığıyla yapılmaktadır (Mandacı ve Özerim, 2013, s. 108).

Türkiye’de son yıllarda artan düzensiz göçler diğer güvenlik temalarının yanı sıra kültürel güvenlik üzerinden değerlendirilmiştir. Bu konuya ilişkin bir röportajda Devlet Bahçeli “Düzensiz göç, adı konmamış bir istiladır, demografik yapımıza kumpastır. Küresel ve bölgesel güçlerin bu düzensiz göçteki parmak izlerini iyi araştırmak gerekmektedir.” ifadesini kullanırken devamında ise ülkedeki Suriyeliler ile ilgili olarak “...Ülke olarak demografik istikbalimizi düşünmek zorundayız. Nüfus istiklalimizi korumak mecburiyetindeyiz. Önümüzdeki 50 yıl, 100 yıl için demografik bir projeksiyon hazırlanmalıdır. Gelecekte nüfusun bileşenleri nasıl olacak? Anadolu coğrafyasındaki demografik dağılımın içeriği nasıl şekillenecek? Suriyeliler bize emanettir...Ama ilanihaye burada kalmaları mümkün değildir.” demiştir (Gündoğan, 2021). Seçimlerden önce Kemal Kılıçdaroğlu ise “...Sınırlar neden korunmuyor. 3 milyon 600 bin Suriyelinin bizim ülkemizde ne işi var. Neden çaba harcamadınız. Al sığınmacıların hepsini Saray’a yerleştir kardeşim. Hatay’ın nüfusu değişecek. Bizim çocuklarımız iş bulamıyor. Suriyeli kardeşlerimizi en geç 2 yıl içerisinde, ırkçılık yapmadan, kendi ülkelerine göndereceğiz...” ifadelerini kullanmıştır (NTV, 2023). Söylemler dikkate alındığında toplumun demografik yapısı, korunması gereken referans nesnesi haline gelirken düzensiz göçün demografik yapıya zarar verdiği algısı inşa edilerek acil önlem alınmasının gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Göçün güvenlikleştirilmesi, güvenlik temaları bağlamında değerlendirildiğinde bazı olay ya da durumların süreci kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Bu açıdan Kopenhag Okulu’na göre güvenlikleştirme sürecinde bazı kolaylaştırıcı koşullar bulunmaktadır. Bunlar iç (dilsel) ve dış (toplumsal) koşullardır. İç koşul, güvenlikleştirici aktörün söylemlerinde kullandığı dili ifade ederken dış koşul ise toplumun içinde bulunduğu durumdur (Baysal ve Lüleci, 2015: 82-83). Türkiye özelinde göçün güvenlikleştirilmesinde kolaylaştırıcı dış koşul ise düzensiz göçlerde yaşanan yoğun artıştır. Ülkeye son yıllarda yapılan düzensiz göçlerin artması Türkiye’de bu göçlere yönelik negatif söylemlerin artmasına ve olağanüstü tedbirlerin alınmasına zemin hazırlamıştır.

Güvenikleştirme süreçlerinde medyanın, yerel yönetimlerin ya da siyasi partilerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Toplumda göçmenlere yönelik negatif algının medya tarafından şekillendirilmesi, bazı yerel yönetimlerin göçmenler aleyhindeki tutumu, göçmenlerin ülkenin değerlerini olumsuz yönde etkilediği düşüncesi güvenikleştirmeyi hızlandırmaktadır (Mavi, 2022, s. 263). Medyada yer alan göç, göçmen, sığınmacı ve mülteci karşıtı söylemler güvenikleştirmeyi kolaylaştırırken toplumdaki algının değişmesinde etkili olmaktadır.

Türkiye’de özellikle son yıllarda artan düzensiz göçler, medyada çeşitli şekillerde yer bulmuştur. Göç ve göçün etkilerine ilişkin gazete, internet, sosyal medya gibi mecralarda yer alan haber ve içerikler toplumun algısına yön verirken güvenikleştirme sürecinde etkili olmuştur. Örneğin, “Suriyeliler akın etti kiralalar %30 yükseldi” (Çaylak, 2013), “Kayıt dışı Suriyeli çalışanlar işsizliği çift haneye taşıdı” (Hürriyet, 2015), “Misafirler (!) suç makinesi gibi” (Ertürk, 2016), “Zeytinburnu ‘Afganburnu’na Dönüştü” (Jones, 2021) gibi negatif söylemler içeren haberler toplumsal kaygıyı artırırken toplumdaki algının olumsuz yönde şekillenmesine zemin hazırlamıştır.

Nitekim söz edimleri, göçün güvenikleştirilmesindeki en önemli adımlardan birisidir. Bunun sebebi ise göçün toplumlar için bir tehdit unsuru olarak gösterilmesinin söylemler aracılığıyla olmasıdır. Örneğin, göçmen hareketliliğinin yasa dışı faaliyetler kapsamında ifade edilmesi ve toplumdaki bazı suçların bu yabancılarla ilişkilendirilmesi göçün güvenikleştirilmesini beraberinde getirmiştir (Çıtak, 2020, s.8). Medyada yer alan negatif söylemler de bu bağlamda önemli rol oynamaktadır.

Suriye krizi başta olmak üzere son yıllarda düzensiz göçlerde yaşanan artış sebebiyle Türkiye’de karar alıcılar tarafından göçmenlerin geri gönderilmesi vurgusu yapılmaktadır. Örneğin eski dışişleri bakanı Mevlüt Çavuşoğlu bir konuşmasında “...Bir plan çerçevesinde Suriyelileri göndereceğiz. Bizim seçim gündemimizin öncesinde de bu vardı, şimdi de var. Yeni göçmenlerin gelmemesi için yeni tedbirlerimizi aldık. Sınırın diğer tarafındaki mevcudiyetimiz nedeniyle göç baskısı azaldı. Terörden arındırılan yerlere göçmenlerin bir kısmı gönderildi. Geri gönderilecek göçmenler için altyapı hazırlanıyor...” ifadelerini kullanmıştır (Hürriyet, 2023). Yine düzensiz göçle mücadeleye ilişkin olarak İstanbul

Valisi Davut Gül katıldığı bir toplantıda şunları söylemiştir: “Kısa süre içinde düzensiz göç İstanbul'un gündeminden çıkacak. Suça karışan her yabancıyı gözünün yaşına bakmadan sınır dışı edeceğiz” (Sputnik, 2023). Siyasi karar alıcılarının söylemleri dikkate alındığında geri gönderme stratejisinin benimsendiği ve düzensiz göçle mücadele hususunda çeşitli adımların atıldığı veya atılacağını söylemek mümkündür.

Sonuç olarak Türkiye’de Suriyelilere veya diğer göçmenlere karşı güvenlikleştirici söylemler çoğunlukla siyasi elitler tarafından yapılmaktadır. Ancak medyada yer alan negatif söylemler de güvenlikleştirme sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu doğrultuda söylemler aracılığıyla inşa edilen tehdit algısı acil ve olağanüstü önlemlerin alınmasını zorunlu kılarken toplumun ikna edilmesiyle bu önlemlerin alınması meşrulaştırılmaktadır. Türkiye’de göçün güvenlikleştirilmesi güvenlik temaları üzerinden değerlendirildiğinde hükümetin göç konusunu özellikle ulusal güvenlik teması ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Hem karar alıcılarının söylemleri hem de alınan istisnai önlemler (sınırlara güvenlik duvarı örülmesi vb.) bu durumu desteklemektedir. Öte yandan diğer güvenlik temalarında ise bazı muhalefet parti liderlerinin söylemleri ön plana çıkmaktadır. Güvenlikleştirici söylemler göç konusunun ülke bütünlüğüne ve topluma zarar verdiği algısını oluşturmaktadır.

4.2. Tayland

Günümüzde göç, devletlerin güvenlik meselelerinden birisi haline gelmiştir. Göç konusunun güvenlik alanına taşınması güvenlikleştirme sürecini beraberinde getirmiştir. Güvenlikleştirme, göçün ev sahibi ülkenin güvenliğine ve toplumuna ciddi bir tehdit olarak söylemler yoluyla inşa edilmesiyle başlamaktadır. Hedef kitle, genellikle toplumlar, meselenin istisnai ve acil önlemler gerektirdiğine ikna edilerek olağanüstü önlemlerin alınması meşrulaştırılır. Normal politik süreçlerin dışında alınan yeni önlemler ile güvenlikleştirme tamamlanmış olur. Devletler zaman zaman göçü güvenlikleştirmiş ve bu doğrultuda çeşitli adımlar atmıştır. Güneydoğu Asya ülkelerinden birisi olan Tayland da göçü güvenlikleştirirken ciddi önlemler almıştır.

Geçtiğimiz yüzyılda Tayland, yoğun ve kitlesel göç hareketlerinin merkezi olmuştur. 20. yüzyılın başlarından itibaren özellikle Çin ve Vietnam’dan gelen göçmenler için güvenli bir sığınak haline gelen Tayland, 2. Dünya Savaşı’ndan sonra Hindişin bölgesinde yaşanan istikrarsızlıklardan büyük ölçüde etkilenmiştir. Uzun

yıllar süren Hindiçin Savaşları Tayland'ın Vietnam, Laos, Kamboçya gibi ülkelerden yoğun göçler almasına sebep olmuştur. 1980'li yıllar itibariyle, Tayland'ın sınır komşusu olan Myanmar'da etnik gruplar ve hükümet arasındaki çatışmaların artması yeni göç dalgalarının yaşanmasına zemin hazırlamıştır. Çatışmalardan kaçan on binlerce Myanmarlı sınırı geçerek Tayland'a sığınmıştır. Tayland-Myanmar sınırındaki kamplara yerleştirilen mülteciler günümüzde de bu kamplarda kalmaya devam etmektedir.

Bölgedeki istikrasızlıklar ve savaşlar sebebiyle yoğun göç akınlarıyla karşılaşan Tayland, bu göçlerin ülkenin çıkarlarına ve bütünlüğüne zarar vereceği düşüncesiyle zaman zaman güvenlikleştirici adımlar atmıştır. Genellikle karar alıcıların söylemleriyle şekillenen bu adımlar istisnai ve acil önlemleri kapsamaktadır. Bu doğrultuda Tayland'da göçün güvenlikleştirilmesi dört güvenlik teması üzerinden incelenebilir. Bu temalar, ulusal güvenlik, iç güvenlik, ekonomik güvenlik ve kültürel güveniktir. (Huysmans, 2000, s. 758; Mandacı ve Özerim, 2013, s. 111).

Ulusal güvenlik, devletlerin göçün güvenlikleştirilmesi hususunda en sık başvurduğu güvenlik temasıdır. Terörizmin ve mikro milliyetçiliğin artması, göçün sınır güvenliği ve daha ötesinde ulusal güvenlikle ilişkilendirilmesine sebep olurken kontrol mekanizmasının da sıkışmasını beraberinde getirmiştir (Gök, 2016, s. 72). Tayland örneğinde de bu durum geçerli olmuştur. Düzensiz ve yasa dışı göçler Tayland hükümeti tarafından ulusal güvenliğe tehdit olarak algılanmıştır.

Tayland geçtiğimiz yüzyılda hem Hindiçin Savaşları hem de en uzun kara sınırı komşusu Myanmar'da yaşanan kriz sebebiyle yüz binlerce göçmene ev sahipliği yapmıştır. Bu süreçte sınır güvenliği Tayland için önemli bir ulusal güvenlik meselesi haline gelmiştir. Dolayısıyla göç yönetiminde zaman zaman değişikliğe giden Tayland, çoğunlukla denetimlerini sıkılaştırmıştır. Örneğin 1975-1979 yılları arasında Tayland, Hindiçin'den gelen mültecilere yönelik oldukça kısıtlayıcı politikalar uygulamıştır. Bu bağlamda hükümetin amacı gelen kişileri en kısa sürede Tayland dışına geri göndermek ve bunun uygulanamadığı durumlarda ise bu kişileri kamplarda alıkoymaktı. Nitekim Hindiçinliler'e karşı sert bir tutum benimseyen hükümet, Vietnam'dan tekne ile gelen insanları da reddetmiştir (Chantavanich ve Rabe, 1990, s. 69).

Bilindiği gibi söylem yoluyla inşa edilen dış tehditi önlemek ve referans nesnesinin korunabilmesi amacıyla bazı kural dışı önlemler alınabilmektedir. Örnek olarak göçmenlerin idari gözetim altına alınması, usulsüz sınır dışı edilme, göçmenlere yönelik orantısız güç kullanımı gibi uygulamalar verilebilir. Böylece kural dışı uygulamaların meşrulaştırılması söz konusu olmaktadır (Gökalp Aras, 2014, s. 73).

Tayland örneğinde ise 1979 yılında 40 binden fazla Kamboçyalı ülkesine geri gönderilmiştir. Bu uygulama uluslararası endişe ve tepkileri beraberinde getirmiştir. O dönemin Tayland Başbakanı Kriangsak konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir: “Kamboçyalı mülteciler, gerçek mülteci olmadıkları ve kendi ülkelerinden zorla çıkarıldıkları için ülkelerine geri gönderildiler. Üçüncü ülkelerin onları yeniden yerleşim için almasına güvenemeyeceği için, Tayland için tek çözüm yolu ülkesine geri göndermek olmuştur” (Frost, 1980, s. 364-365). Başbakanın konuşması dikkate alındığında 40 binden fazla mültecinin geri gönderilmesinin ulusal ve uluslararası mecralarda meşrulaştırılabilmesi için Kamboçyalılar’ın gerçek mülteci olmadığı ilan edilmiştir.

Aynı yıl içerisinde Tayland, uluslararası tepkilerin de artmasıyla politika değişikliğine giderek kapılarını açmıştır. Ancak bu politika da uzun sürmemiş yerini ‘insani caydırıcılık’ politikası almıştır. Tayland sınırı yeni gelenlere kapatılırken Hındiçinliler’in Tayland’a geçmesi için yapılan teşvikler ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca yeni gelenlerin yeniden yerleştirilmesi iptal edilmiş ve o süreçte ülkeye girmeyi başaranlar Tayland-Kamboçya sınırında sıkı denetimli kapalı kamplara gönderilmiştir (Chantavanich ve Rabe, 1990, s. 70). Bu uygulamalar daha önce uygulanan politikaların tam tersi niteliğinde olmuştur. 1991 yılında ise Kamboçyalı mülteciler Kamboçya, Tayland ve BMMYK arasında imzalanan bir anlaşmayla barışçıl bir şekilde ülkelerine geri gönderilmiştir (Al Imran, 2022, s. 996).

Tayland 1980’li yıllar itibariyle Hındiçin’den gelen mültecilerin yanı sıra Myanmar’daki etnik gruplar ve hükümet arasındaki çatışmalardan kaçarak ülkeye sığınan Myanmarlı etnik gruplara da ev sahipliği yapmıştır. Sığınmacı sayısının 100 bini geçtiği 1990’lı yıllarda Tayland, Myanmar ordusunun sınırda kontrolü ele geçirmesiyle önlemlerini artırmıştır. Kendi sınır güvenliğinden endişelenen Tayland,

sınır boyunca yer alan 35 kampı birleştirmiş ve bu kampların kontrolünü sıkılaştırmıştır (Cottrell, 2015, s. 32).

Myanmar’da yaşanan çatışmalar sebebiyle kaçarak sınırı geçmeye çalışan etnik gruplardan biri olan Rohingya’lar, Tayland hükümeti tarafından ulusal güvenliğe tehdit olarak görülmüştür. İnsan Hakları İzleme Örgütü, yayınladığı bir raporda Tayland Kraliyet Donanması Komutanı’nın Müslüman Rohingya’ları yakından izlediklerini, Rohingya’ların düzgün işlerde çalışmaya değil isyancılara yardım etmeye geldiklerini, bu kişilerin şiddet içeren geçmişe sahip olduğunu, para karşılığında her şeyi yapmaya ve bu doğrultuda emir almaya hazır olan paralı askerlerden oluştuğunu aktarmıştır (Human Rights Watch, 2009). Güvenlikleştirme, üst düzey yetkilinin (güvenlikleştirici aktör) Rohingya’ları para için her şeyi yapabilecek şiddet yanlısı askerler olduğunu ileri sürerek, Tayland ulusal güvenliğine (referans nesnesi) tehdit olacağının kurgulanması ve bu doğrultuda Rohingya’ların yakından izlenmesi meşrulaştırılarak gerçekleşmiştir.

Göçün terörizmle ilişkilendirilmesi ve göçmen bireylerin potansiyel bir tehlike olarak görülmesi güvensizlik ve kontrol eksikliğinden kaynaklanırken, belirli bölgelerden gelen göçmenler için kapsamlı yasaklar önermek kolaylaşmaktadır (Collyer, 2006, s. 261). Örneğin, Rohingya’lar ile güney Tayland’daki Müslüman ayrılıkçı militanlar arasındaki bağ iddiası, kolluk kuvvetlerinin Rohingya’lara yönelik gözlem ve denetimini sıkılaştırmıştır (Yesmin, 2016, s. 89). Buna ilişkin olarak Tayland eski başbakanı Samak Sundaravej 2008 yılında yaptığı bir konuşmasında Rohingya’ları ‘ıssız bir adaya’ göndermekle tehdit etmiştir (Mathieson, 2009, s. 91). Yine eski başbakan, Rohingya’lara ilişkin “Akını durdurmak için onları zor bir yerde tutmalıyız. Peşinden gidecek olanlar, içeri gizlice girmemeleri için buradaki hayatın zor olacağını bilmeleri gerekecek.” ifadelerini kullanmıştır (Brees, 2010, s. 37). Güvenlikleştirici adımların eski başbakanın söylemleri doğrultusunda atıldığı söylenebilir.

Tayland’ın bazı anlaşmalara taraf olmaması ve göç yönetimine yönelik bazı adımları atmamasının sebebinin konuyu doğrudan ulusal güvenlikle ilişkilendirmesi ve ilerici bir adımın ülkelerinden kaçanlar için bir çekme faktörü olacağı düşüncesidir (Kangkun, 2023). Örneğin 2013 yılında Tayland Genel Kurmay Başkanı Prayuth Chan-ocha konuyla ilgili olarak “Onlara uygun yardımı bulmalıyız

ama bunu güvenlik açısından da düşünmeliyiz. Onları içeri alırsak, uzun vadeli sorunlara neden olabilir.” ifadelerini kullanırken bunun yanı sıra “Ne kadar uzun süre kalmalarına izin verilirse, sayı o kadar artacaktır. Rohingya’lar, anavatanlarında (Myanmar) sorun (şiddetli zulüm) devam ettiği sürece buraya gelmeye devam edecek.” demiştir (Nanuam ve Harai, 2013). O dönemin genel kurmay başkanı, Rohingya meselesini insani bir durum olarak değil, ülkenin güvenliğiyle yakından ilişkili bir konu olarak değerlendirmiştir.

Tayland’ın göç yönetimindeki tutumu çoğu zaman insani caydırıcılık, geri itme gibi sert uygulamaları içermiştir. Örneğin, Myanmar’dan gelen Rohingya’ları ülkeye doğrudan tehdit olarak algılayan Tayland, bu kişilere yönelik uygulamalar noktasında daha kısıtlayıcı olmuştur. Bir dönem yeni Rohingya sığınmacılarının ülkeye gelmesini caydırmayı amaçlayan Tayland ordusu, deniz yoluyla ulaşmaya çalışan Rohingya’ları bir süreliğine uzak bir adada tuttuğu ve bu kişileri daha sonra uluslararası sulara bıraktığı bir politika uygulamıştır. Can kayıplarına yol açan bu uygulama Abhisit hükümeti tarafından askıya alınırken yerine sınır dışı etme ve gözaltında tutma programı uygulanmıştır (Chambers, 2015).

Göçmenlere yönelik uygulamalar üst düzey yetkililerin söylemleri doğrultusunda şekillenmektedir. 2013 yılında Tayland Ulusal Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Paradorn Pattanathabutr Rohingya’lar ile ilgili “Tayland donanması bundan böyle onlara karşı daha katı olacak ve artık karaya çıkmalarına izin vermeyecek.” ifadesini kullanmıştır (Bangkok Post, 2013). Güvenlikleştirme, korunması gereken referans nesnesi olan Tayland güvenliğinin, güvenlikleştirici aktörün konuyla ilgili olarak daha sıkı önlemlerin alacağını söylemler ile ifade etmesiyle yapılmıştır.

İnsani krizin devam ettiği Myanmar’da çatışmalar sonucunda birçok insan yerinden edilirken Tayland sınırından ülkeye girişler devam etmiştir. Örneğin, 2021 yılında Myanmar ordusunun Karenler’e yönelik yaptığı hava saldırısı sonrasında gelen yaklaşık 2 bin sivilin Tayland tarafından zorla geri gönderildiği iddia edilmiştir. Konuya ilişkin olarak Tayland dışişleri bakanlığı sözcüsü “Tayland yetkilileri, gelişen durumu ve sahadaki ihtiyaçları değerlendirirken Tayland tarafındakilerle ilgilenmeye devam edecek” ifadelerini kullanarak iddiaların doğru olmadığını belirtirken o bölgenin şefi ise yerel toplantıda “Tüm kurumlar Ulusal

Güvenlik Konseyi'nin politikasını takip etmeli, yani kaçanları engellemeli ve onları sınır boyunca tutmalıyız” demiştir (Wongcha-um ve Thepgumpanat, 2021). Yerel yönetim, kaçanların engellenmesinin bir zorunluluk olduğunu vurgulamıştır.

Yerel yönetimden farklı olarak Tayland Başbakanı Prayut Chan-ocha, gelen sivillere ilişkin “Tayland onları geri çevirmeyecek... Başları belaya girdiğinde ülkemize girişlerini engellemeyeceğiz. Ancak bu onları kollarımızı açarak içeri alma niyetimizi beyan edeceğimiz anlamına gelmiyor.” ifadelerini kullanmıştır (Boyle, 2021). Tayland hükümeti, Myanmar’dan gelen kişilere yönelik negatif tutumunu bir ölçüde değiştirse de genel politikasında doğrudan bir değişiklik olmadığı söylenebilir.

Uzun yıllardır Hindîçin bölgesinde ve Myanmar’da yaşanan istikrarsızlık, çatışma, savaş gibi gelişmeler, Tayland’ı farklı boyutlarda etkilemiştir. Bölgedeki ciddi sorunlar, özellikle insani krizlerin yaşanmasına yol açmıştır. Siviller, kitleler halinde ülkelerini terk etmiş ve sınır komşu Tayland’a sığınmıştır. Tayland ise bu göçleri genellikle ülkenin ulusal güvenliğine bir tehdit olarak değerlendirmiştir. Dolayısıyla Tayland, göçü ulusal güvenlik bağlamında güvenlikleştirmiş, sınır güvenliğini sağlamak ve yeni girişlerin önlenmesi için denetimleri artırarak kısıtlayıcı politikalar uygulamıştır.

Güvenlik temalarından birisi olan ekonomik güvenlik ise göçün ev sahibi toplum üzerindeki ekonomiye ilişkin etkisini ifade etmektedir. Göçlerin ekonomiyi doğrudan etkilediği düşünülürse, genellikle göçmenlerin göç ettikleri ülkelerdeki işgücü piyasasına bir tehdit olduğu algısı hakimdir. Yeni gelenlerin o ülkedeki iş olanaklarını azaltacağı düşüncesi ön plana çıkmaktadır. Bu sebeple ülkelerin ekonomik güvenlik kaygıları, göçün güvenlikleştirilmesinde etkili olmuştur.

Tayland ülke ekonomisinde göçmen işçilerin yerinin oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Özellikle Myanmar’dan gelen göçmen işçiler Tayland ekonomisi için önemli bir bileşen olsa da Tayland hükümeti onları ulusal güvenliğe bir tehdit olarak algılamıştır. Göçmen işçilerin yerel halkın işlerini ellerinden alacağı ve ülkeye kalıcı bir yük olacağını endişesi hükümetin göç politikasına yön vermiştir (Jirattikorn, 2015, s. 1). Örneğin 2014 yılında Tayland’da askeri yönetimin iktidara gelmesinin ardından yasa dışı göçmen işçiler ile ilgili bazı kararlar alınmıştır.

2014 yılında iktidara gelen Prayut Chan-ocha'nın başkanlığındaki Ulusal Barış ve Düzen Konseyi (*National Council for Peace and Order- NCPO*), göreve gelmesinden kısa bir süre sonra 'düzgün' bir toplumun inşa edilebilmesi için 'çevre temizliği' misyonunu yürütecek Göçmen Sorunlarını Çözme Komitesi kurmuştur (Thame, 2014). Konuya ilişkin olarak Tayland ordusu sözcüsü Sirichan Ngathong "Kaçak işçileri bir tehdit olarak görüyoruz çünkü sayıları çok fazla ve bunlarla başa çıkmak için net bir önlem yok, bu da sosyal sorunlara yol açabilir." ifadesini kullanmış ve kaçak göçmen işçilerin "tutuklanacağını ve sınır dışı edileceğini" söylemiştir (The Straits Times, 2014). Güvenlikleştirme, yetkili kişinin yasadışı göçmen işçilerin ülkenin güvenliğine tehdit olduğunu, daha sonra sorunlara yol açabileceğini ileri sürmesi ve bu doğrultuda olağanüstü önlemler (tutuklama ve sınır dışı etme) alınacağını vurgulamasıyla gerçekleşmiştir. Nitekim baskı ve olası kötü muameleye ilişkin söylentiler kısa bir süre içinde 100 binden fazla Kamboçyalı göçmenin ülkeyi terk etmesine sebep olmuştur (Thame, 2014).

Tayland hükümeti, göçmenlerin yerel halkın iş olanaklarını elinden alacağı gerekçesiyle göçü güvenlikleştirmiştir. Örneğin 2015 yılında Tayland Başbakanı Prayuth Chan-ocha, bir toplantıda ülkesinin göçmenler için yeterli kaynağının olmadığını söylemiştir. Rohingya'ların Tayland'a yönelmesi konusunda "Sayıları çok fazla olduğu için onlara düzgün bir şekilde bakamıyoruz. Onları nereye koyacağız? ...Şu anda onlara kalabilecekleri bir yer bulmak zorundayız. Gelecekte çok daha fazlası gelirse, bu bir soruna neden olacaktır. Taylandlıların işlerini ve geçim kaynaklarını çalacaklar." ifadelerini kullanmıştır (Reuters, 2015). Göçün ekonomik güvenlik teması çerçevesinde güvenlikleştirilmesi genellikle göçmenlerin yerel halkın iş olanaklarını azaltacağı algısı üzerinden gerçekleşmiştir.

Güvenlikleştirme sürecinde iç güvenlik, güvenlik temalarından birisidir. İç güvenlik, ülkenin ve yerel halkın güvenliğini ifade etmektedir. Göçmenler genellikle geldikleri ülkenin toplumuna tehdit olarak algılanmış ve potansiyel suçlular olarak görülmüştür. Tayland örneğinde ise 2014 yılında iktidara gelen askeri yönetim göçmenleri iç güvenliğe tehdit olarak görmüştür. Göçmenleri sosyal sorunların kaynağı olarak gören yönetim bu kişileri aynı zamanda suç, uyuşturucu ve bulaşıcı hastalıklar gibi sorunlarla ilişkilendirmiş ve sosyal istikrarı bozan gruplar olarak görmüştür. Bu sebeple göçmenler sınır bölgelerde tutulmak istenmiş ve başkentten

uzak tutulmaya çalışılmıştır (Thame, 2014). Göçün güvenlikleştirilmesi, göçmenlerin toplum huzuruna ve güvenliğine tehdit olduğu algısı üzerinden şekillenmiştir.

Göçün güvenlikleştirilmesi kültürel güvenlik üzerinden de gerçekleşmektedir. Göç, ulusal topluluğun bekası için iç ve dış tehlike olarak tanımlanırken, göçmenler ise söylemler yoluyla toplumsal dokunun yeniden üretimi için tehlikeli yabancılar olarak toplumun normal dokusundan dışlanır. Böylece söylem, siyasi topluluğun geleceğini göçten yana ya da aleyhte bir seçim olarak çerçevelendirir (Huysmans, 2000, s. 758). Tayland örneğinde de bu durum geçerli olmuştur.

Göçmenler araçsallaştırılarak devletin ve toplumun kimliğine zarar vereceği algısı söylemler aracılığıyla dile getirilmektedir (Demirtaş, 2019, s. 2). Örneğin 2019 yılında Başbakan Prayuth Chan-ocha ülkeye gelen Rohingyalar ile ilgili “Rohingyalar hakkında konuşurken, onlara sempati duyuyorum. Ancak onların görünüşleri bizden çok farklı. Tayland'da bu insanlardan daha fazla olmasını kabul edebiliyorsanız, bu size kalmış bir şey.” demiştir (Phasuk, 2019). Söylemler dikkate alındığında Başbakan, Rohingyalar ve Taylandlılar'ın birbirinden tamamen farklı olduğunu vurgulamış ve biz-öteki ayrımı üzerinden söylemini tamamlamıştır. Dolayısıyla göçün güvenlikleştirilmesi, göçmenlerin toplumsal homojenliğe ve yerel kültüre zarar vereceği algısı üzerinden gerçekleşmektedir.

Göçün güvenlikleştirilmesi, güvenlik temaları üzerinden değerlendirildiğinde siyasi elitlerin ve hükümet yetkililerinin söylemleri ön plandadır. Bu bağlamda, muhalefet siyasi parti liderleri de güvenlikleştirme süreçlerinde etkili olmaktadır. Tayland örneğinde ise muhalefet partiler, iktidarın göç politikalarını eleştirmiştir. Mayıs 2023 seçimleri öncesinde Pheu Thai Partisi'nden Chaturon Chaisang, partisinin göçmenlere ve mültecilere yönelik evrensel değerlere ve Birleşmiş Milletler tüzüğüne uygun politikası olduğundan bahsetmiş ve iktidarın sığınmacılara kötü davrandığını iddia etmiştir. Move Forward Partisi'nden Chonticha Jaengraew ise partisinin Tayland'ı 1951 Cenevre Sözleşmesini imzalamaya zorlayacağını ve konuyu güvenlikten çok insan hakları açısından değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Fair Partisi'nden Kannavee Suebsang ise partisinin düzensiz göçmenleri güvenliğe tehdit olarak değil insani bir mesele olarak gördüğünü ifade etmiştir (Thai PBS World, 2023). Bu bağlamda, Tayland'daki siyasi partilerin göç ve göçmenlere yönelik güvenlik dışılaştırıcı adımlar attığını söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, diğer ülkeler gibi Tayland da zaman zaman göçü güvenlikleştirmiştir. Göçü güvenlikleştiren söylemler ise genellikle siyasi karar alıcılar tarafından yapılmıştır. Göçün referans nesnesine (ülke, toplum, ekonomi vb.) tehdit olduğu algısı söylemlerle inşa edilmiş, acil ve olağanüstü önlemler alınabilmesi için hedef kitle (genellikle toplum) ikna edilerek alınacak önlemler meşrulaştırılmıştır. Göçün güvenlikleştirilmesi, güvenlik temaları açısından değerlendirildiğinde Tayland için ulusal güvenlik ön plandadır. Özellikle hükümet yetkililerinin söylemleri ve bu doğrultuda atılan adımlar, göçün ulusal güvenliğe tehdit olduğu düşüncesini desteklemektedir. Bunun yanı sıra diğer güvenlik temaları da Tayland için önemli olmuştur. Tayland'da göçün güvenlikleştirilmesi ekonomik, kültürel ve iç güvenlik üzerinden de gerçekleşmiştir.

5. SONUÇ

Günümüzde göç, dünya üzerindeki çoğu ülkenin gündeminde yer alan önemli konulardan birisi haline gelmiştir. Özünde yer değiştirmeyi barındıran göç, bireyleri, toplumları, devletleri doğrudan etkileyen çok boyutlu bir olgudur. Göç hareketlerinde birçok faktör etkili olurken bunların başında siyasi istikrarsızlıklar, çatışmalar, savaşlar, ekonomik ve çevresel sorunlar gelmektedir. Göç çeşitleri de bu faktörler etrafında şekillenmektedir. Göç edenlerin ve göç edilen yerlerin sosyal, ekonomik, siyasi hayatlarını etkileyen göç hareketleri, karmaşık bir yapıya sahiptir.

Disiplinlerarası bir olgu olan göç kendine farklı alanlarda yer bulmuştur. Göçün devlet, politika, güvenlik gibi konularla ilişkili olması onun Uluslararası İlişkiler disiplininde de yer almasını sağlamıştır. Bununla beraber göç, özellikle son yıllarda insani yönünün yanı sıra güvenlikle ilişkilendirilen bir konu haline gelmiştir. Güvenlik, hem göç eden kişiler hem de göç alan yerler için en önemli meselelerden birisi olmuştur. Göçlerin yoğun ve kitlesel halde yapılması göç alan ülkeler açısından bir güvenlik sorunu olarak değerlendirilmiş ve bu çerçevede adımlar atılmıştır. Dolayısıyla, özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra göçün disiplindeki ve dünya gündeminde yeri sağlamlaştırmıştır.

Soğuk Savaş'ın sona ermesi, uluslararası sistemde değişime sebep olurken dünyada yaşanan gelişmeler ve ortaya çıkan yeni sorunlar güvenlik algısının farklılaşmasına zemin hazırlamıştır. Nitekim, Soğuk Savaş'ın son dönemlerinden itibaren devlet merkezli geleneksel güvenlik anlayışının yerini devlet dışı unsurları da kapsayan daha çok birey ve toplum merkezli yeni güvenlik anlayışına bırakmaya başlaması süreci hızlandırmıştır. Tehditlerin farklılaştığı ve askeri olmayan meselelerin de söz konusu olduğu bu dönemde yeni güvenlik anlayışı çerçevesinde ortaya koyduğu yaklaşımlarla Kopenhag Okulu ön plana çıkmıştır.

Bu çalışma kapsamında Kopenhag Okulu'nun temel yaklaşımlarından birisi olan güvenlikleştirme ele alınmıştır. Güvenlikle ilgili meselelerin açıklanmasında yaygın bir şekilde kullanılan güvenlikleştirme yaklaşımı, en genel anlamıyla, herhangi bir konunun söylemlerle hayati bir tehdit olarak inşa edilmesi ve bu doğrultuda acil ve olağanüstü önlemlerin alınmasıdır. Bir meselenin yetkililer yani güvenlikleştirici aktör tarafından korunması gereken varlığa yani referans nesnesine

bir tehdit olduğunun kurgulanmasıyla hedef kitlenin ikna edilmesi, normal süreçlerin dışında alınacak sıra dışı önlemleri meşrulaştırmaktadır.

Günümüzde güvenlikleştirilen konulardan birisi de göçtür. Güvenlik alanına taşınan göç, son yıllarda devletler tarafından sıkça güvenlikleştirilmiştir. Göçün güvenlikleştirilmesi, etkisi ve sonucu itibarıyla göçün siyasi elitler tarafından gündeme taşınmasıyla başlamaktadır. Göçmenlerin siyasi, ekonomik, toplumsal, kültürel yapılara zarar verdiğiye yönelik söylemler aracılığıyla toplumlar ikna edilerek hızlı bir şekilde olağanüstü önlemlerin alınması kolaylaşmaktadır. Böylece normal siyasi sürecin dışında alınacak önlemler meşrulaştırılır. Bu doğrultuda göçün güvenlikleştirilmesi tamamlanmış olur.

Bu çalışmada göçün güvenlikleştirilmesi iki ülke üzerinden incelenmiştir. Bu ülkeler uzun göç geçmişine sahip olan Türkiye ve Tayland'dır. Tarihsel olarak Türkiye, Balkanlar, Bulgaristan, İran, Irak'tan yoğun ve kitlesel göçler almıştır. Arap Baharı'yla birlikte Suriye'de yaşanan kriz sonrasında yaklaşık 4 milyon Suriyeli Türkiye'ye sığınmıştır. Günümüzde de Afganistan, İran, Irak, Pakistan gibi ülkelere düzensiz göçlerin devam ettiği Türkiye'de uluslararası göçe yönelik yasa ve kurumsal yapısında bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan en önemlisinin 2013 yılında çıkarılan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve akabinde kurulan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (Ekim 2021 itibarıyla Göç İdaresi Başkanlığı) olduğunu söylemek mümkündür.

Tezin araştırma konusunu oluşturan diğer ülke Tayland ise Çin, Vietnam, Laos, Kamboçya gibi ülkelere kitlesel göçler almıştır. Bu göçlerde bölgede yaşanan üç Hıncin Savaşı büyük ölçüde etkili olmuştur. 1980'li yıllar itibarıyla Myanmar'da etnik gruplar ve hükümet arasında çıkan çatışmalar yeni göç dalgalarını tetiklemiş ve Tayland'ın Myanmar'dan yoğun göçler almasına sebep olmuştur. Bu göçler günümüze kadar devam etmiş ve gelen siviller Tayland-Myanmar sınırındaki kamplara yerleştirilmiştir.

1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne taraf olmayan Tayland, ülkeye sığınan kişilere yönelik doğrudan bir kanunu bulunmamaktadır. Ancak konuyla ilgili düzenlemeler 1965 tarihli Vatandaşlık Yasası ve 1979 tarihli Göç Yasası ile yapılmaktadır. Göç yönetiminde etkin rol oynayan kurumsal yapı ise Tayland Kraliyet Polisi'ne bağlı Göçmenlik Bürosu'dur. Bu büro,

2019 yılında kabul edilen ve uygulamaya geçirilen mültecilerin statüsünü belirlemeye yönelik Ulusal Tarama Mekanizması'nda da önemli görevler üstlenmektedir.

Bu çalışmada ele alınan diğer konu ise Türkiye ve Tayland'ın göçü nasıl ve ne şekilde güvenlikleştirdiğinin incelenmesidir. Her iki ülkede siyasi elitlerin söylemleri aracılığıyla göç güvenlikleştirilmiştir. Türkiye ve Tayland'da göç, karar alıcıların etkin olduğu hükümetler tarafından güvenlikleştirilmiştir. Bu süreçte siyasi parti liderlerinin söylemleri, medya organlarında göçe yönelik haberlerin yer alması gibi unsurlar da etkili olmuştur. Tez kapsamında göçün güvenlikleştirilmesi ulusal güvenlik, ekonomik güvenlik, iç güvenlik ve kültürel güvenlik temaları üzerinden değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmada göçün güvenlikleştirilmesi çerçevesinde atılan adımlara da yer verilmiştir.

Çalışma kapsamında iki ülke karşılaştırıldığında bazı önemli noktalar ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki, iki ülkenin de birbirine yakın sayıda göçmene ev sahipliği yapmasıdır. Suriye krizinden etkilenen Türkiye, yaklaşık 4 milyon Suriyeli'ye geçici koruma kapsamında ev sahipliği yapmıştır. Son yıllarda Irak, Afganistan ve diğer ülkelere gelen düzensiz göçmenlerle de mücadele eden Türkiye, göçü güvenlikleştirmiş ve bu doğrultuda adımlar atmıştır. Benzer şekilde Tayland da yaklaşık 4 milyon göçmene ev sahipliği yapmaktadır. Bunların büyük çoğunluğunu göçmen işçiler oluştursa da yaklaşık 90 bin Myanmarlı mülteci Tayland-Myanmar sınırındaki kamplarda yaşamaktadır. Bunun yanı sıra 500 bin kişiden daha fazla sayıda kayıtlı olmayan yerliler ile vatansız etnik azınlık grup bulunmaktadır. Ayrıca mültecilerin statüsünü belirlemeye yönelik mekanizma henüz işlevsel olmadığı için rakamların bunun üzerinde olduğu düşünülmektedir.

İkincisi, her iki ülkede de göç güvenlikleştirilmiştir. İki ülke için de göçün güvenlikleştirilmesinde en önemli husus ulusal güvenlik olmuştur. Bunun sebebi ise her iki ülkenin de sınır komşusunda siyasi istikrarsızlıkların ve iç savaşın yaşanmasıdır. Hem Türkiye hem de Tayland sınır güvenliğini en ön sırada tutmuştur. Dolayısıyla her iki ülke de bu konuda ciddi önlemler almıştır. Örneğin Türkiye, Suriye sınırına 837 kilometre uzunluğunda güvenlik duvarı örmüş ve denetimleri çeşitli araçlarla destekleyerek artırmıştır. Tayland ise çoğu zaman göçmenleri kabul

etmede isteksizlik göstermiş ve zaman zaman geri gönderme politikası uygulamıştır. Ayrıca ordu, sınır bölgesinde kontrolleri sıkılaştırmıştır.

Üçüncüsü, Türkiye ve Tayland'ın ulusal güvenlik dışındaki temalarda göçe bakış açısının bir noktada ayrıştığı söylenebilir. Türkiye'de karar alıcılar tarafından diğer temalara yönelik güvenlikleştirici söylemler daha az iken Tayland'da bu söylemler doğrudan karar alıcılar tarafından yapılmaktadır. Örneğin Tayland'da kaçak göçmen işçilerin bir tehdit olduğu ve yerel halkın işlerini elinden alacağı söylemi doğrudan hükümet yetkilileri tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca Tayland'ın Myanmar'dan gelen Müslüman Rohingyalar'a karşı daha ayrımcı bir yaklaşım sergilediği de söylenebilir.

Dördüncüsü, göç hükümet tarafından güvenlikleştirilse de bu süreçte her iki ülkedeki siyasi partiler farklı şekilde konumlanmıştır. Örneğin Türkiye'de hükümet, göçü genellikle sınır güvenliği noktasında güvenlikleştirirken diğer temalarda daha iyimser bir tutum benimsemiştir. Hükümet yetkilileri tarafından göçmenlere yönelik dile getirilen söylemlerin nispeten pozitif olduğu söylenebilir. Ancak muhalefet siyasi parti liderleri göçmenlere yönelik daha sert bir dil kullanmaktadır. Siyasi parti liderleri göçü güvenlikleştirici bir tavır benimsemiştir. Ne var ki Tayland ülkesinde tam tersi bir durum söz konusudur. Tayland'da hükümet, göçü doğrudan güvenlikleştirirken siyasi partiler güvenlik dışılaştırıcı söylemlere yer vermiştir. Siyasi partilerin konuya güvenlik yerine insani açıdan baktığı söylenebilir. Örneğin Türkiye'de bir siyasi parti lideri Suriyeliler'in demografik istikbale zarar vereceğini ima ederken Tayland'da siyasi partilerden bazıları göç konusunun insan hakları çerçevesinde ve insani olarak ele alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Beşincisi, Türkiye ve Tayland'da göçün güvenlikleştirilmesi sonucunda bazı somut adımlar atılmıştır. Ancak bu adımlar, iki ülkedeki göç yönetiminde uygulanan politikalar açısından farklılık göstermiştir. Türkiye'de özellikle son yıllarda düzensiz göçün artmasıyla yasal düzenlemeler yapılmış ve bu doğrultuda uygulamalar, çıkarılan yeni yönetmeliklerle sağlanmıştır. Yine düzensiz göçün engellenmesi amacıyla doğu ve güneydoğu sınırına güvenlik duvarı örülmüştür. Sınır güvenliği çeşitli güvenlik sistemleriyle ve gözetleme araçlarıyla artırılmıştır. Öte yandan Tayland'da ise zaman zaman sınırı kapatma, insani caydırıcılık, geri gönderme gibi

uygulamalar ön planda olurken son yıllarda atılan adımlar iyimser olsa da yasal düzenlemeler geri planda kalmıştır.

Sonuç olarak, bu çalışmada Türkiye ve Tayland ülkelerindeki göç tarihi ve göç yönetimi üzerinde durulmuş ve her iki ülkede göçün nasıl güvenlikleştirildiği ele alınmıştır. Göç tarihi bakımından tecrübeli olan her iki ülkede de göç, genellikle ulusal güvenlik bağlamında değerlendirilmiştir. Diğer temalar çerçevesinde göçün güvenlikleştirilmesi ise iki ülke açısından bazı noktalarda farklılık göstermiştir. Ancak görünen o ki ülkeler göçü güvenlik bağlamında değerlendirdiği sürece güvenlikleştirmeye devam edecektir.

KAYNAKLAR

- Açıkalin, Ş. N., Dağhan, G. ve Olgun, Z. (2021). Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin entegrasyonunda yaşam boyu eğitim. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9 (28), 395-412.
- Açıkalin, Ş. N., Eminoğlu, C. ve Erçetin, Ş. Ş. (2022). Effects of COVID-19 on integration of women refugees into Turkish society. *International Migration*, 60(5), 23-37.
- Adıgüzel, Y. (2020). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Agius, C. (2016). Social constructivism. A. Collins (Ed.), *Contemporary Security Studies* (4.baskı) içinde (s. 70-86). New York: Oxford University Press.
- Ağır, O. ve Sezik, M. (2015). Suriye’den Türkiye’ye yaşanan göç dalgasından kaynaklanan güvenlik sorunları. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 95-124.
- Akgül Açıkmeşe, S. (2011). Algı mı, söylem mi? Kopenhag Okulu ve yeni klasik gerçekçilikte güvenlik tehditleri. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 8(30), 43-73.
- Akgündüz, A. (1998). Migration to and from Turkey, 1783–1960: Types, numbers and ethno-religious dimensions. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 24(1), 97-120, doi: 10.1080/1369183X.1998.9976620
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Journal of International Social Research*, 5(20), 292-303.
- Aksu, E., Erzan, R. ve Kırdar, M. G. (2022). The impact of mass migration of Syrians on the Turkish labor market. *Labour Economics*, 76, 102183.
- Akşener, M. (2022). *Türk milleti yeri geldiğinde; ‘kahrolsun düzen’ diyebilen hürriyetine aşık, büyük bir millettir*. Erişim Tarihi: 25.07.2023, <https://iyiparti.org.tr/turk-milleti-yeri-geldiginde-kahrolsun-duzen-diyebilen-hurriyetine-asik-buyuk-bir-millettir>
- Al Imran, H. (2022). The Plight of Boat Refugees to Thailand, *International Journal on Minority and Group Rights*, 29(5), 984-1009. doi: <https://doi.org/10.1163/15718115-bja10081>
- Altunok, M. (2019). Türk kamu yönetiminde göç örgütlenmesi ve politikası. G. Telatar ve U. Kedikli (Ed.), *Uluslararası göç ve güvenlik* (1.baskı) içinde (s. 209-244). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Arı, T. (2013). *Uluslararası ilişkilere giriş*. Bursa: MKM Yayıncılık.
- Aydemir, S. ve Şahin, M. C. (2018). Zorunlu-kitlesel göç olgusuna sosyolojik bir yaklaşım: Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılar örneği. *Dini Araştırmalar*, 21(53), 121-148.

- Bahçeli, D. (2016). *Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin, TBMM Grup Toplantısında yapmış oldukları konuşma*. Erişim Tarihi: 23.07.2023, http://www.mhp.org.tr/htmldocs/genel_baskan/konusma/4106/index.html
- Bakan, S. ve Şahin, S. (2018). Uluslararası güvenlik yaklaşımlarının tarihsel dönüşümü ve yeni tehditler. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 4(2), 135-152. doi: 10.34137/jilses.470686
- Balamir Coşkun, B. (2014). Kopenhag Okulu ve güvenlikleştirme: Değişen güvenlik ortamı, zorluklar, fırsatlar ve meydan okumalar. T. Arı (Der.), *Post Modern Uluslararası İlişkiler Teorileri-2* (1.baskı) içinde (s. 179-202). Bursa: Dora Yayıncılık.
- Baldwin, D. A. (1995). Security studies and the end of the Cold War. *World politics*, 48(1), 117-141.
- Baldwin, D. A. (1997). The concept of security. *Review of international studies*, 23(1), 5-26.
- Balzacq, T. (2005). The three faces of securitization: Political agency, audience and context. *European Journal of International Relations*, 11(2), 171-201.
- Banai, A. ve Kreide, R. (2017). Securitization of migration in Germany: the ambivalences of citizenship and human rights. *Citizenship Studies*, 21(8), 903-917.
- Bangkok Post. (2013). *Thailand to turn away Myanmar boat people: official*. Erişim Tarihi: 17.08.2023, <https://www.bangkokpost.com/world/333143/thailand-to-turn-away-myanmar-boat-people-official>
- Bayir, D. ve Aksu, F. (2020). Açık kapı politikasından güvenlik tehdidine Türkiye'de Suriyeli sığınmacılar olgusu. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 8(2), 324-356.
- Baykal, S. ve Yılmaz, L. (2020). Yabancılar ve uluslararası koruma kanunu ile göç idaresi bağlamında Türkiye'nin yeni göç siyaseti. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 633-652.
- Baylis, J. (2008). Uluslararası ilişkilerde güvenlik kavramı. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5(18), 69-85.
- Baysal, B. (2022). Güvenlik dışılaştırma. B. Baysal (Der.), *Uluslararası ilişkilerde güvenlik* (1. baskı) içinde (s. 117-127). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Baysal, B. ve Lülecı, Ç. (2015). Kopenhag Okulu ve güvenlikleştirme teorisi. *Güvenlik Stratejileri*, 11(22), 61- 96.
- Bilgin, P. (2010). Güvenlik çalışmalarında yeni açılımlar: Yeni güvenlik çalışmaları. *Stratejik Araştırmalar*, 8(14), 69-96.

- Bingöl, O. (2020). Eleştirel güvenlik. O. Bingöl ve A. B. Varlık (Der.), *Güvenlik çalışmaları (cilt I): Kuramsal yaklaşımlar* (1. baskı) içinde (395-418). İstanbul: Hiperyayın, Arel Üniversitesi Yayınları.
- Birdişli, F. (2014). *Teori ve pratikte uluslararası güvenlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Birdişli, F. (2020). Uluslararası güvenliğin tarihsel gelişimi ve post-modern güvenlik dönemi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, Uluslararası Güvenlik Kongresi Özel Sayısı, 235-260. DOI: 10.28956/gbd.696034
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve İçişleri Bakanlığı (2005). *İltica ve Göç Mevzuatı*, Ankara: BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve İçişleri Bakanlığı Yayını.
- Booth, K. (1991). Security and Emancipation. *Review of International Studies*, 17(4), 313–326.
- Boyle, G. (2021, 31 Mart). We won't push back refugees. *Bangkok Post*. <https://www.bangkokpost.com/learning/advanced/2092507/we-wont-push-back-refugees>
- Brauch, H. G. (2008). Güvenliğin yeniden kavramsallaştırılması: Barış, güvenlik, kalkınma ve çevre kavramsal dörtlüsü. *Uluslararası İlişkiler*, 5(18), 1-47.
- Brees, I. (2010). Burden or boon: The impact of Burmese refugees on Thailand. *The Whitehead Journal of Diplomacy and International Relations*, 35-47.
- Bulut, Y., Akın, S. ve Karakaya, S. (2018). Türkiye'nin mülteci politikaları: Suriyeli mültecilerin durumuna ilişkin bir inceleme. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (39), 207-222.
- Burusratanaphand, W. (1995). Chinese identity in Thailand. *Southeast Asian Journal of Social Science*, 23(1), 43-56. <http://www.jstor.org/stable/24492376>
- Buzan, B. (1991). New patterns of global security in the twenty-first century. *International affairs*, 67(3), 431-451.
- Buzan, B. (2008). Askeri güvenliğin değişen gündemi. *Uluslararası İlişkiler*, 5(18), 107-123.
- Buzan, B. ve Hansen, L. (2009). *The evolution of international security studies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, B., ve Wæver, O. (2003). *Regions and powers: The structure of international security*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511491252
- Buzan, B., ve Wæver, O. (2009). Macrosecuritisation and security constellations: Reconsidering scale in securitisation theory. *Review of International Studies*, 35(2), 253–276.

- Buzan, B., Wæver, O. ve De Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Londra: Lynne Rienner Publishers.
- Ceylan, A. ve Uslu, İ. (2019). Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelen kitlesel göç hareketleri ve kabul mekanizmasındaki yaklaşımlara ilişkin bir inceleme: 1989 Bulgaristan, 1991 Irak ve 2011 Suriye göçleri. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, (36), 199-221, doi.org/10.26650/YTA2019-619967
- Chaijaroenwatana, B. ve Haque, M. M. (2020). Displaced Rohingya and concern for non-traditional security risks in Thailand. *Asian Affairs: An American Review*, 47(3), 201-225.
- Chambers, P. (2015, 23 Ekim). Thailand must end its own Rohingya atrocity. *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2015/10/thailand-must-end-its-own-rohingya-atrocity/>
- Chantavanich, S. (1999). Thailand's responses to transnational migration during economic growth and economic downturn. *SOJOURN: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 14(1), 159-177.
- Chantavanich, S. ve Rabe, P. (1990). Thailand and the Indochinese refugees: Fifteen years of compromise and uncertainty. *Southeast Asian Journal of Social Science*, 18(1), 66-80. <http://www.jstor.org/stable/24491754>
- Coddington, K. (2020). Producing Thailand as a transit country: borders, advocacy, and destitution. *Mobilities*, 15(4), 588-603.
- Collins, A. (2005). Securitization, Frankenstein's monster and Malaysian education. *The Pacific Review*, 18(4), 567-588.
- Collyer, M. (2006). Migrants, migration and the security paradigm: Constraints and opportunities. *Mediterranean Politics*, 11(2), 255-270.
- Çağlar, T. (2018). Göç çalışmaları için kavramsal bir çerçeve. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 26-49.
- Çaylak, H. (2013, 15 Aralık). Suriyeliler akın etti kiralar %30 yükseldi. *Milliyet*. <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/suriyeliler-akin-etti-kiralar-30-yukseldi-1807803>
- Çıtak, E. (2020). Migration and securitization: An assessment in the context of human security. *Journal of Management and Economics Research*, 18(3), 1-24.
- Dannreuther, R. (2013). *International security: The contemporary agenda*. (2nd edition). Polity Press.
- Del Carpio, X.V. ve M. Wagner (2015), The impact of Syrian refugees on the Turkish labor market. *Policy Research Working Paper*, No:7402, Washington DC: World Bank Group.

- Demirhan, Y. ve Aslan, S. (2015). Türkiye'nin sınır ötesi göç politikaları ve yönetimi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 23-62.
- Demirtaş, B. (2019). Mülteciler ve güvenlikleştirme. *Güvenlik Yazıları Serisi*, 8, 1-8.
- Dewansyah B. ve Handayani, I. (2018). Reconciling refugee protection and sovereignty in ASEAN member states: Law and policy related to refugee in Indonesia, Malaysia and Thailand. *Central European Journal of International and Security Studies* 12(4), 473–485.
- Ekşi, N. (2016). *Yabancılar ve uluslararası koruma hukuku* (4. Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.
- Emmers, R. (2016). Securitization. A. Collins (Ed.), *Contemporary Security Studies* (4.baskı) içinde (s. 168-181). New York: Oxford University Press.
- Equal Rights Trust. (2014). *Equal only in name: The human rights of stateless Rohingya in Thailand*. London: Author.
- Erçetin, Ş. Ş. ve Açıkalm, Ş. N. (2020). Bilimsel araştırmalarda temel yaklaşımlar araştırma modelleri ve desenleri. Ş.Ş. Erçetin (Ed.), *Araştırma teknikleri* (1.baskı) içinde (s. 30-47). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Erdoğan, M. M. (2020). "Securitization from society" and "social acceptance": Political party-based approaches in Turkey to Syrian refugees. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 17(68), 73-92.
- Ergan, U. (2021, 14 Ağustos). İşte Erdoğan'ın bahsettiği duvar: Tam 1040 kilometre göç seddi. *Hürriyet*. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-erdoganin-bahsetti-duvar-tam-1040-kilometre-goc-seddi-41872859>
- Erkiral Tavas, O. (2022). Uluslararası göç yönetimi: AB ve Türkiye ilişkileri, Ankara: TİAV Yayınları.
- Ertürk, A. E. (2016, 15 Mayıs). Misafirler (!) suç makinesi gibi. *Sözcü*. <https://www.sozcu.com.tr/2016/gundem/misafirler-suc-makinesi-1230634/>
- Fırat, M. (2018). Yunanistan'la ilişkiler. B. Oran (Der.), *Türk dış politikası Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar (cilt I)* (22. baskı) içinde (s. 325-356). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Fırat, M. ve Kürkçüoğlu, Ö. (2015). Arap devletleriyle ilişkiler. B. Oran (Der.), *Türk dış politikası Kurtuluş Savaşı'ndan bugüne olgular, belgeler, yorumlar (cilt II)* (15. baskı) içinde (s. 124-149). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Frost, F. (1980). Vietnam, ASEAN and the Indochina refugee crisis. *Southeast Asian Affairs*, 347-367. <http://www.jstor.org/stable/27908412>
- Glaser, C. L. (2016). Realism. A. Collins (Ed.), *Contemporary Security Studies* (4.baskı) içinde (s. 13-29). New York: Oxford University Press.

- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023a). *Geçici Koruma*. Erişim tarihi: 04.05.2023 <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638#>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023b). *Düzensiz Göç*. Erişim tarihi: 04.05.2023 <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023c). *Kanunlar*. Erişim Tarihi: 21.05.2023, <https://www.goc.gov.tr/kanunlar>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023d). *Bakanlar Kurulu Kararları, Yönetmelikler ve Genelgeler*. Erişim Tarihi: 21.05.2023, <https://www.goc.gov.tr/bakanlar-kurulu-kararlari>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023e). *Başkanlık*. Erişim Tarihi: 24.05.2023, <https://www.goc.gov.tr/baskanligin-gorevleri>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023f). *Teşkilat Şeması*. Erişim Tarihi: 24.05.2023, <https://www.goc.gov.tr/teskilat-semasi>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023g). *Göç Kurulu*. Erişim Tarihi: 24.05.2023, <https://www.goc.gov.tr/goc-kurulu>
- Gök, G. O. (2016). Kimin güvenliği? Uluslararası göç- güvelik ilişkisi ve uluslararası örgütlerin rolü. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 65-82.
- Gökarp Aras, N. E. (2014). Biyopolitik bir nüfus politikası olarak Avrupa Birliği'nin düzensiz göç rejimi ve sınırlarda ölüm siyaseti. *NüfusBilim Dergisi*, 36, 67-102.
- Günay, E., Atılgan, D. Ve Serin, E. (2017). Dünyada ve Türkiye'de göç yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 37-60.
- Gündoğan, B. (2021, 3 Temmuz). MHP Genel Başkanı Bahçeli: Düzensiz göç, adı konmamış bir istiladır. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/politika/mhp-genel-baskani-bahceli-duzensiz-goc-adi-konmamis-bir-istiladir/2320260>
- Harkins, B. (Ed.). (2019). *Thailand Migration Report 2019*. Bangkok: United Nations Thematic Working Group on Migration in Thailand.
- Harunoğulları, M. (2018). Sınır ötesinde yeni bir yaşam Suriyeli sığınmacılar ve göçün coğrafi etkileri: Kilis örneği. H. H. Aygöl ve E. Eke (Ed.). *21. yüzyılda uluslararası göç ve mülteciler: Bir Türkiye perspektifi* (1. baskı) içinde (s. 297-328). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Hein, J. (2013). Indochina, migration mid-20th century to present. Immanuel Ness (Ed.), *The Encyclopedia of Global Human Migration (cilt 4)* (1. Baskı) içinde (s. 1811-1816). Wiley-Blackwell Publishing.
- Hisarlıoğlu, F. (2019). Güvenlikleştirme. *Güvenlik Yazıları Serisi*, 24, 1-7.

- Huguët, J. W. ve Punpuing, S. (2005). *International migration in Thailand*. Bangkok: IOM.
- Human Rights Watch. (2009). *Perilous Plight: Burma's Rohingya Take to the Seas*. Erişim Tarihi: 16.08.2023, <https://www.hrw.org/report/2009/05/26/perilous-plight/burmas-rohingya-take-seas>
- Huysmans, J. (2000). The European Union and the securitization of migration. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 38(5), 751-777.
- Hürriyet. (2015). *Kayıt dışı Suriyeli çalışanlar işsizliği çift haneye taşıdı*. Erişim Tarihi: 31.07.2023, <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/kayit-disi-suriyeli-calisanlar-issizligi-cift-haneye-tasidi-40014652>
- Hürriyet. (2023). *Bakan Çavuşoğlu'ndan Suriyelilerin geri dönüşüne ilişkin açıklama: Sığınmacı komisyonu kurulacak*. Erişim Tarihi: 28.07.2023, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bakan-cavusoglundan-suriyelilerin-geri-donusune-iliskin-aciklama-siginmaci-komisyonu-kurulacak-42274164>
- İlgıt, A. ve Çetiner, Ö. (2019). Suriye krizi döneminde Avrupa'ya yönelik göçlerin güvenlikleştirilmesi: Avrupa Birliği kurumlarının söylemleri kapsamında bir inceleme. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 18(2), 493-533.
- İçduygu, A. ve Aksel, D. B. (2012). *Türkiye'de düzensiz göç*. Ankara: Uluslararası Göç Örgütü Türkiye Yayını.
- İçduygu, A. ve E. Diker (2017), Labor market integration of Syrian refugees in Turkey: From refugees to settlers, *Göç Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 12-35.
- İçduygu, A., Erder, S. ve Gençkaya, Ö. F. (2014). Türkiye'nin uluslararası göç politikaları, 1923-2023: ulus-devlet oluşumundan ulus-ötesi dönüşümlere. *MiReKoc Araştırma Raporları*, İstanbul: Koç Üniversitesi Koç Araştırmaları Merkezi.
- İren, A. A. (2018). Türk dış politikasında insani diplomasi ve Suriye krizi. H. H. Aygül ve E. Eke (Ed.). *21. yüzyılda uluslararası göç ve mülteciler: Bir Türkiye perspektifi* (1. baskı) içinde (s. 97-121). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Jiang, J. P. L. (1966). The Chinese in Thailand: Past and present. *Journal of Southeast Asian History*, 7(1), 39-65. <http://www.jstor.org/stable/20172833>
- Jirattikorn, A. (2015). *Managing migration in Myanmar and Thailand: Economic reforms, policies, practices and challenges*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Jones, D. (2021, 2 Eylül). Zeytinburnu 'Afganburnu'na dönüştü. *VOA Türkçe*. <https://www.voaturkce.com/a/zeytinburnu-afganburnu-donustu-afganistan-goc-taleban-istanbul-turkiye/6180359.html>

- Julchoo, S., Phaiyarom, M., Sinam, P., Kunpeuk, W., Pudpong, N., ve Suphanchaimat, R. (2021). Analysis of policies to protect the health of urban refugees and asylum seekers in Thailand: a qualitative study and Delphi survey. *International journal of environmental research and public health*, 18(20), 10566.
- Kangkun, P. (2023, 13 Ocak). Thailand is failing refugee children. *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2023/01/thailand-is-failing-refugee-children/>
- Karabulut, B. (2015). *Güvenlik ve küreselleşme sürecinde güvenliği yeniden düşünmek*, Ankara: Barış Kitapevi.
- Karabulut, B. (2021). Uluslararası ilişkiler kuramlarının güvenlik yaklaşımları: Karşılaştırmalı bir analiz. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 51-87.
- Karadağ, K. (2022, 12 Nisan). Türkiye sınır güvenliğini en üst düzeye çıkarıyor. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiye-sinir-guvenligini-en-ust-duzeye-cikariyor/2562663>
- Kardaş, T. (2015). Güvenlik. Ş. Kardaş ve A. Balcı (Ed.). *Uluslararası ilişkilere giriş* (4.baskı) içinde (s. 337-349). İstanbul: Küre yayınları.
- Kartal, B. ve Başçı, E. (2014). Türkiye'ye yönelik mülteci ve sığınmacı hareketleri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 275-299.
- Kaya, S. (2008). Uluslararası ilişkilerde konstrüktivist yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(3), 83-111.
- Kaygusuz, D. (2021). Uluslararası ilişkilerde göç olgusu ve göçün güvenlileştirilmesi. *Akademik Düşünce Dergisi*, (3), 60-76.
- Kirişçi, K. (2000). Disaggregating Turkish citizenship and immigration practices. *Middle Eastern Studies*, 36(3), 1-22.
- Korkmaz Özcan, Z. (2021). Covid-19 salgını ve Türkiye: Göç yönetişimi üzerindeki etkileri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(Pandemi Özel Sayısı), 3808-3831.
- Küçük, M. N. (2021). Göç-güvenlik bağlantısını yeniden düşünmek: Eleştirel güvenlik yaklaşımları, özgürleşme ve Türkiye'deki Suriyeli mülteciler. *Uluslararası İlişkiler*, 18(69), 3-28. doi: 10.33458/uidergisi.777329
- Lang, H. (2001). The repatriation predicament of Burmese refugees in Thailand: A Preliminary Analysis, UNHCR *Working Paper*, No. 46.
- Lego, J. (2018). Making refugees (dis)appear: Identifying refugees and asylum seekers in Thailand and Malaysia. *Austrian Journal of South-East Asian Studies*, 11(2), 183-198.

- Leifer, M. (2001). *Dictionary of the modern politics of Southeast Asia*. New York: Routledge.
- Levinson, D. ve Christensen, K. (Ed.). (2002). *Encyclopedia of modern asia (cilt 5)*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Mandacı, N. ve Özerim, G. (2013). Uluslararası göçlerin bir güvenlik konusuna dönüşümü: Avrupa'da radikal sağ partiler ve göçün güvenlikleştirilmesi. *Uluslararası İlişkiler*, 10(39), 105-130.
- Mannaert, C. (2003). New issues in refugee research. *Working Paper*, No:89.
- Mathieson, D. S. (2009). Plight of the demand: Burma's Rohingya. *Global Asia*, 4(1), 86-91.
- Mavi, İ. (2022). İnsan hakları bağlamında göçün güvenlikleştirilmesi. *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(26), 252-268.
- McCarthy, J. (2012). *Ölüm ve sürgün: Osmanlı müslümanlarının etnik kıyımı: 1821-1922*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- McDonald, M. (2008). Securitization and the construction of security. *European Journal of International Relations*, 14(4), 563-587.
- McSweeney, B. (1996). Identity and security: Buzan and the Copenhagen school. *Review of International Studies*, 22(1), 81-93.
- Miller, B. (2001). The concept of security: Should it be redefined?. *The Journal of Strategic Studies*, 24(2), 13-42.
- Miş, N. (2011). Güvenlikleştirme teorisi ve siyasal olanın güvenlikleştirilmesi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6(2), 345-381.
- Moretti, S. (2015). The Challenge of Durable Solutions for Refugees at the Thai–Myanmar Border. *Refugee Survey Quarterly*, 34(3), 70-94. <https://www.jstor.org/stable/48503257>
- Muntarbhorn, V. (2004). Refugee law and practice in the Asia and Pacific region: Thailand as a case study. *Research Paper*. Thailand: UNHCR.
- Murshid, N. (2012). Refugee-camp militarisation in Bangladesh and Thailand. *Economic and Political Weekly*, 47(47/48), 103-108.
- Nanuam, W. ve Harai, W. (2013, 22 Ocak). Prayuth says no to plans for Rohingya refugee camp. *Bangkok Post*. <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/331923/prayuth-says-no-to-plans-for-rohingya-refugee-camp>

- NTV. (2023). *Kılıçdaroğlu'ndan Suriyeli sığınmacı açıklaması*. Erişim Tarihi: 28.07.2023, https://www.ntv.com.tr/turkiye/kilicdaroglundan-suriyeli-siginmaci-aciklamasi,HYPXcwuFrkevucFtL_Fakg
- Oğuz Uzuner, Ş. (2021). 1923-1945 yılları arasında gerçekleşen dış göçler. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 51-66.
- ORSAM (2012). *Küresel Göç ve Avrupa Birliği İle Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi*, Ankara: ORSAM Rapor No: 123.
- Osborne, M. (1980). The Indochinese refugees: Cause and effects. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 56(1), 37-53. <https://doi.org/10.2307/2615718>
- Öksüz, H. (2010). İkili ilişkiler çerçevesinde Balkan ülkelerinden Türkiye'ye göçler ve göç sonrası iskân meselesi (1923-1938). *Atatürk Dergisi*, 3(1), 169-188.
- Örselli, E. ve Babahanoğlu, V. (2016). Türkiye'nin göç yönetimi ve göç politikalarının gelişimi: Bir kamu politikası analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(43), 2063-2072.
- Özay, M. (2021). Tayland: Kadim Siam'dan modern toplum ve sorunlu demokrasi'ye. *Türkiye'de Tayland Çalışmaları-1*, (17), 135-163.
- Öztiğ, L. İ. (2016). *1988-1991 Kuzey Irak sığınmacı krizi*. Erişim Tarihi: 19.07.2023, <https://tdpkrizleri.org/index.php/1988-1991-irakl-s-g-nmac-lar-krizi>
- Parlak, B. ve Şahin, A. U. (2015). Türkiye iltica ve göç mevzuatının coğrafi kısıtlama uygulaması yönünden analizi. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 65-79.
- Patomsirirak, P. (2023). *Report on citizenship law: Thailand*. European University Institute.
- Petersen, W. (1958). A general typology of migration. *American Sociological Review*, 23(3), 256-266.
- Phasuk, S. (2019). Thailand offers persecuted Rohingya little hope. Erişim Tarihi: 16.08.2023, <https://www.hrw.org/news/2019/07/31/thailand-offers-persecuted-rohingya-little-hope>
- Pinedo-Caro, L. (2020). Syrian refugees in the Turkish labour market: A socio-economic analysis. *Sosyoekonomi*, 28(46), 51-74. doi: 10.17233/sosyoekonomi.2020.04.03
- Polat, Y. (2021). Türkiye'nin uluslararası göç politikasına tarihsel bir bakış. *Journal of Awareness*, 6(2), 145-160. doi: 10.26809/joa.6.2.05
- Poole, P. A. (1967). Thailand's Vietnamese refugees: Can they be assimilated?. *Pacific Affairs*, 40(3/4), 324-332. <http://www.jstor.org/stable/2754447>

- Resmi Gazete. (1934). *İskan Kanunu*. Erişim Tarihi: 13.05.2023, <https://resmigazete.gov.tr/arsiv/2733.pdf>
- Resmi Gazete. (1961). *Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme*. Erişim Tarihi: 18.05.2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10898.pdf> (18.05.2023).
- Resmi Gazete. (1994). *Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*. Erişim Tarihi: 19.05.2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22127.pdf>
- Resmi Gazete. (2006). *İskan Kanunu*. Erişim Tarihi: 15.05.2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/09/20060926-1.htm>
- Resmi Gazete. (2013). *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu*. Erişim Tarihi: 22.05.2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm>
- Reuters. (2015). *Rohingya migrants will steal jobs, says Thai PM*. Erişim Tarihi: 19.08.2023, <https://www.reuters.com/article/uk-asia-migrants-thailand-idUKKBN0O00VN20150515>
- Ruggie, J. G. (1998). What makes the world hang together? Neo-utilitarianism and the social constructivist challenge. *International Organizations*, 52(4), 855-885.
- Saisoonthorn, P. K. (2006). Development of concepts on nationality and the efforts to reduce statelessness in Thailand. *Refugee Survey Quarterly*, 25(3), 40-53. <http://www.jstor.org/stable/45054109>
- Sancak, K. (2013). Güvenlik kavramı etrafındaki tartışmalar ve uluslararası güvenliğin dönüşümü. *KTÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 6, 124-134.
- Sarı Ertem, H. (2012). Kimlik ve güvenlik ilişkisine inşacı bir yaklaşım: “Kimliğin güvenliği” ve “güvenliğin kimliği”. *Güvenlik stratejileri*, 8(16), 177-237.
- Sarınay, Y. (2011). Cumhuriyet döneminde Balkan ülkelerinden Ankara'ya yapılan göçler (1923-1990). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 27(80), 351-388.
- Saydam, A. (2010). *Kırım ve Kafkas göçleri, 1856-1876* (2. baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basmevi.
- Severson, A. (2020). *Thailand's changing of the guard: negotiating the transition from UNHCR refugee status determination to a national refugee screening mechanism*. Erişim Tarihi: 04.06.2023, <https://rli.blogs.sas.ac.uk/2020/11/19/thailands-changing-of-the-guard-negotiating-the-transition-from-unhcr-refugee-status-determination-to-a-national-refugee-screening-mechanism/>
- Sirkeci, İ. ve Yücesahin, M. M. (2014). Editörden: Türkiye’de göç çalışmaları. *Göç Dergisi*, 1(1), 1-10.

- Songur, H. ve Sırtkaya, F. (2018). Türk hukuk tarihi ve tefekkürü bakımından Osmanlı'dan Cumhuriyet'e göç olgusu. H. H. Aygöl ve E. Eke (Ed.). *21. yüzyılda uluslararası göç ve mülteciler: Bir Türkiye perspektifi* (1. baskı) içinde (s. 1-35). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sputnik. (2023). *Vali Davut Gül: Kısa süre içinde düzensiz göç İstanbul'un gündeminden çıkacak.* Erişim Tarihi: 05.08.2023, <https://sputniknews.com.tr/20230805/vali-davut-gul-kisa-sure-icinde-duzensiz-goc-istanbulun-gundeminden-cikacak-1074394517.html>
- Stengel, F. A. (2019). Securitization as discursive (Re) articulation: Explaining the relative effectiveness of threat construction. *New Political Science*, 41(2), 294-312.
- Stover, C. (2021). *Refugee protection, and the human rights crisis in Myanmar.* Erişim Tarihi: 04.06.2023, <https://rli.blogs.sas.ac.uk/2021/04/15/thailands-national-screening-mechanism-refugee-protection-and-the-human-rights-crisis-in-myanmar/>
- Stritzel, H. (2007). Towards a theory of securitization: Copenhagen and beyond. *European Journal of International Relations*, 13(3), 357-383. doi:10.1177/1354066107080128
- Şahin, B. (2020). Değişen dünya düzenine bağlı olarak değişen uluslararası güvenlik algısı. *İmgelem*, 4(6), 177-204.
- Şener, B. (2017). Soğuk savaş sonrası dönemde uluslararası göç olgusu ve ulusal güvenlik üzerindeki etkileri üzerine bir değerlendirme. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-30.
- Şimşir, B. N. (2012). *Bulgaristan Türkleri (1878-2008)*(3. baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Şirin Öner, N. A. ve Ihlamur Öner, S. G. (2018). Giriş: Uluslararası ilişkiler disiplinde göçün yeri. N. A. Şirin Öner ve S. G. Ihlamur Öner, (Ed.), *Uluslararası ilişkilerde göç: Olgular, aktörler ve politikalar* (1.baskı) içinde (s. 1-19). İstanbul: DER Yayınları.
- Taureck, R. (2006). Securitization theory and securitization studies. *Journal of International relations and Development*, 9(1), 53-61.
- Telatar, G. (2019). Göç ve güvenlik: Kavramsal ve teorik bir analiz. G. Telatar ve U. Kedikli (Ed.), *Uluslararası göç ve güvenlik* (1.baskı) içinde (s. 7-38). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tepealtı, F. (2019). Lozan nüfus mübadelesi göçleri ve Türk mübadillerin iskanı. *Coğrafya Dergisi*, (39), 89-98.
- Tepekaya, M. (2006). 19. yüzyılın ikinci yarısında ırım ve Kafkasya'dan göç hareketleri ve Saruhan (Manisa) sancağı'na göçler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 6(2), 463-480.

- Thai PBS World. (2023). *Would the next government be kinder to migrants and refugees?*. Erişim tarihi: 19.08.2023, <https://www.thaipbsworld.com/would-the-next-government-be-kinder-to-migrants-and-refugees/>
- Thailand Burma Border Consortium. (2012). *Programme Report January-July 2011*. Chiangmai: Thailand Burma Border Consortium.
- Thame, C. (2014). *Ominous signs for migrant workers in Thailand*. Erişim Tarihi: 20.08.2023, <https://www.newmandala.org/ominous-signs-for-migrant-workers-in-thailand/>
- Thanawattho, N., Rungthong, W., ve Arnold-Fernández, E. (2021). Advancing refugee rights in non-signatory States: the role of civil society in Thailand. *Forced Migration Review*, (67), 61-65.
- The Border Consortium. (2022). *Annual Report January-December 2021*. Chiangmai: The Border Consortium.
- The Straits Times. (2014). *Thai junta vows to arrest, deport illegal migrant workers*. Erişim Tarihi: 19.08.2023, <https://www.straitstimes.com/asia/se-asia/thai-junta-vows-to-arrest-deport-illegal-migrant-workers>
- Tickner, J. A. (1999). Searching for the princess? Feminist perspectives in international relations. *Harvard International Review*, 21(4), 44-48.
- Tickner, J. A. (2004). Feminist responses to international security studies. *Peace Review*, 16(1), 43-48. doi: 10.1080/1040265042000210148
- Toğral Koca, B. (2016). Syrian refugees in Turkey: From “guests” to “enemies”? *New perspectives on Turkey*, 54, 55-75.
- Ullman, R. H. (1983). Redefining security. *International Security*, 8(1), 129-153.
- Uluslararası Göç Örgütü. (2013). *Göç Terimleri Sözlüğü*, Sayı: 31.
- UNHCR (2000). *The state of the world's refugees: Fifty years of humanitarian action*. New York: Oxford University Press.
- UNHCR. (2022). *Thailand MCO Fact Sheet - 31 December 2022*. Erişim Tarihi: 04.06.2023, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/99049>
- Varophas, K. (1966). The Vietnamese refugees in Thailand. *World Affairs*, 128(4), 233-238. <http://www.jstor.org/stable/20670709>
- Waewer, O. (2008). Toplumsal güvenliğin değişen gündemi. *Uluslararası İlişkiler*, 5(18), 151-178.
- Walt, S. M. (1991). The renaissance of security studies. *International Studies Quarterly*, 35(2), 211-239.

- Wendt, A. (1992). Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics. *International Organizations*, 46(2), 391-425.
- Wilkinson, C. (2007). The Copenhagen School on tour in Kyrgyzstan: Is securitization theory useable outside Europe?. *Security Dialogue*, 38(1), 5-25.
- Williams, B. G. (2000). Hijra and forced migration from nineteenth-century Russia to the Ottoman Empire. A critical analysis of the Great Tatar emigration of 1860-1861. *Cahiers du monde russe*, 41(1), 79-108.
- Williams, M. C. (2003). Words, images, enemies: Securitization and international politics. *International Studies Quarterly*, 47(4), 511-531.
- Wolfers, A. (1952). "National Security" as an ambiguous symbol. *Political Science Quarterly*, 67(4), 481-502.
- Wongcha-um, P. ve Thepgumpanat, P. (2021, 29 Mart). Thailand denies forcing back Myanmar refugees blocked at border. *Reuters*.
<https://www.reuters.com/article/us-myanmar-politics-karen-idUSKBN2BL1JY>
- Yaramış, V. ve Kolasi K. (2014). Eleştirel teori, hegemonya ve güvenlik. M. Şahin ve O. Şen (Ed.), *Uluslararası ilişkiler teorileri temel kavramlar* (1. baskı) içinde (s.171-208). Ankara: Kripto Yayınları.
- Yeniçağ. (2018). *Meral Akşener grup toplantısında konuştu*. Erişim Tarihi: 25.07.2023, <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/meral-aksener-grup-toplantisinda-konustu-212580h.htm>
- Yesmin, S. (2016). Policy towards Rohingya refugees: a comparative analysis of Bangladesh, Malaysia and Thailand. *Journal of the Asiatic Society of Bangladesh (Hum.)*, 61(1), 71-100.
- Yıldız, A. ve İzmirlioğlu, A. (2022). Türkiye’de yaşayan uluslararası koruma ve geçici koruma statüsündeki yabancıların çalışma izni, iş sözleşmeleri, diploma denklik ve meslek icrasına ilişkin durumlarının hukuki açıdan değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 71(1), 25-63.
- Yılmaz, H. A. (2021). Güvenlikleştirilen göçe dini yaklaşım. *Journal of International Social Research*, 14(78).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Seyhan, Züleyha Sümeyye

Uyruğu : Türk

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Hacı Bayram Veli Üniversitesi	2023
Lisans	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi/İngiliz	-
Lisans	Selçuk Üniversitesi	2020

Yabancı Dil

İngilizce

